ជំពូកទី០៤

ការពិពណ៌នាអំពីធនធានបរិស្ថានដែលមានស្រាប់

Draft

៤.១. ធនធានរូបសាស្ត្រ

៤.១.១. លក្ខណៈទូទៅនៃភូគព្ភសាស្ត្រ និងសណ្ឋានដី/ឋានលេខា

ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា គឺជាប្រទេសមួយដែល75%នៃផ្ទៃដីសរុប ជាតំបន់ទំនាបកណ្តាល និងមានរយៈកំពស់ពី10–30ម. ធៀបនឹងនីវ៉ូសមុទ្រ (ចំណុចឈូងសមុទ្រថៃ គឺជាចំណុចដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាមានរយៈកំពស់ទាបជាងគេ0ម.) (រូបភាព04)។ សភាពលក្ខណៈភូមិសាស្ត្រប្រទេសត្រូវបានបែងចែកជា05តំបន់ៈ តំបន់ទំនាបកណ្តាល តំបន់ភ្នំនៅភាគខាងជើង តំបន់ខ្ពង់រាបនៅភាគខាងកើត តំបន់ភ្នំនៅភាគនិរតី និងតំបន់ឈូងសមុទ្រនៅភាគខាងត្បូង។

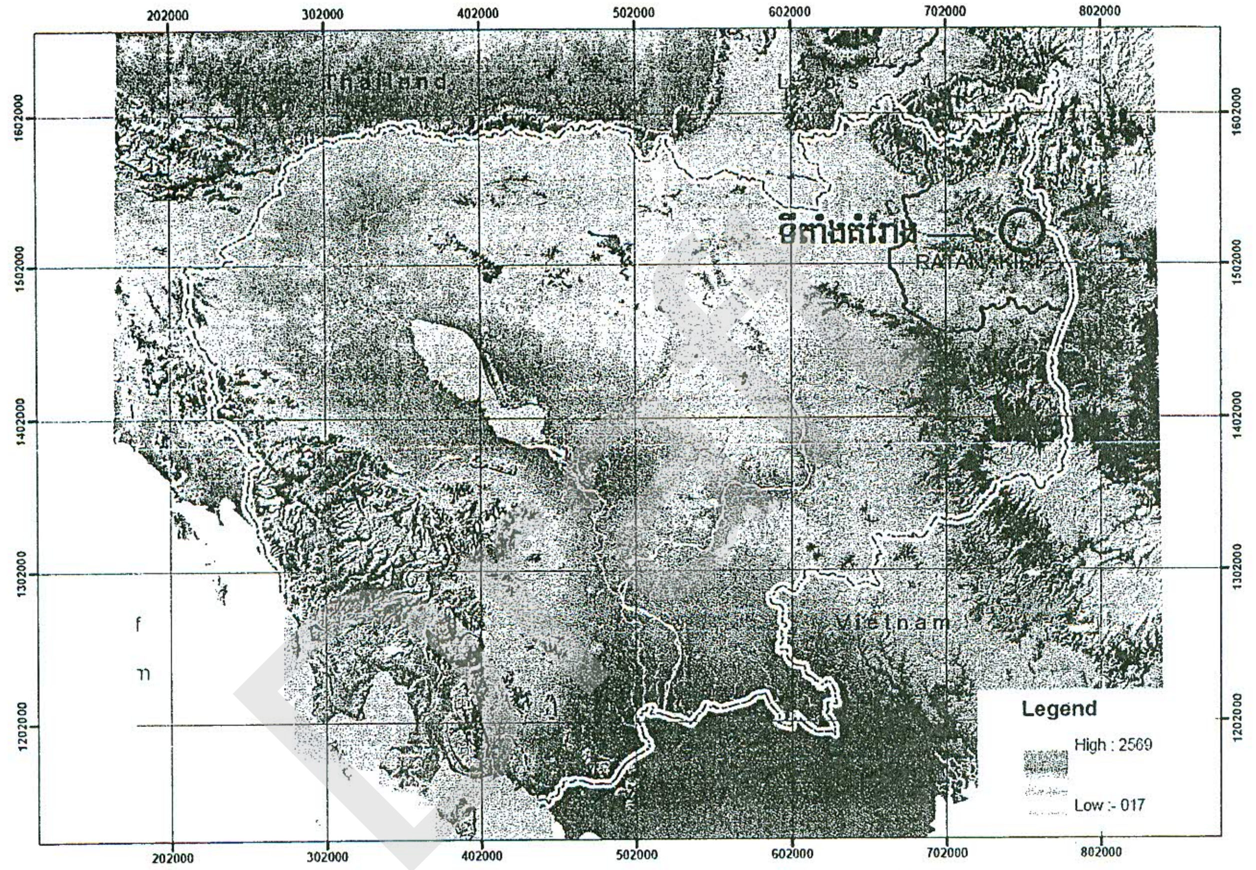

រូបភាព04. ផែនទីបង្ហាញអំពីស្ថានភាពភូគព្ភសាស្ត្រ និងសណ្ឋានដី/ឋានលេខានៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ជាទូទៅ លក្ខណៈរូបភូមិសាស្ត្រនៃប្រទេសរួមមាន 02,5%ជាទឹក 13%ជាដីធ្វើកសិកម្ម 11%ជាដីវាលស្មៅ/រុក្ខជាតិ និង 56%ជាព្រៃឈើ។ មួយផ្នែកធំនៃប្រទេសប្រមាណ75%ជាអាងទន្លេសាប និងទីទំនាបទន្លេមេគង្គ ហើយនៅភាគនិរតីប្រទេសជាតំបន់ជួរភ្នំក្រវ៉ាញដែលមានរយៈកំពស់លើសពី1.000ម.ធៀបនឹងនីវ៉ូសមុទ្រ។ តាមលក្ខណៈទាំងនេះ ដែនដីប្រទេសត្រូវបានបែងចែកជាចំណាត់ថ្នាក់ផ្សេងៗទៅតាមតំបន់ធម្មជាតិ និងភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងខេត្ត/ក្រុងនីមួយៗដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងតារាង13។

តារាង13. ចំណាត់ថ្នាក់នៃតំបន់ធម្មជាតិ និងភាពស្របគ្នាជាមួយនឹងខេត្ត/ក្រុងនៅក្នុងប្រទេស

ចំណាត់ថ្នាក់តំបន់ធម្មជាតិ	ចំនួនខេត្ត	ឈ្មោះខេត្ត/ក្រុង
វាលទំនាប	06	ភ្នំពេញ កណ្ដាល កំពង់ចាម ស្វាយរៀង ព្រៃវែង និងតាកែវ
បឹងទន្លេសាប	08	កំពង់ធំ សៀមរាប បាត់ដំបង ពោធិ៍សាត់ កំពង់ឆ្នាំង បន្ទាយមានជ័យ ឧត្តរមានជ័យ និងប៉ៃលិន
ឆ្នេរ/ឈូងសមុទ្រ	04	កំពង់សោម កំពត កែប និងកោះកុង
ខ្ពង់រាប និងជួរភ្នំ	06	កំពង់ស្ពឺ ស្ទឹងត្រែង រតនៈគិរី មណ្ឌលគិរី ក្រចេះ និងព្រះវិហារ

ប្រភព: Cambodia Statistical Yearbook 2000 នៃវិទ្យាស្ថានជាតិស្ថិតិ ក្រសួងផែនការ

ជាស្រុកមួយនៃខេត្តរតនគិរី ស្រុកអូរយ៉ាដាវផ្ទៃដីទំហំ16.138ហ.ត. (ប្រមាណ01,85%នៃផ្ទៃដីខេត្តទាំងមូល 1.078.200ហ.ត. ឬប្រមាណ0,11%នៃផ្ទៃដីប្រទេស181.035គ.ម.^{2}) ដែលក្នុងនោះរួមមាន ផ្ទៃដីព្រៃមានទំហំ 3.361ហ.ត. ផ្ទៃដីព្រៃលិចទឹកមានទំហំ23ហ.ត. ផ្ទៃដីដាំដុះមានទំហំ12.911ហ.ត. ផ្ទៃដីសំរាប់លំនៅដ្ឋានមានទំហំ 1.597ហ.ត. និងផ្ទៃដីផ្សេងៗមានទំហំ2.069ហ.ត. (សៀវភៅទិន្នន័យស្រុកអូរយ៉ាដាវ 2009)។ ចំណែកឯផ្ទៃដីស្រុកបរកែវមានទំហំ50.626ហ.ត. (ប្រមាណ04,70%នៃផ្ទៃដីខេត្តទាំងមូល1.078.200ហ.ត. ឬប្រមាណ0,28%នៃផ្ទៃដីប្រទេស181.035គ.ម.^{2}) ដែលក្នុងនោះរួមមាន ផ្ទៃដីព្រៃមានទំហំ18.916ហ.ត. ផ្ទៃដីដាំដុះមានទំហំ12.962ហ.ត. ផ្ទៃដីសំរាប់លំនៅដ្ឋានមានទំហំ164ហ.ត. និងផ្ទៃដីផ្សេងៗមានទំហំ18.602ហ.ត. (សៀវភៅទិន្នន័យស្រុកបរកែវ 2009)។ សេចក្តីលំអិតនៃរដ្ឋបាល និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ និងការប្រើប្រាស់ដី និងធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងស្រុកអូរយ៉ាដាវ និងស្រុកបរកែវ នៃខេត្តរតនគិរីមានបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាព05–08។

ខេត្តរតនគិរី ស្ថិតនៅភាគឥសាននៃប្រទេសកម្ពុជា ដែលភាគខាងជើងនៃខេត្តនេះមានព្រំប្រទល់ជាប់នឹងប្រទេសឡាវ ភាគខាងកើតជាប់នឹងប្រទេសវៀតណាម ភាគខាងត្បូងជាប់នឹងខេត្តមណ្ឌលគិរី និងភាគខាងលិចជាប់នឹងខេត្តស្ទឹងត្រែង។ លក្ខណៈភូមិសាស្ត្រនៃខេត្តនេះមានលក្ខណៈប្រែប្រួល និងត្រូវបានបែងចែកជាតំបន់ខ្ពង់រាប កូនភ្នំ ទំនាបលិចទឹក និងបឹងជាដើម។ ទន្លេសំខាន់ៗនៅក្នុងខេត្តនេះមានចំនួន02: ទន្លេសេសាន និងទន្លេស្រែពក ដែលហូរឆ្លងកាត់ខេត្តពីភាគខាងកើតទៅភាគខាងលិច។

លក្ខណៈទូទៅនៃភូគព្ភសាស្ត្រ និងសណ្ឋានដី/ឋានលេខានៃស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ដែលទីតាំងគំរោងអាជីវកម្មរ៉ែដែករបស់ក្រុមហ៊ុនស្ថិតនៅមានបង្ហាញនៅក្នុងរូបភាព01 ហើយការចុះពិនិត្យទីតាំងផ្ទាល់ និងការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ GPS ក៏បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ឋានលេខារបស់ដីនៅក្នុងតំបន់គំរោងនេះមានលក្ខណៈជាទីខ្ពង់រាបលាយឡំនឹងកូនភ្នំដោយកន្លែង និងមានរយៈកំពស់ចន្លោះប្រមាណពី172–328ម.ធៀបនឹងនីវ៉ូទឹកសមុទ្រ (រូបភាព09)។

Draft

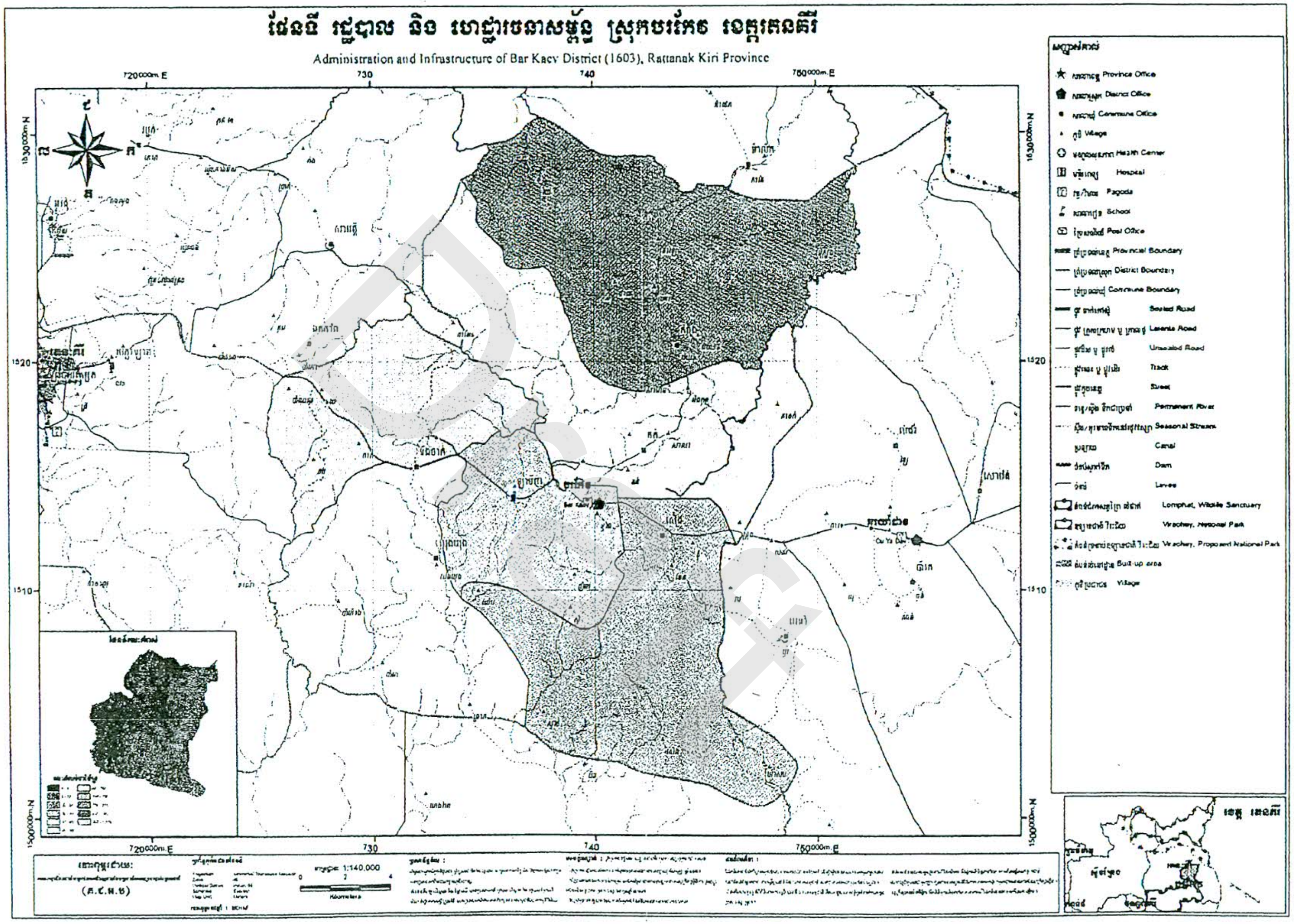

រូបភាព០5. ផែនទីបង្ហាញអំពីរដ្ឋបាល និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងស្រុកបរកែវ ខេត្តរតនគិរី

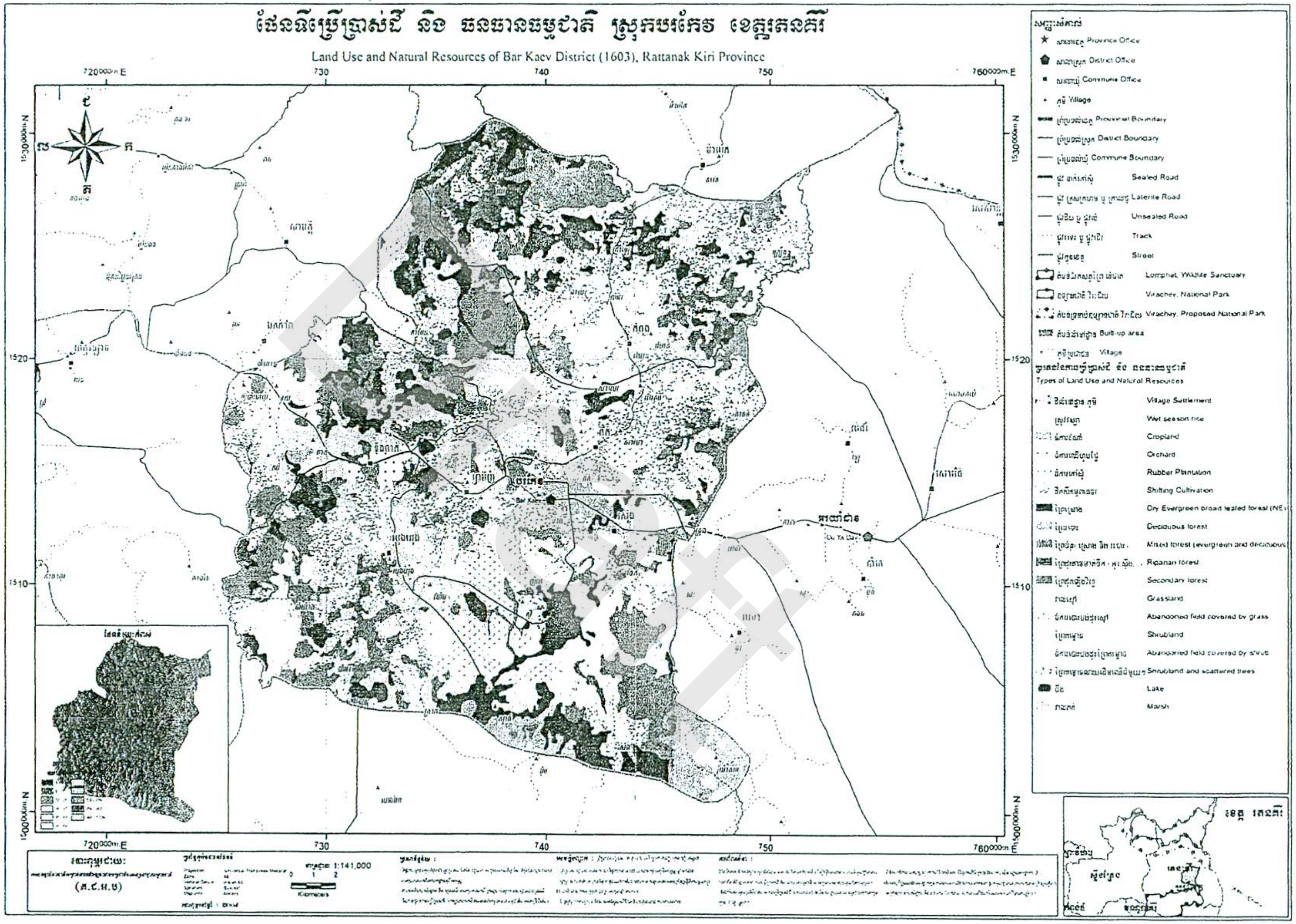

រូបភាព៣០៦. ផែនទីបង្ហាញអំពីការប្រើប្រាស់ដី និងធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងស្រុកបរកែវ ខេត្តរតនគិរី

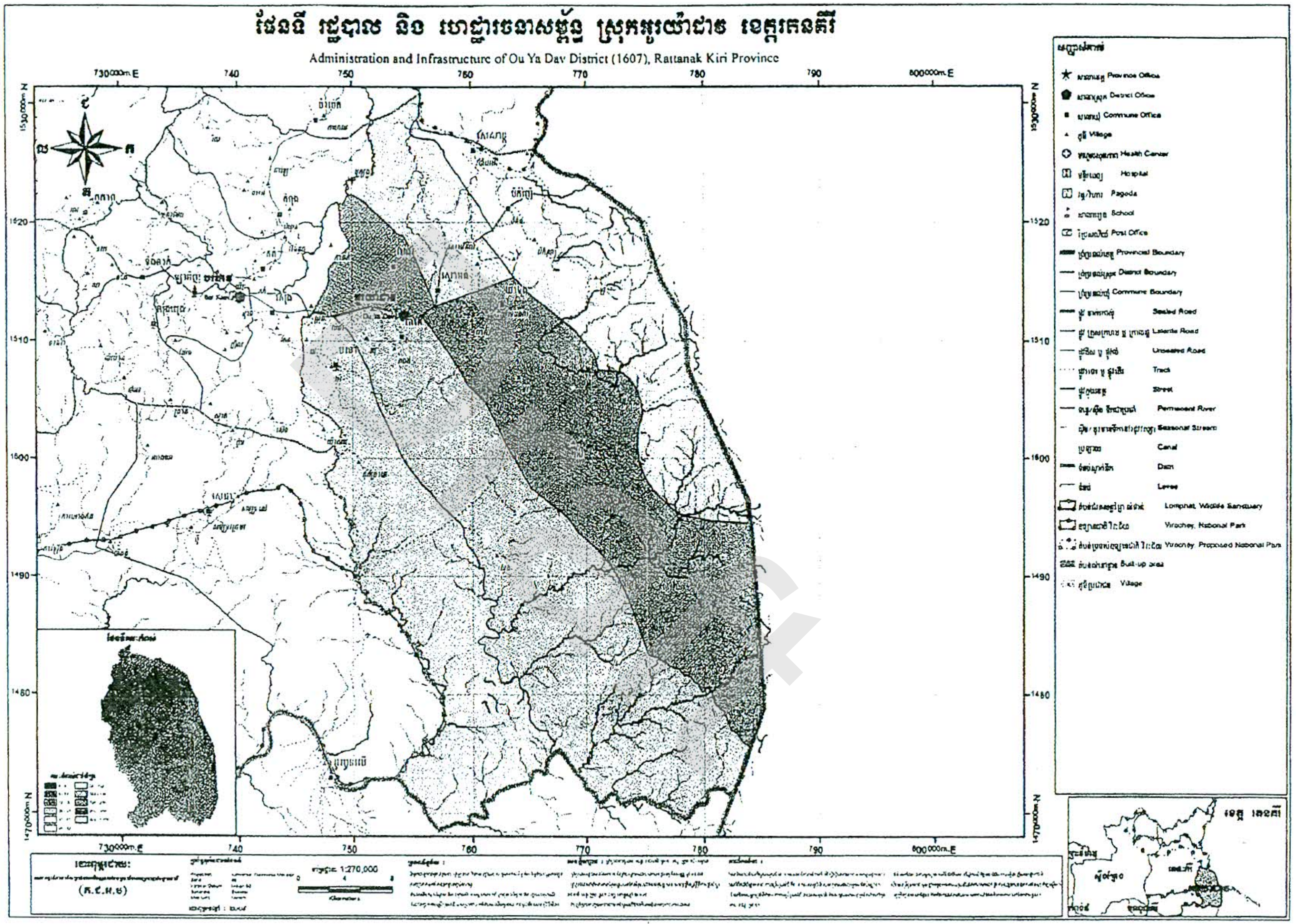

រូបភាព០៧. ផែនទីបង្ហាញអំពីរដ្ឋបាល និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធនៅក្នុងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខេត្តរតនគិរី

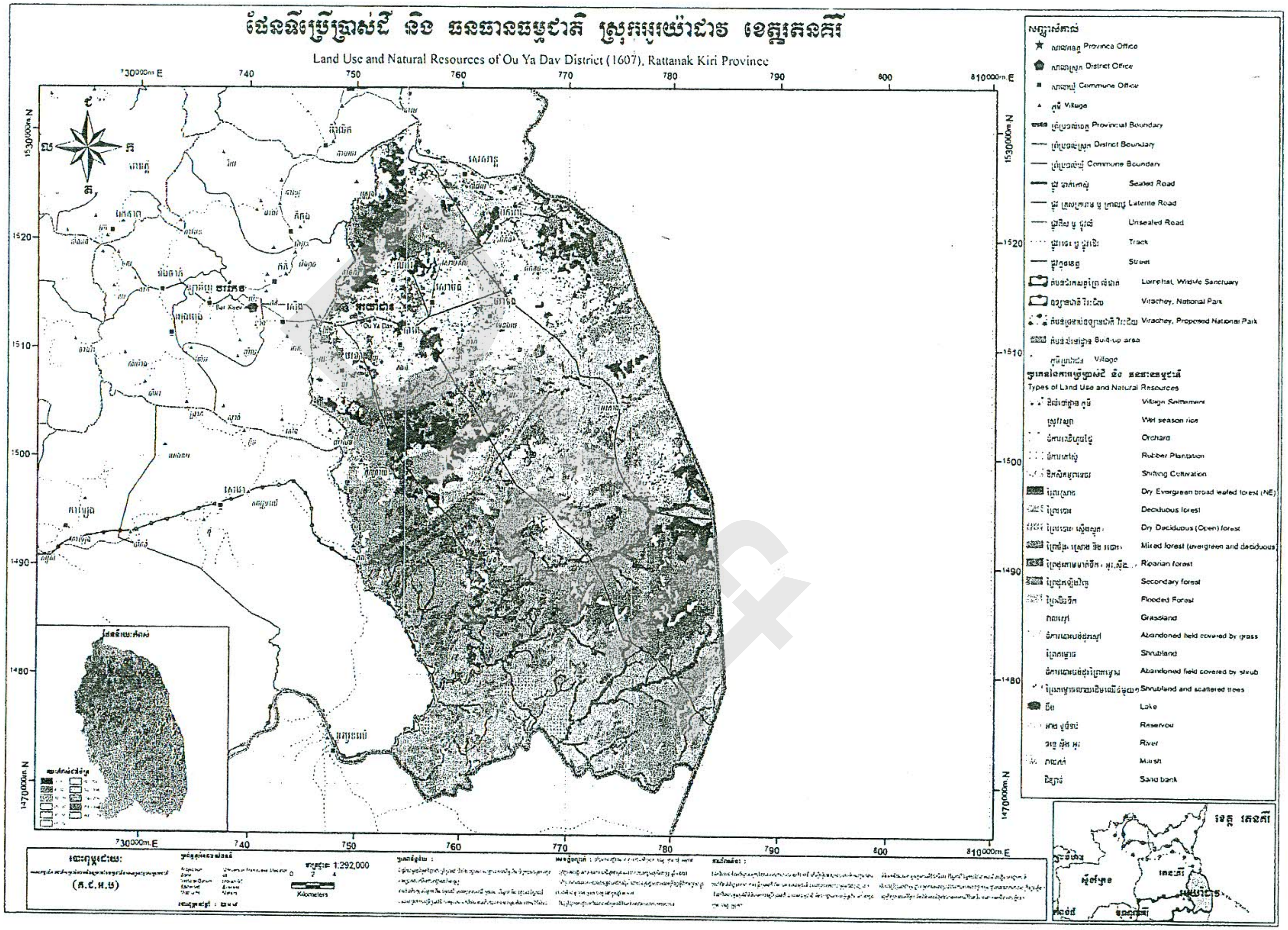

រូបភាព០៨. ផែនទីបង្ហាញអំពីការប្រើប្រាស់ដី និងធនធានធម្មជាតិនៅក្នុងស្រុកបរកែវ ខេត្តរតនគិរី

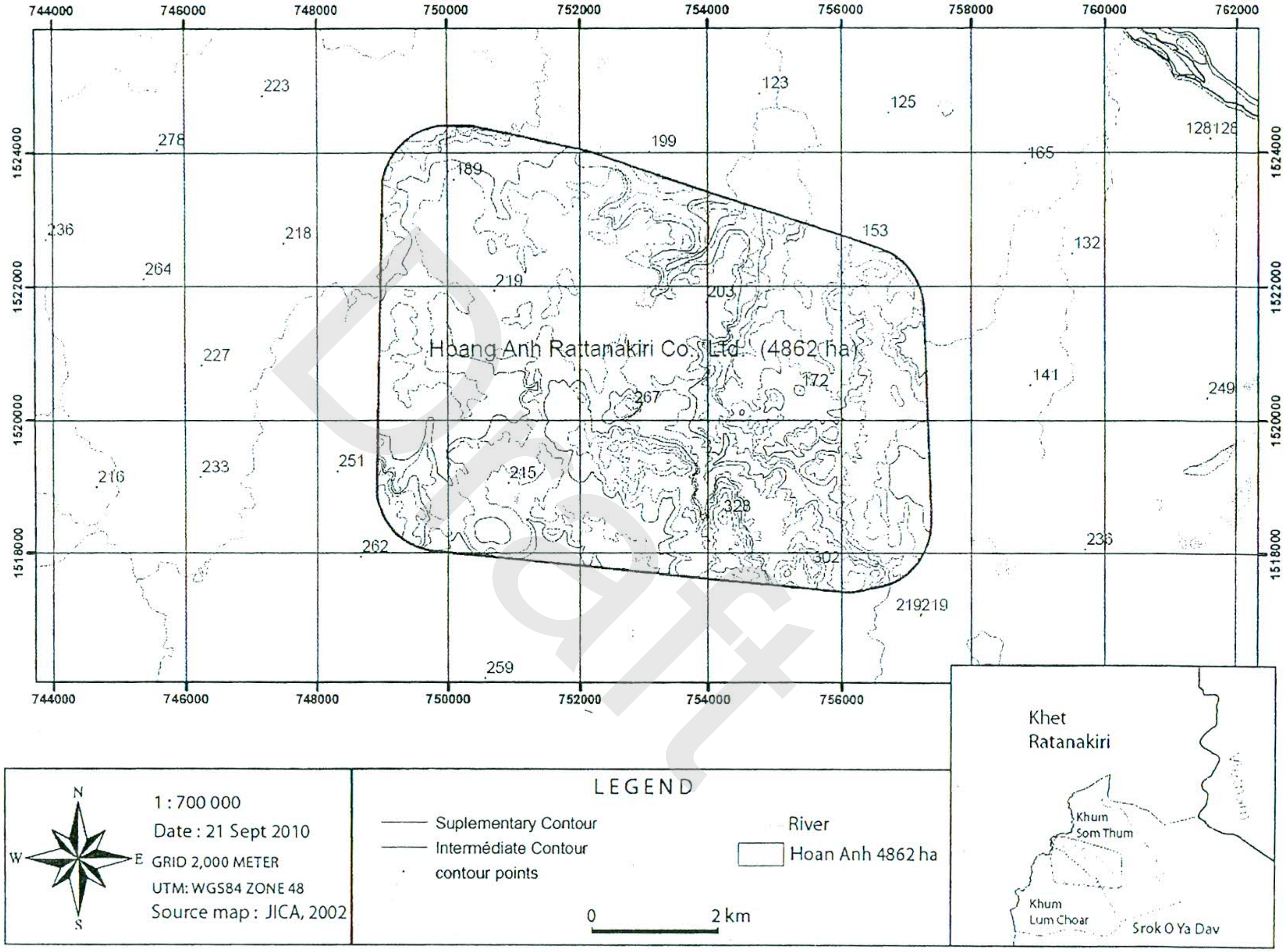

រូបភាព០៩. ផែនទីបង្ហាញអំពីស្ថានភាពភូគព្ភសាស្ត្រ និងសណ្ឋានដី/ឋានលេខានៃតំបន់គំរោង

Draft

ផ្អែកតាមលោក Croker (1962) សមាសភាពដីនៅក្នុងទីតាំងគំរោង គឺជាប្រភេទLatosols (រូបភាព10) ហើយផ្អែកតាមការចាត់ចំណាត់ប្រភេទដីរបស់ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ (2010) ប្រភេទដីនេះ គឺ ស្ថិតនៅក្នុងលំដាប់ប្រភេទដីលេខ01 នៃដីដែលមានសក្តានុពលសំរាប់វិស័យកសិកម្ម ដោយសារវាផ្សំឡើងដោយសារធាតុផូស្វរ និងជីសរីរាង្គ។

៩.១.២. អាកាសធាតុ

អាកាសធាតុ គឺជាសភាពលក្ខណៈនៃបរិយាកាសដែលវាស់វែងដោយភាពក្តៅឬត្រជាក់ សើមឬស្ងួត ស្ងប់ឬ ខ្យល់ខ្លាំង មេឃ ស្រលះឬអាប់អួរជាដើម។ ភាគច្រើននៃបាតុភូតអាកាសធាតុនេះកើតឡើងនៅក្នុង Troposphere ដែលនៅខាងក្រោម Stratosphere។ ជាទូទៅអាកាសធាតុ គឺសំដៅទៅលើសីតុណ្ហភាព របបទឹកភ្លៀង ខ្យល់ និងសំណើម ហើយវាកើតឡើងដោយសារការប្រែប្រួលនូវដង់ស៊ីតេសីតុណ្ហភាព និងសំណើមនៃតំបន់នីមួយៗ។ ការប្រែប្រួលនេះមួយភាគធំ គឺដោយសារពន្លឺ និងកំដៅព្រះអាទិត្យដែលបញ្ចាំងមកប៉ះផ្ទាល់ទៅលើជ្រុងនៃតំបន់ណាមួយនៃផែនដី។ អាកាសធាតុនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់មនុស្ស និងសត្វ និងការរីកលូតលាស់នៃរុក្ខជាតិ ហើយទោះបីជាការផ្លាស់ប្តូរ ឬប្រែប្រួលអាកាសធាតុបានធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិតាមសណ្ឋានផ្សេងៗក៏ដោយ ក៏ការប៉ះពាល់អវិជ្ជមានយ៉ាងខ្លាំងដល់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស សត្វ និងរុក្ខជាតិនោះ គឺការប្រែប្រួល/កើនឡើងយ៉ាងខ្លាំងនូវកំរិតសីតុណ្ហភាព សំណើម និងខ្យល់ខុសពីប្រក្រតីភាព (Epstein 2005)។

៩.១.២.១. សីតុណ្ហភាព និងសំណើម

ជាធម្មតាសីតុណ្ហភាព គឺជារង្វាស់នៃភាពក្តៅ ឬត្រជាក់របស់វត្ថុអ្វីមួយ ហើយរង្វាស់លឿនបំផុតដែលយើងអាចវាស់បាន គឺការប្រើអារម្មណ៍ថាតើក្តៅ ឬត្រជាក់។ សីតុណ្ហភាពបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់មួយក្នុងការកំណត់អំពីអត្រា និងទំហំ ដែលអាចឱ្យកើតមានប្រតិកម្មជីវៈ-គីមីផ្សេងៗ ហើយនេះ គឺជាហេតុផលមួយដែលសារពាង្គកាយមនុស្សអាចបង្កើតឱ្យមាននូវប្រព័ន្ធមេកានិចមួយចំនួន សំរាប់គ្រប់គ្រង និងរក្សាសីតុណ្ហភាពក្នុងខ្លួនបាននៅក្នុងកំរិត37អង្សាសេ ពីព្រោះប្រសិនបើសីតុណ្ហភាពកើនឡើងខ្ពស់ចំនួនប៉ុន្មានអង្សាសេទៀត វានឹងធ្វើឱ្យកើតមានប្រតិកម្មមិនល្អផ្សេងៗដែលប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់ការរស់នៅ និងជីវិតរបស់មនុស្ស។ សត្វ និងរុក្ខជាតិ ក៏មាននូវប្រព័ន្ធមេកានិច និងសភាពលក្ខណៈប្រហាក់ប្រហែលនឹងមនុស្សដែរ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើសីតុណ្ហភាពមានកំរិតក្តៅខ្ពស់ពេក (កើនឡើងប្រហែល04 អង្សាសេ លើសពីធម្មតា) រុក្ខជាតិអាចស្លាប់ (Adams et al. 2009)។

Draft

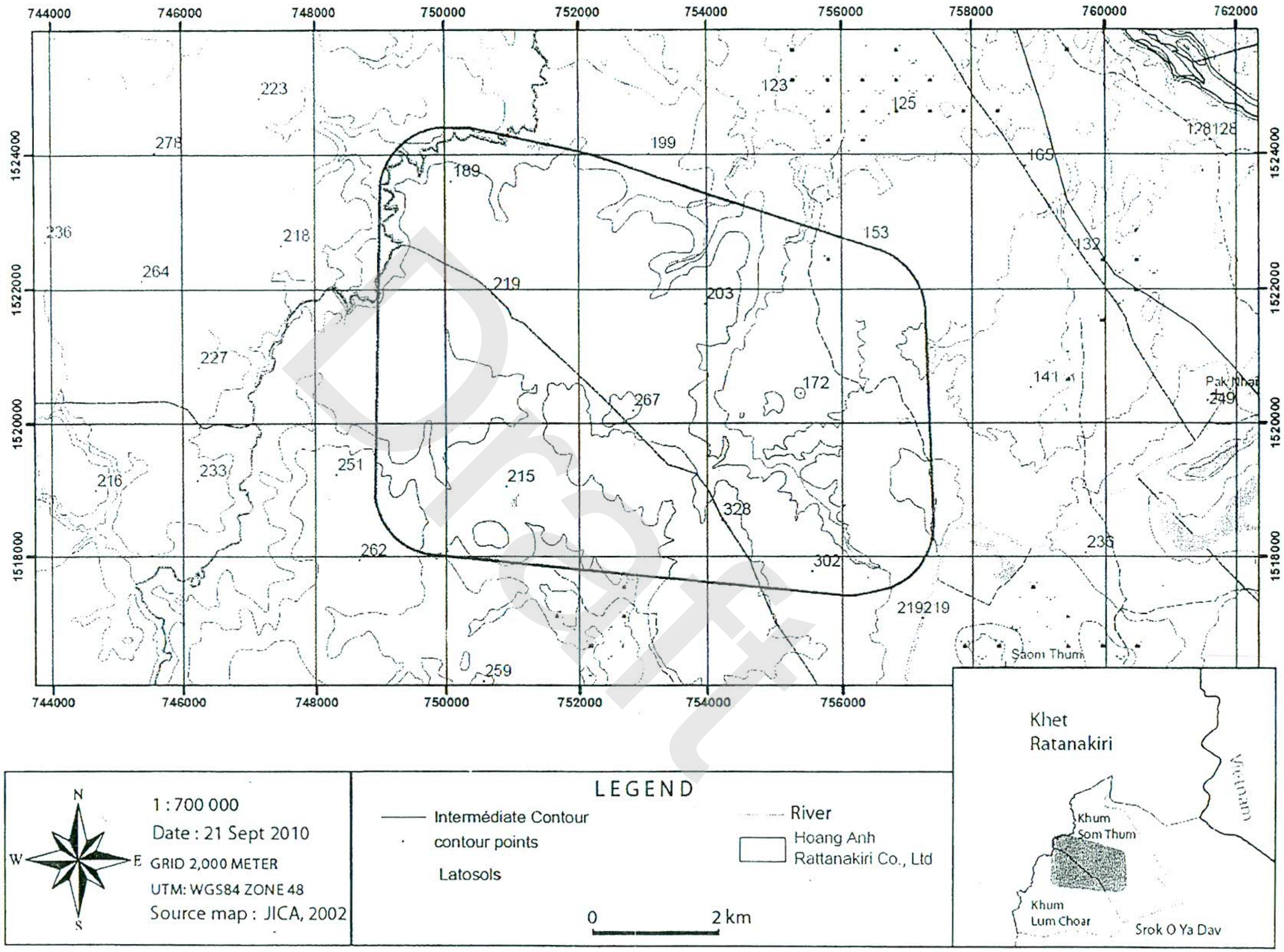

រូបភាព១០. ផែនទីបង្ហាញអំពីប្រភេទដីនៅក្នុងទីតាំងគំរោង

ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ត្រូពិក ប្រទេសកម្ពុជាបានទទួលនូវឥទ្ធិពលអាកាសធាតុត្រូពិកក្តៅ-សើម និងមានពន្លឺថ្ងៃស្ទើរតែពេញមួយឆ្នាំ។ ជាមធ្យមសីតុណ្ហភាពនៅក្នុងប្រទេសមានកំរិតប្រមាណ26អង្សាសេ ដែលក្នុងនោះកំដៅអប្បបរមាមានកំរិតប្រមាណ16អង្សាសេ ហើយខែធ្នូ និងមករា គឺជាខែដែលមានកំរិតសីតុណ្ហភាពត្រជាក់ជាងគេ ចំណែកឯខែមេសាគឺជាខែដែលមានកំរិតសីតុណ្ហភាពក្តៅជាងគេ។ ចំពោះខេត្តរតនគិរី សីតុណ្ហភាពនៅរដូវវស្សាចាប់ពីខែឧសភា–តុលា គឺមានកំរិតប្រមាណ26–34អង្សាសេ (រដូវត្រជាក់ចាប់ពីខែវិច្ឆិកា–ធ្នូមានសីតុណ្ហភាពប្រមាណ18–26អង្សាសេ និងរដូវក្តៅចាប់ពីខែមីនា–ឧសភា មានសីតុណ្ហភាពប្រមាណ24–26អង្សាសេ) ចំណែកឯកំរិតសំណើមវិញអាចឡើងទៅដល់ 90%។ ទិន្នន័យកំរិតសីតុណ្ហភាព និងសំណើមទាំងនេះមានកំរិតប្រហាក់ប្រហែលនឹងទិន្នន័យព្យាករណ៍ដោយអង្គការ Food and Agriculture Organization (FAO 2003) ដែរ (រូបភាព11)។

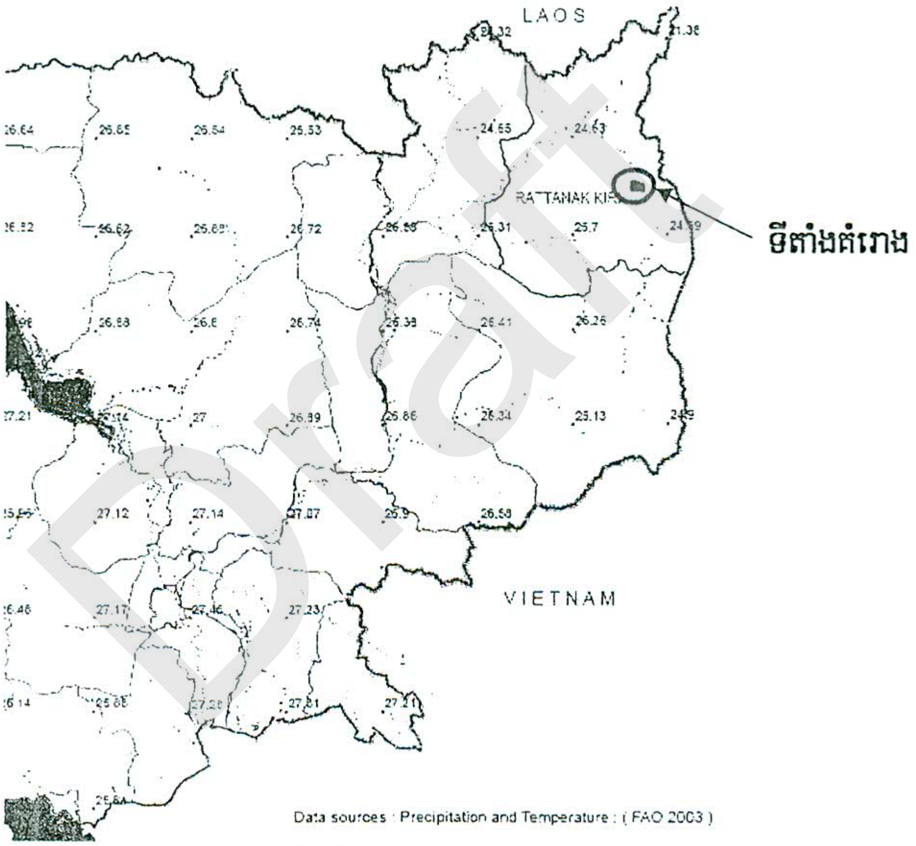

Draft

រូបភាព11. កំរិតសីតុណ្ហភាពនៅក្នុងតំបន់គំរោង

ការប្រែប្រួលនូវកំរិតសីតុណ្ហភាព និងសំណើម ជាធម្មតាកើតឡើងដោយសារកត្តាជាច្រើនដូចជា កត្តាទីតាំងភូមិសាស្ត្រ រយៈកំពស់ គំរបពពក និងរដូវកាលជាដើម។ ទិន្នន័យមន្ទីរធនធានទឹក និងឧតុនិយមខេត្តរតនគិរី (2010) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា កំរិតសីតុណ្ហភាពប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមនៅក្នុងខេត្តនេះ (ដែលទីតាំងគំរោងស្ថិតនៅ) ចាប់ពីឆ្នាំ

2003–2009 មានការប្រែប្រួលក្នុងចន្លោះ27,10–28,55 អង្សាសេ ដែលក្នុងនោះសីតុណ្ហភាពអប្បបរមាប្រចាំឆ្នាំមានការប្រែប្រួលក្នុងចន្លោះ21,40–21,90 អង្សាសេ និងសីតុណ្ហភាពអតិបរមាប្រចាំឆ្នាំមានការប្រែប្រួលក្នុងចន្លោះ32,30–35,00 អង្សាសេ (រូបភាព12) ។

ផ្អែកតាមព័ត៌មាននេះអាចឱ្យយើងប៉ាន់ស្មានបានថា សីតុណ្ហភាព និងសំណើមនៅក្នុងតំបន់គំរោង គឺមានលក្ខណៈអំណោយផលសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍ដំណាំកសិកម្ម និងកសិ-ឧស្សាហកម្ម ពីព្រោះសីតុណ្ហភាពនៅក្នុងតំបន់នេះជាទូទៅទាបជាង40 អង្សាសេ។ ទោះបីជាយ៉ាងណា សីតុណ្ហភាព និងសំណើមនៅក្នុងតំបន់គំរោងអាចមានការប្រែប្រួលខ្លះដោយហេតុថាតំបន់គំរោង គឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ខ្ពង់រាបលាយឡំជាមួយនឹងកូនភ្នំ ។

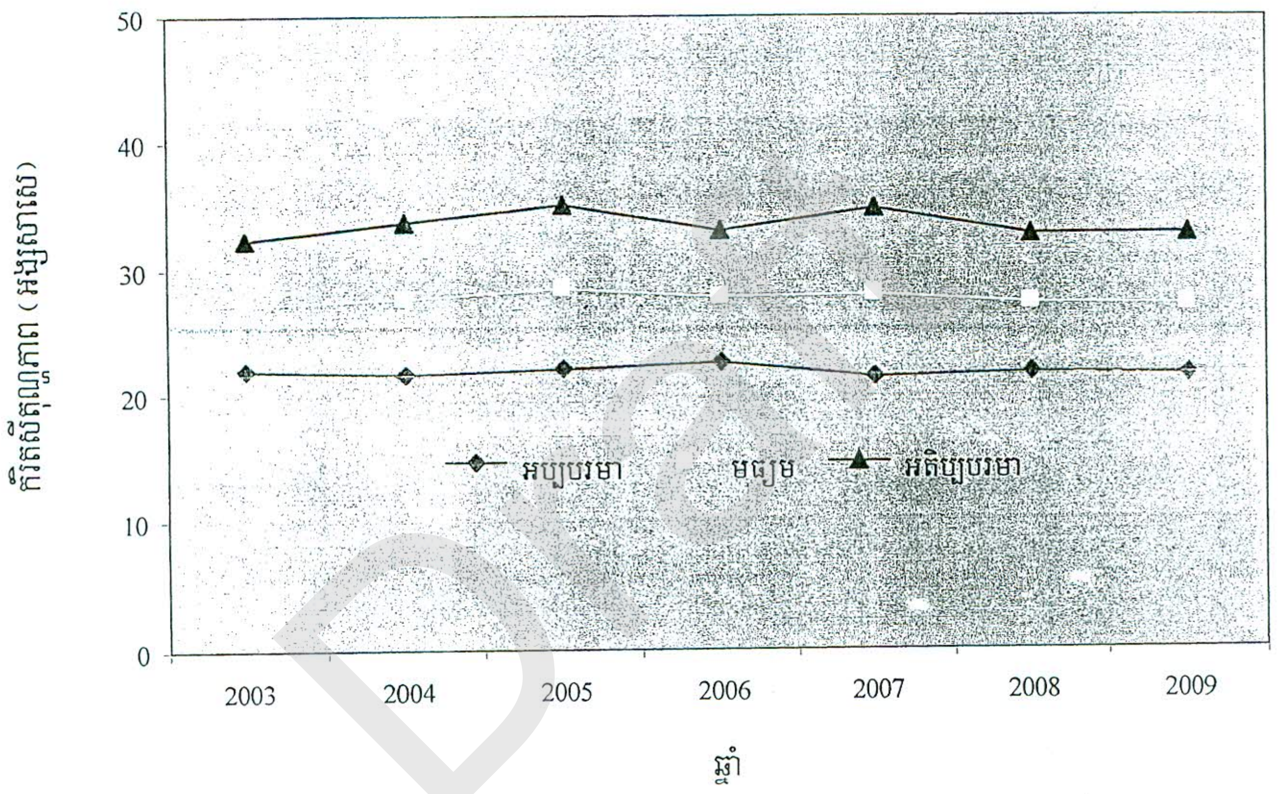

Draft

រូបភាព12: កំរិតសីតុណ្ហភាពនៅក្នុងខេត្តរតនគិរី (ដែលទីតាំងគំរោងស្ថិតនៅ) ប្រចាំឆ្នាំ2003–2009

៤.១.២.២. របបខ្យល់ និងរបបទឹកភ្លៀង

ទឹកភ្លៀងមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់វិស័យកសិកម្ម ពីព្រោះរុក្ខជាតិ និងដំណាំស្ទើរតែទាំងអស់ត្រូវការទឹក(ដែលជាសារធាតុជីវៈជាតិមួយសំខាន់) ដើម្បីមានជីវិត និងចិញ្ចឹមជីវិត ពីព្រោះរុក្ខជាតិប្រើប្រាស់ទឹកសំរាប់បំលែងសារធាតុខនិជផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងដី ឱ្យក្លាយទៅជាសារធាតុជីវជាតិ។ ការធ្លាក់ភ្លៀងទៀងទាត់ពេលវេលា គឺមានសារៈ-សំខាន់ណាស់សំរាប់សុខភាពរុក្ខជាតិ និងដំណាំ ប៉ុន្តែប្រសិនបើធ្លាក់ភ្លៀងតិចពេក ឬច្រើនពេក រុក្ខជាតិ និងដំណាំក៏នឹង

ទទួលរងការប៉ះពាល់អវិជ្ជមានដែរ។ ភាពរាំងស្ងួតជាកត្តាមួយសំខាន់បង្កឱ្យមានគ្រោះថ្នាក់ ឬសំលាប់រុក្ខជាតិ និងដំណាំ និងបង្កើនការហូរច្រោះនៅរដូវវស្សា ហើយម្យ៉ាងទៀតនៅពេលអាកាសធាតុប្រែក្លាយជាសើម បង្កើតបានជាស្ថានភាពបង្កឱ្យមានការរីកដុះដាលនូវពពួកបាក់តេរី និងប៉ារ៉ាសិតមិនល្អ។

ដូចជាប្រទេសផ្សេងៗទៀតនៅក្នុងតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ អាកាសធាតុនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា គឺគ្របដណ្តប់ដោយខ្យល់មូសុង ដែលគេនិយមហៅថាជាអាកាសធាតុត្រូពិកក្តៅ និងសើម។ ជាទូទៅអាកាសធាតុនេះចែកចេញជាពីររដូវមូសុងផ្សេងគ្នា។ របបខ្យល់មូសុងបក់ទៅវិញទៅមក គឺបង្កឡើងដោយសារការប្រែប្រួល និងផ្លាស់ប្តូរនៃសំពាធខ្យល់ខ្លាំង និងខ្សោយប្រចាំឆ្នាំទៅលើទីវាលដ៏ធំល្វឹងល្វើយនៃតំបន់ទំនាបកណ្តាល។ របបខ្យល់មូសុងនេះ គឺបក់ផ្ទុយមកវិញនៅរដូវត្រជាក់ ហើយខ្យល់មូសុងព្យសានបក់នាំមកវិញនូវខ្យល់ស្ងួត។ របបខ្យល់មូសុងនិរតីបក់នាំមកនូវរដូវភ្លៀងចាប់ពីពាក់កណ្តាលខែឧសភាដល់ដើមខែធ្នូ ចំណែកឯរបបខ្យល់មូសុងឥសានវិញ បក់នាំមកនូវខ្យល់ស្ងួត និងត្រជាក់នៅដើមខែវិច្ឆិកាដល់ខែមេសា។ មួយភាគបីនៃភាគខាងត្បូងប្រទេសមានរដូវស្ងួតចំនួន02ខែ និងពីរភាគបីនៃភាគខាងជើងប្រទេសមានរដូវស្ងួតចំនួន04ខែ។ ការកើតឡើងនូវអន្តរភាពខ្លីមួយនៃរដូវនេះ (ផ្តល់ជាអត្តសញ្ញាណដូចជា ការប្រែប្រួលនូវកំរិតសំណើម ប៉ុន្តែមានការប្រែប្រួលតិចតួចប៉ុណ្ណោះនូវកំរិតសីតុណ្ហភាព) គឺដោយសារអន្តរអំពើ ដែលកើតឡើងនៅចន្លោះពេលផ្លាស់ប្តូររដូវកាលម្តងៗ។

ទិន្នន័យរបស់មន្ទីរធនធានទឹក និងឧតុនិយមខេត្តរតនគិរី (2010) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ល្បឿន និងទិសខ្យល់បក់មិនមានអ្វីប្រែប្រួលគួរឱ្យកត់សំគាល់នោះទេ ហើយក្នុងកំឡុងពេល12ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ (1998–2009) កំពស់ទឹកភ្លៀងធ្លាក់ប្រចាំឆ្នាំជាមធ្យមមានការប្រែប្រួលក្នុងចន្លោះ1.600–2.800ម.ម. (រូបភាព13)។ ដោយឡែកទិន្នន័យទឹកភ្លៀងព្យាករណ៍ដោយអង្គការ Food and Agriculture Organization (2003) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ទីតាំងគំរោងអាចមានភ្លៀងធ្លាក់ក្នុងកំពស់1.600–1.800ម.ម. (រូបភាព14)។ ផ្អែកតាមលទ្ធផលទាំងនេះអាចឱ្យយើងប៉ាន់ស្មានបានថា ទីតាំងគំរោងអាចមានភ្លៀងធ្លាក់ច្រើន ដែលនេះជាកត្តាអំណោយផលដល់ការដាំដុះដំណាំផ្សេងៗ។

Draft

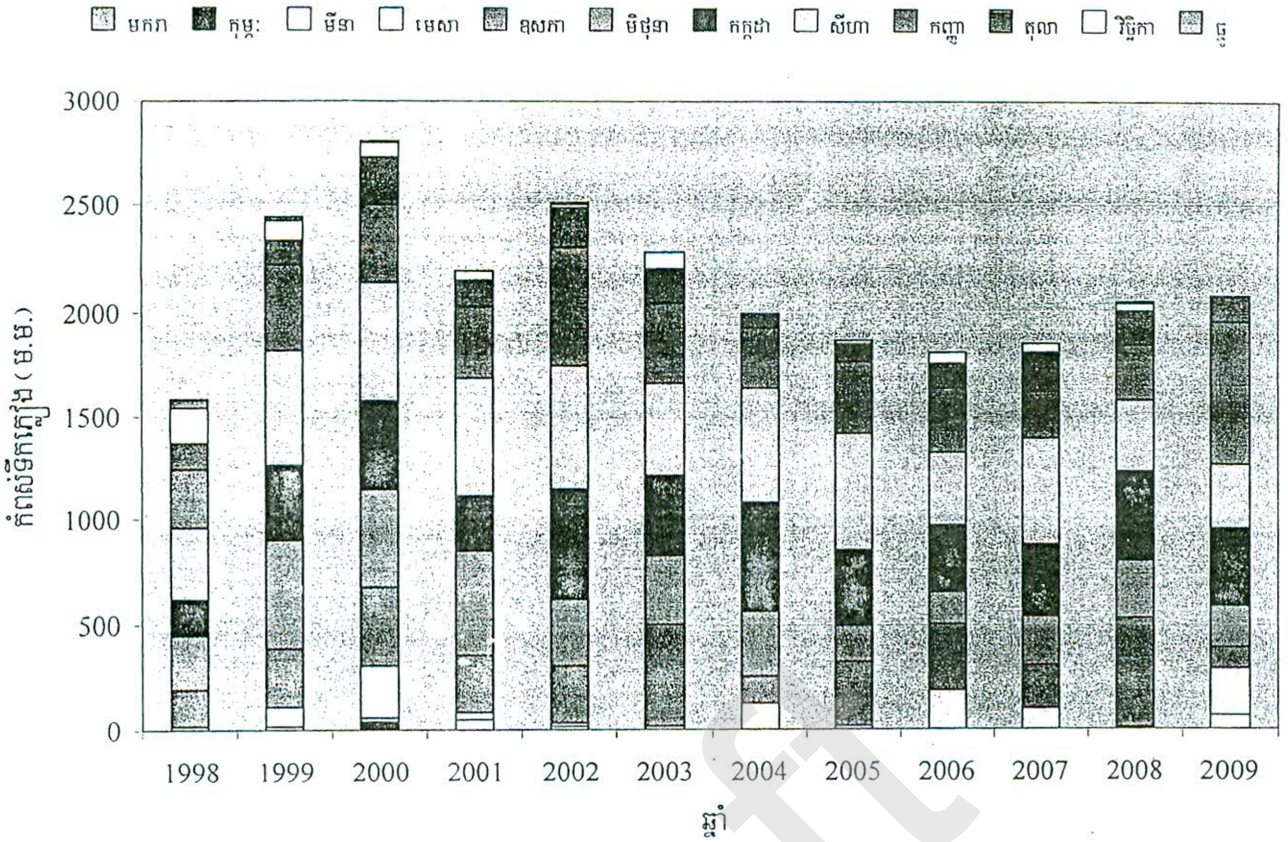

រូបភាព13. ក្រិតកំពស់ទឹកភ្លៀងនៅក្នុងខេត្តរតនគិរី (ដែលទីតាំងគំរោងស្ថិតនៅ) ប្រចាំឆ្នាំ1998–2009

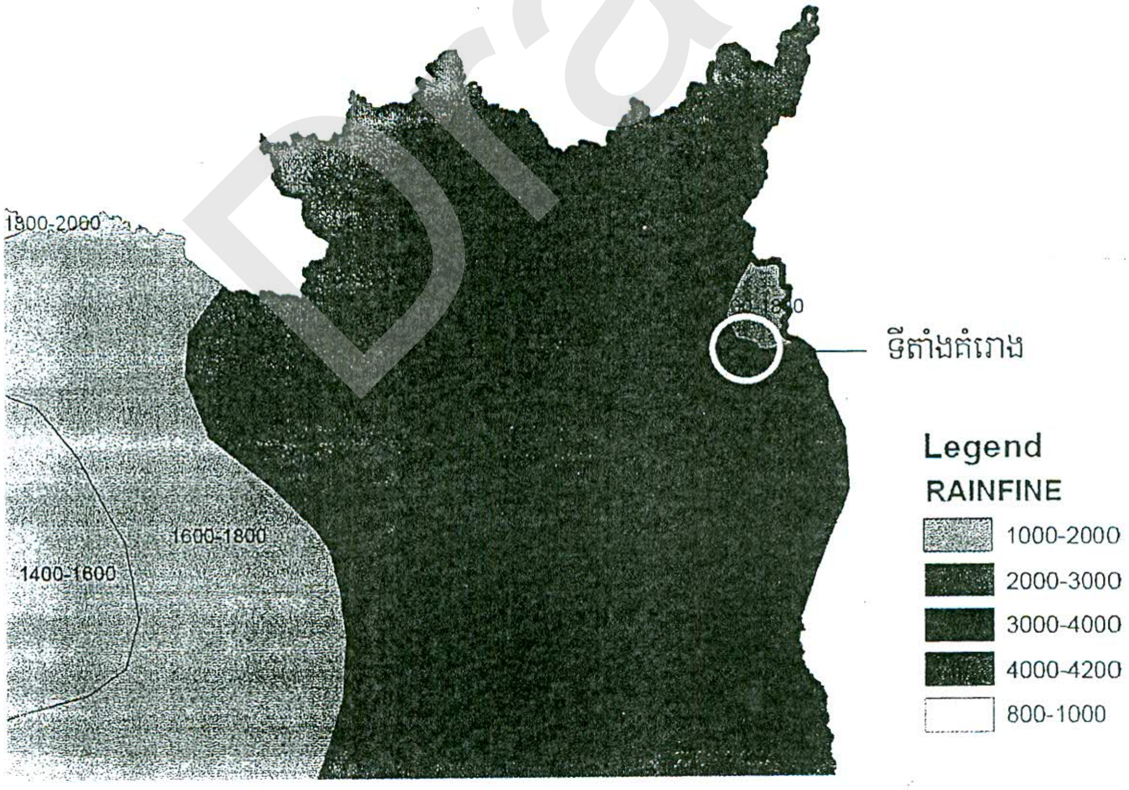

រូបភាព14. ក្រិតទឹកភ្លៀងនៅក្នុងតំបន់គំរោង (Data sources: FAO 2003)

Draft

៩.១.៣. ឥទ្ធិពលនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុទៅលើអាកាសធាតុនៅក្នុងប្រទេស

បន្ថែមពីការប្រែប្រួលសីតុណ្ហភាព សំណើម របបខ្យល់ និងទឹកភ្លៀង ដោយសារបាតុភូតធម្មជាតិ និងសកម្មភាពមនុស្ស ប្រទេសកម្ពុជាក៏បានកំពុងកើតមាន និងទទួលរងនូវឥទ្ធិពលនៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ដូចប្រទេសនានានៅលើសកលលោកដែរ ។ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុបានធ្វើឱ្យសីតុណ្ហភាពជាមធ្យមនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា មានការកើនឡើងចាប់តាំងពីឆ្នាំ1960មកម្ល៉េះក្នុងកំរិត0,6អង្សាសេ ហើយវាក៏បានបង្កឱ្យកើតមានឡើងជាញឹកញាប់នូវភាពក្ដៅមិនប្រក្រតីទាំងនៅពេលថ្ងៃ និងយប់ (The Fish Site 2010) ។ ការកើនឡើងកំដៅពី0,30–0,60អង្សាសេ បន្ថែមទៀតរំពឹងថានឹងកើតមានឡើងនៅឆ្នាំ2025 ហើយការប៉ាន់ស្មានផ្សេងទៀតក៏បានរំពឹងទុកថាកំដៅនឹងកើនពី0,70–2,70 អង្សាសេ នៅឆ្នាំ2060–2070 ។

ការប៉ាន់ស្មានអំពីការកើនឡើង និងប្រែប្រួលអាកាសធាតុ គឺអាចពី03–35% ហើយការគណនាប៉ាន់ស្មានថា ការកើនឡើងនូវការធ្លាក់ភ្លៀងនឹងកើតមាននៅរដូវវស្សា ដែលអាចនាំមកនូវទឹកជំនន់ ។ ដោយឡែកកំរិតភ្លៀងធ្លាក់ អាចនឹងមិនមានការប្រែប្រួល ឬថយចុះនៅរដូវប្រាំង ។ ភ្លៀងធ្លាក់រំពឹងថានឹងធ្លាក់នៅតំបន់ទំនាបច្រើនជាងនៅតំបន់ខ្ពង់រាប ហើយអាចនឹងបង្កឱ្យមានទឹកជំនន់នៅក្នុងតំបន់ទំនាបកណ្ដាលដែលជាធម្មតាតំបន់នេះ គឺធ្លាប់បានទទួលនូវភាពងាយស្រួលនឹងជន់លិច និងភាពរាំងស្ងួត ។ ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុនឹងនាំមកបន្ថែមនូវព្រឹត្តិការណ៍អាកាសធាតុមិនល្អជាច្រើនដូចជា ខ្យល់ព្យុះ កំដៅក្ដៅថេរ ភាពរាំងស្ងួត និងទឹកជំនន់ជាដើម ។ ភាពមហន្តរាយដោយសារខ្យល់ព្យុះកំបុតត្បូង (Cyclone) នឹងកើតមានជាមិនខាននៅក្នុងកំឡុងប៉ុន្មានទសវត្សខាងមុខ ហើយអាចនឹងគួរឱ្យភ័យខ្លាច ។

៩.១.៤. គុណភាពខ្យល់

ទីតាំងគំរោងអាជីវកម្មរ៉ែដែករបស់ក្រុមហ៊ុន គឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ព្រៃ-ភ្នំដែលស្ទើរតែពុំមានវត្តមានប្រជាពលរដ្ឋ និងសត្វព្រៃរស់នៅច្រើនឡើយ លើកលែងតែវត្តមានដីស្រែ-ចំការ (ពនេតចរ) របស់ប្រជាពលរដ្ឋប៉ុណ្ណោះ ។ ស្ថានភាពនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងតំបន់នេះក៏ពុំឃើញមានវត្តមានសិប្បកម្ម រោងចក្រ និងសកម្មភាពអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងៗណា ដែលអាចបង្កឱ្យមានការបំពុលខ្យល់នៅឡើយទេ លើកលែងតែសកម្មភាពស្រាវជ្រាវរុករករ៉ែដែក (ការខួងរណ្ដៅយកអាចម៍រ៉ែមកវិភាគ ដោយប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីនខួងបន្តិចបន្តួច) និងសកម្មភាពឈូសឆាយដីព្រៃបន្តិចបន្តួច ដែលប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងចក្រ និងគ្រឿងយន្តមួយចំនួនដូចជា អេស្កាវ៉ាទ័រកាយដី ត្រាក់ទ័រឈូសដី និងឡានដឹកដីជាដើម ។ សកម្មភាពទាំងនេះ គឺជាប្រភពសំខាន់នៃការបង្កឱ្យប៉ះពាល់ដល់គុណភាពខ្យល់ ដោយសារការបញ្ចេញផ្សែងចេញពីគ្រឿងចក្រ គ្រឿងយន្ត និងធូលីផ្សេងៗ ។ ទោះបីជាការបង្កឱ្យកើតមាននូវការបញ្ចេញផ្សែង និងធូលីដោយសារសកម្មភាពទាំងនេះគិតថាអាចបង្កឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់គុណភាពខ្យល់ ឬអាចប៉ះពាល់ដល់ប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួន ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់ និងសត្វមួយចំនួនដែលរស់នៅក្នុងព្រៃក៏ដោយ ក៏ការប៉ះពាល់ទាំងនេះស្ថិតនៅក្នុងកំរិតមួយតិចតួច ឬស្ទើរតែមិនមាន ដោយសារមានវត្តមានព្រៃឈើមួយចំនួននៅក្នុងតំបន់ ដែលបានដើរតួនាទីជានិយតកម្មបន្សុទ្ធខ្យល់ ។ ដូច្នេះ

Draft

ទោះបីជាគុណភាពខ្យល់ ពុំត្រូវបានធ្វើការវាស់ស្ទង់ដោយផ្ទាល់នៅក្នុងកំឡុងពេលសិក្សានេះក៏ដោយ ក៏យើងអាចធ្វើការសន្និដ្ឋានបានដែរថា នៅក្នុងដំណាក់កាលនេះ គុណភាពខ្យល់នៅក្នុងតំបន់គំរោងនេះនៅពុំទាន់មានការបំពុលនៅឡើយទេ។

៤.១.៥. សំលេង-រំញ័រ

ស្ថានភាពនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងតំបន់គំរោង គឺមិនមានសកម្មភាពអ្វីគួរឱ្យកត់សំគាល់នោះទេ លើកលែងតែសកម្មភាពស្រាវជ្រាវរុករករ៉ែដែក (ការខួងរណ្ដៅយកអាចម៍រ៉ែមកវិភាគ ដោយប្រើប្រាស់ម៉ាស៊ីនខួងបន្តិចបន្តួច) និងសកម្មភាពឈូសឆាយដីព្រៃ ដែលប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងចក្រ និងគ្រឿងយន្តមួយចំនួនដូចជា អេស្កាវ៉ាទ័រកាយដី ត្រាក់ទ័រ ឈូសដី និងឡានដឹកដីមួយចំនួនតែប៉ុណ្ណោះ។ សកម្មភាពទាំងនេះ គឺជាប្រភពចំបងនៃការបញ្ចេញសំលេង និងបង្កឱ្យមានរំញ័រ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ក៏កំរិតនៃការបញ្ចេញសំលេង និងរំញ័រដោយសារសកម្មភាពទាំងនេះ គឺស្ថិតនៅក្នុងកំរិតមួយតិចតួច។

៤.១.៦. ប្រព័ន្ធផ្លូវទឹក និងគុណភាពទឹក

៤.១.៦.១. ប្រព័ន្ធផ្លូវទឹក និងគុណភាពទឹកលើដី

តំបន់គំរោងស្ថិតនៅក្នុងស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខេត្តរតនគិរី ដែលជាតំបន់មាននីវ៉ូខ្ពស់ និងមានខ្ពង់រាបលាយឡំជាមួយកូនភ្នំ ព្រមទាំងមានប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកមួយចំនួនដូចជា អូរកប អូរប៉ុក អូរចង្វារ និងដៃរបស់អូរទាំងនេះមួយចំនួន ប៉ុន្តែប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកទាំងនេះភាគច្រើនទទួលរងនូវការគោករាំងស្ងួតស្ទើរតែទាំងស្រុងនៅរដូវប្រាំង លើកលែងតែអូរកបប៉ុណ្ណោះ ដែលនៅមានទឹកតិចតួចនៅក្នុងរដូវប្រាំង។ ដោយហេតុនេះហើយ ប្រភេទត្រី និងធនធានត្រីនៅក្នុងតំបន់គំរោងមានចំនួនតិចតួច ឬមានខ្លះនៅពេលមានទឹកនៅរដូវវស្សា។

សំណាកទឹកត្រូវបានយកពីអូរកប (ចំណុចខ្សែទឹកអូរហូរចេញពីទីតាំងគំរោង: ចំណុចនិយាមកា X: 0751301 & Y: 1525789) និងអូរប៉ុក (ចំណុចខ្សែទឹកអូរនៅក្នុងទីតាំងគំរោង: X: 0750249 & Y: 1520118) (រូបភាព15)។ សំណាក់ទឹកទាំងអស់នេះត្រូវបានយកមកធ្វើការវិភាគនៅមន្ទីរពិសោធន៍ក្រសួងបរិស្ថាន ហើយលទ្ធផលនៃការវិភាគសំណាកទឹកទាំងនេះធៀបនឹង ស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹករបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល (2004) មានបង្ហាញនៅក្នុងតារាង14–15 និងឧបសម្ព័ន្ធ03។

រាល់ប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកស្ទើរតែទាំងអស់នៅក្នុងទីតាំងគំរោងដូចជា pH, Total Hardness, Fe, AS, Pb, Hg ជាដើមស្ថិតនៅក្នុងស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹករបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល (2004)។ ដោយឡែកប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកដូចជា Turbidity, Total Coliform និង E-Coli មានកំរិតលើសពីស្តង់ដាទឹកផឹក។ ការកើនឡើងលើសពីកំរិតស្តង់ដានៃប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកទាំងនេះ អាចបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ភ្លៀង និងការហូរច្រោះនាំមក

នូវទឹក ដី និងកំទេចកំទីផ្សេងៗដូចជា សំបកស្លឹករុក្ខជាតិអាចម៍ដី និងកំទេចកំទីថ្ម (ដែលមានផ្ទុកទៅសារធាតុផ្សេងៗ ដោយសារតំបន់នោះជាតំបន់ព្រៃឈើ-ភ្នំ) ពីទីតាំងផ្សេងៗនៅក្នុងតំបន់ ដែលនេះក៏បានបង្កឱ្យកើតមានភាពខ្វះពន្លឺសំរាប់ការធ្វើរស្មីសំយោគរបស់ពពួករុក្ខជាតិប្លង់តុងដែលមាននៅក្នុងអូរផងដែរ ដោយសារអូរព័ទ្ធជុំវិញទៅដោយគំរបព្រៃ។ ឯកសារព័ត៌មានរបស់ Hach Company's H_2O University (2010) ក៏បានបង្ហាញផងដែរថាការកើនឡើងនូវកំរិត Turbidity អាចបណ្តាលមកពីភាពខ្វះពន្លឺសំរាប់ការធ្វើរស្មីសំយោគរបស់ពពួករុក្ខជាតិប្លង់តុង ដែលមាននៅក្នុងទឹក។

ជាទូទៅការធ្វើនគរូបនីយកម្មនៃតំបន់ណាមួយ តាមរយៈការកែប្រែដីប្រើប្រាស់ពីលក្ខណៈធម្មជាតិរបស់វាទៅជាដីប្រើប្រាស់ជាលក្ខណៈសិប្បនិម្មិតក្នុងគោលបំណងណាមួយ (ឧ. ធ្វើទៅជាតំបន់លំនៅដ្ឋាន ពាណិជ្ជកម្ម ផ្លូវគមនាគមន៍ជាដើម) តែងតែបង្កឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទឹកនៅក្នុងទន្លេ-អូរ និងបង្កឱ្យកើនឡើងនូវបរិមាណ Cl និងសារធាតុផ្សេងៗដទៃទៀត ដោយសារសកម្មភាពកែប្រែទាំងនោះ (Tabayashi & Yamamuro 2009)។ ជាក់ស្តែងមកទល់បច្ចុប្បន្ន តំបន់គំរោងជាតំបន់ក្បែរភូមិករដែលភូមិនេះកើតតាំងពីសម័យមុន និងសកម្មភាពប្រកបរបរផ្សេងៗ (ឧ. ការរានដីព្រៃ កាប់ឈើ ចាប់ត្រី សេវាកម្មជាដើម) របស់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏កើតមានយ៉ាងច្រើននៅក្នុងតំបន់។

ទោះបីជាយ៉ាងណា ដើម្បីឱ្យទទួលបាននូវទិន្នន័យច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតអំពីសណ្ឋាននៃការប្រែប្រួលនៃប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹក ក៏ដូចជាដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងធានាឱ្យបានថាតើសកម្មភាពគំរោង អាច ឬនឹងបង្កឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទឹក ឬអត់ ការយកសំណាកទឹកមកធ្វើការវិភាគនៅពេលបន្តបន្ទាប់ៗទៀត នឹងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងកម្មវិធីត្រួតពិនិត្យ ផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន។

Draft

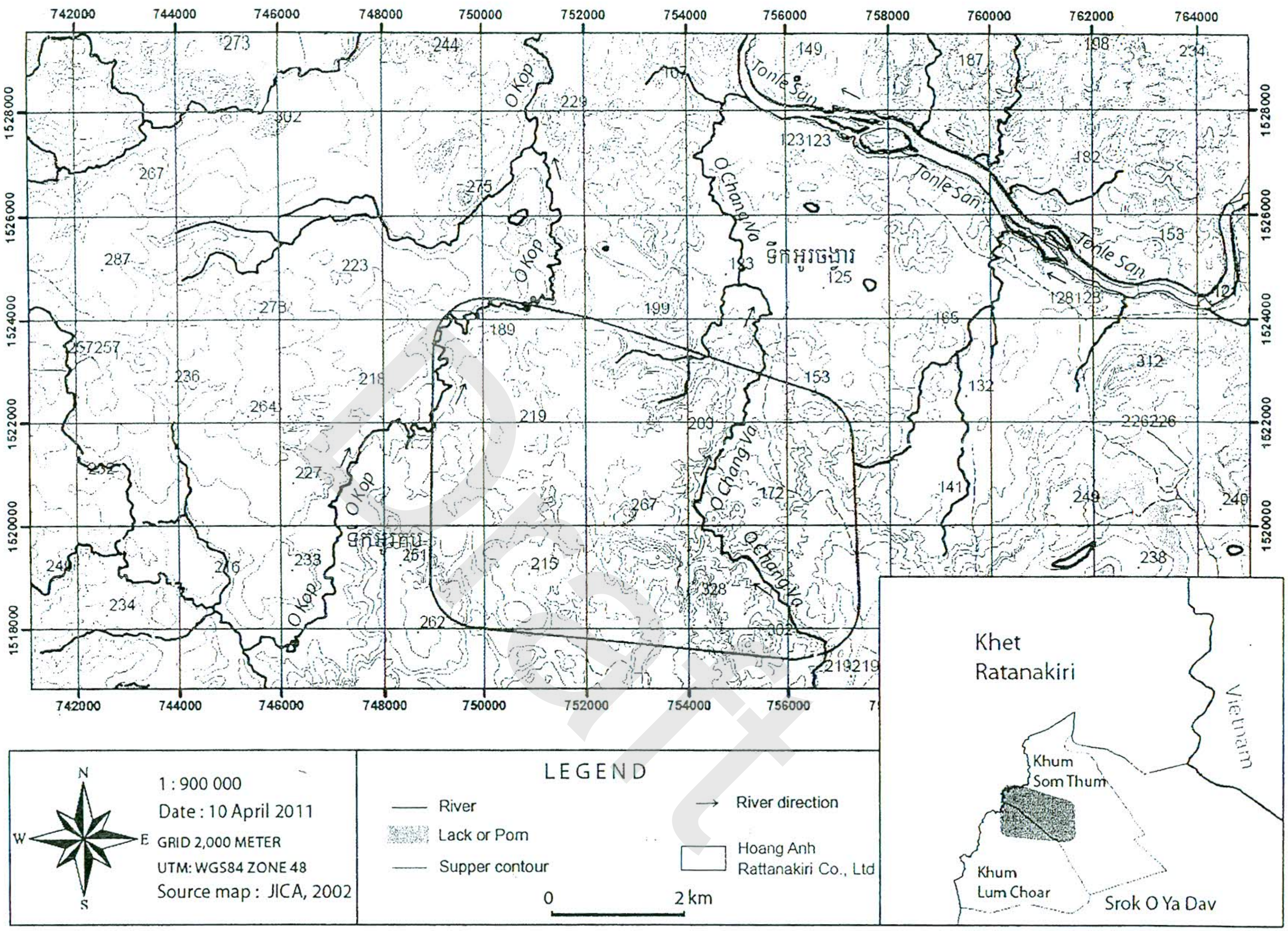

ប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកជុំវិញទីតាំងគំរោង

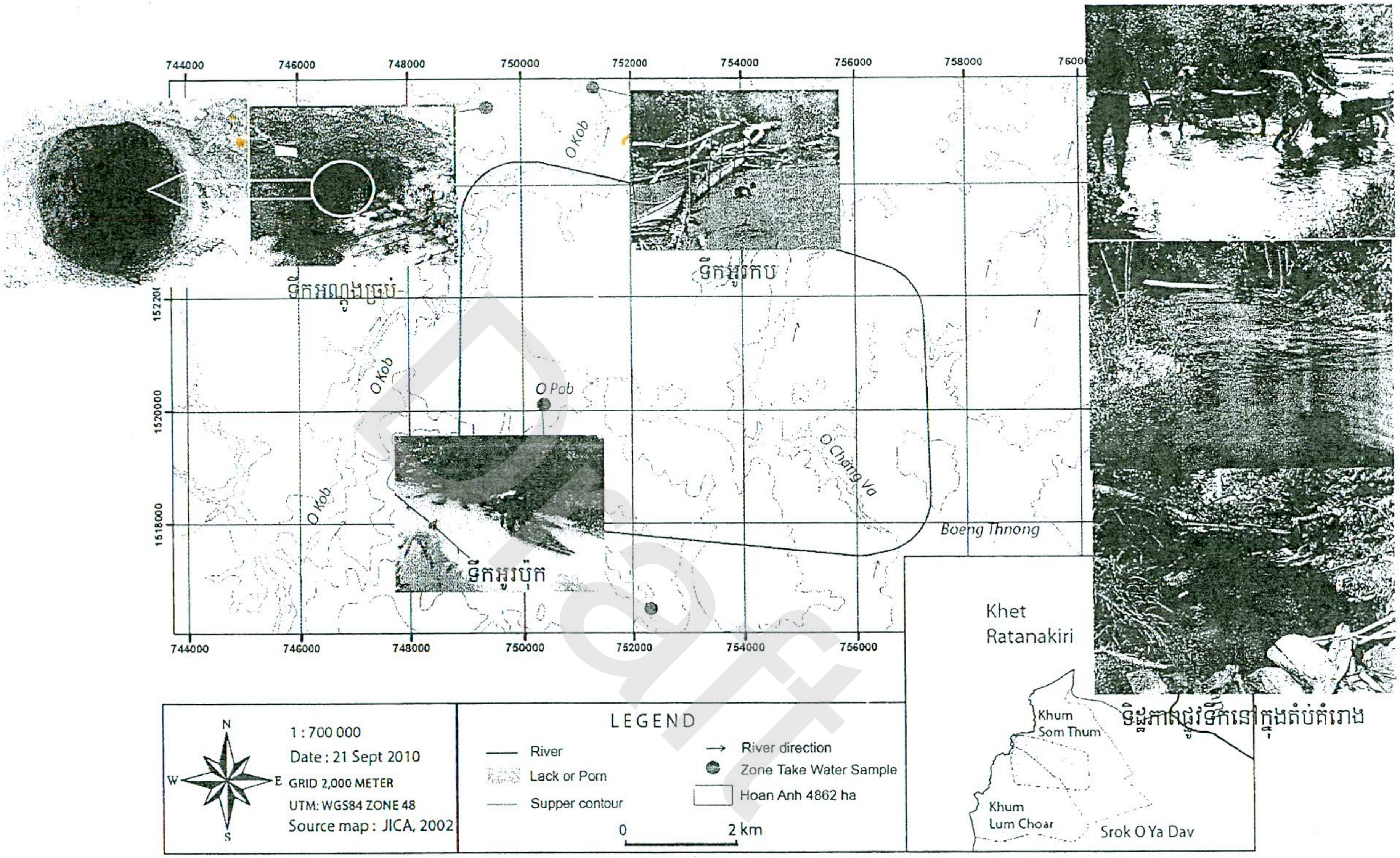

រូបភាព15. ផែនទីបង្ហាញអំពីប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកនៅក្នុងតំបន់គំរោង និងទីតាំងយកសំណាកទឹកនៅក្នុងអូរកប អូរប៉ុក និងទឹកអណ្តូងច្រប ដែលមានទីតាំងនៅក្នុងភូមិក្រៀល និងភូមិប្រឡៃ

តារាង14. គុណភាពទឹកនៅក្នុងអូរកប និងស្តង់ដាគុណភាពទឹកជាតិ

ល.រ.	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	លទ្ធផល	សដទជ
01	pH	—	6,09	06,5–08,5
02	Turbidity	NTU	12,89	≤05,0
03	Total Dissolved Solid (TDS)	mg/l	21,30	≤800
04	Total Hardness (TH)	mg/l	12,25	≤300
05	Chloride (Cl)	mg/l	1,40	≤250
06	Nitrate (NO_3)	mg/l	0,25	≤50
07	Sulfate (SO_4)	mg/l	0,37	≤250
08	Phosphate (PO_4)	mg/l	ND<0,1	—
09	Iron (Fe)	mg/l	0,008	≤0,3
10	Arsenic (As)	mg/l	0,0002	≤0,05
11	Lead (Pd)	mg/l	ND<0,0002	≤0,01
12	Mercury (Hg)	mg/l	0,0006	≤0,001
13	Copper (Cu)	mg/l	0,001	—
14	Zink (Zn)	mg/l	0,005	—
15	Biochemical Oxygen Demand (BOD)	mg/l	1,44	—
16	Chemical Oxygen Demand (COD)-Mn	mg/l	2,52	—
17	Total Coliform	MPN/100ml	$2,7\times10^{2}$	0
18	E-Coli	MPN/100ml	<56	0

—: មិនមានបញ្ជាក់

សដទជ = ស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹក (ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល2004)

ND = Not Detected (<0,1mg/l)

ND = Not Detected (<0,0002mg/l)

Draft

តារាង15. គុណភាពទឹកនៅក្នុងអូរប៉ុក និងស្តង់ដាគុណភាពទឹកជាតិ

ល.រ.	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	លទ្ធផល	សដទផ
01	pH	—	6,30	06,5–08,5
02	Turbidity	NTU	69,40	≤05,0
03	Total Dissolved Solid (TDS)	mg/l	11,16	≤800
04	Total Hardness (TH)	mg/l	53,90	≤300
05	Chloride (Cl)	mg/l	0,72	≤250
06	Nitrate (NO_3)	mg/l	0,22	≤50
07	Sulfate (SO_4)	mg/l	0,14	≤250
08	Phosphate (PO_4)	mg/l	ND<0,1	—
09	Iron (Fe)	mg/l	0,04	≤0,3
10	Arsenic (As)	mg/l	0,001	≤0,05
11	Lead (Pd)	mg/l	0,0007	≤0,01
12	Mercury (Hg)	mg/l	0,001	≤0,001
13	Copper (Cu)	mg/l	0,003	—
14	Zink (Zn)	mg/l	0,006	—
15	Biochemical Oxygen Demand (BOD)	mg/l	1,20	—
16	Chemical Oxygen Demand (COD)-Mn	mg/l	3,80	—
17	Total Coliform	MPN/100ml	$1,6\times10^3$	0
18	E-Coli	MPN/100ml	113	0

—: មិនមានបញ្ជាក់

សដទផ = ស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹក (ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល2004)

ND = Not Detected (<0,1mg/l)

Draft

៤.១.៦.២. គុណភាពទឹកក្រោមដី

ដោយហេតុតែព័ត៌មានអំពីធនធានទឹកក្រោមដីនៅក្នុងប្រទេស ពុំត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាថ្នាក់ជាតិឱ្យបានទូលំទូលាយមកទល់ពេលបច្ចុប្បន្ន ដូច្នេះចំណេះដឹង និងការយល់ដឹងអំពីធនធានទឹកធម្មជាតិនៅមានកំរិតនៅឡើយ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ ការប៉ាន់ស្មានដែលធ្វើឡើងដោយក្រសួងធនធានទឹក និងឧតុនិយមបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ធនធានទឹកក្រោមដីអាចមានដល់ប្រមាណ17,6លានម.^{3} ។ ទឹកក្រោមដីទាំងនេះកំពុងទទួលរងការប្រើប្រាស់ក្នុងកំរិតមួយយ៉ាងខ្ពស់ ជាពិសេសដោយសារការជីកអណ្តូងកង់រាក់ៗសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់ទឹកដល់សហគមន៍ និងលំនៅដ្ឋាន ក៏ដូចជាសំរាប់ប្រើ-ប្រាស់នៅក្នុងប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រផ្សេងៗ។ យ៉ាងហោចណាស់មាន25.000អណ្តូងជីកសហគមន៍ និងអណ្តូងជីកដែលមានអង្កត់ផ្ចិតធំបូមដោយម៉ាស៊ីនម៉ូទ័រសំរាប់ប្រព័ន្ធធារាសាស្ត្រ ហើយប្រមាណ2.000អណ្តូងជីករាក់ៗ បាននឹងកំពុងរៀបចំតំឡើងជារៀងរាល់ឆ្នាំ (CNMC 2010)។ ទឹកក្រោមដីត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងច្រើននៅក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងឧស្សាហកម្ម ប៉ុន្តែទិន្នន័យ និងព័ត៌មានលំអិតទាក់ទងនឹងការប្រើប្រាស់ទឹកក្រោមដីទាំងនេះ និងគុណភាពរបស់វាពុំមាន ឬពុំអាចរកបានទេនៅពេលបច្ចុប្បន្ន។ យោងតាមការសិក្សារបស់ CNMC (2010) ទៅលើទឹកក្រោមដីនៅក្នុងខេត្តតាកែវ កណ្តាល កំពង់ស្ពឺ កំពង់ចាម កំពត កោះកុង ភ្នំពេញ និងស្វាយរៀង បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការប្រើប្រាស់ទឹកក្រោមដីនៅក្នុងខេត្តទាំងនេះសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់ទឹកនៅក្នុងលំនៅដ្ឋាន និងបរិភោគមានចំនួនប្រមាណ2.147ម.^{3}/ថ្ងៃ។

ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំពីសោមធំ និងឃុំលំជ័រ នៃស្រុកអូរយ៉ាដាវ និងឃុំកិចុង និងឃុំកក់ នៃស្រុកបរកែវ (2009) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ការប្រើប្រាស់ទឹកក្រោមដីនៅក្នុងឃុំទាំងនេះ គឺតាមរយៈអណ្តូងស្នប់ អណ្តូងចំរុះ អណ្តូងលូ និងអណ្តូងដៃមិនដាក់លូ/មិនរៀបគដ្ឋ ដែលមានចំនួនសរុប1.125អណ្តូង (111អណ្តូងនៅក្នុងឃុំសោមធំ និង833អណ្តូងនៅក្នុងឃុំលំជ័រ 93អណ្តូងនៅក្នុងឃុំកិចុង និង88អណ្តូងនៅក្នុងឃុំកក់)។ សេចក្តីរៀបរាប់បន្ថែមអំពីចំនួនទឹកអណ្តូងទាំងនេះមានបង្ហាញនៅក្នុង**ចំណុច4.3** ខាងក្រោម។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ទិន្នន័យលំអិតអំពីបរិមាណទឹកក្រោមដី ដែលបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងឃុំទាំងនេះ ពុំមានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់នៅឡើយទេមកទល់បច្ចុប្បន្ន។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ភូមិដែលនៅក្បែរទីតាំងគំរោងជាងគេរួមមាន ភូមិក្រៀល ភូមិកាចក ភូមិប្រឡេ និងភូមិសោមគល់ ហើយប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងភូមិទាំងនេះប្រើប្រាស់ទឹកអណ្តូងច្រប់ (រូបភាព15) ជាប្រភពទឹកសំរាប់ការបរិភោគ ការដាំស្ល និងការប្រើប្រាស់នៅក្នុងផ្ទះសំបែង។ ដោយហេតុនេះហើយសំណាកទឹកអណ្តូងច្រប់នៅក្នុងភូមិក្រៀល (X: 0.749.308 & Y: 1.529.351) និងភូមិប្រឡេ (X: 0.752.958 & Y: 1.516.489) ត្រូវបានជ្រើសរើសយកមកពីការវិភាគនៅមន្ទីរពិសោធន៍នៃក្រសួងបរិស្ថាន។ លទ្ធផលនៃការវិភាគសំណាកទឹកទាំងនេះ ធៀបនឹងស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹករបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល (2004) មានបង្ហាញនៅក្នុងតារាង16–17 និងឧបសម្ព័ន្ធ 03 ។

Draft

តារាង16. គុណភាពទឹកនៅក្នុងអណ្តូងច្រប់នៅក្នុងភូមិប្រឡេ និងស្តង់ដាគុណភាពទឹកជាតិ

ល.រ.	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	លទ្ធផល	សដទផ
01	pH	—	6,32	06,5–08,5
02	Turbidity	NTU	5,73	≤05,0
03	Total Dissolved Solid (TDS)	mg/l	23,80	≤800
04	Total Hardness (TH)	mg/l	24,50	≤300
05	Chloride (Cl)	mg/l	1,46	≤250
06	Nitrate (NO_3)	mg/l	0,19	≤50
07	Sulfate (SO_4)	mg/l	0,38	≤250
08	Phosphate (PO_4)	mg/l	0,10	—
09	Iron (Fe)	mg/l	0,01	≤0,3
10	Arsenic (As)	mg/l	ND<0,0001	≤0,05
11	Lead (Pd)	mg/l	ND<0,0002	≤0,01
12	Mercury (Hg)	mg/l	ND<0,0005	≤0,001
13	Copper (Cu)	mg/l	0,0003	—
14	Zink (Zn)	mg/l	0,0004	—
15	Biochemical Oxygen Demand (BOD)	mg/l	1,90	—
16	Chemical Oxygen Demand (COD)-Mn	mg/l	2,90	—
17	Total Coliform	MPN/100ml	<30	0
18	E-Coli	MPN/100ml	0	0

—: មិនមានបញ្ជាក់

សដទផ = ស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹក (ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល2004)

ND = Not Detected (<0,0001mg/l)

ND = Not Detected (<0,0002mg/l)

ND = Not Detected (<0,0005mg/l)

Draft

តារាង17. គុណភាពទឹកនៅក្នុងអណ្តូងច្រប់នៅក្នុងភូមិក្រៀល និងស្តង់ដាគុណភាពទឹកជាតិ

ល.រ.	ប៉ារ៉ាម៉ែត្រ	ខ្នាត	លទ្ធផល	សដទផ
01	pH	—	5,25	06,5–08,5
02	Turbidity	NTU	1,53	≤05,0
03	Total Dissolved Solid (TDS)	mg/l	15,17	≤800
04	Total Hardness (TH)	mg/l	9,80	≤300
05	Chloride (Cl)	mg/l	0,97	≤250
06	Nitrate (NO_3)	mg/l	0,78	≤50
07	Sulfate (SO_4)	mg/l	0,34	≤250
08	Phosphate (PO_4)	mg/l	ND<0,1	—
09	Iron (Fe)	mg/l	0,006	≤0,3
10	Arsenic (As)	mg/l	ND<0,0001	≤0,05
11	Lead (Pd)	mg/l	ND<0,0002	≤0,01
12	Mercury (Hg)	mg/l	ND<0,0005	≤0,001
13	Copper (Cu)	mg/l	0,0003	—
14	Zink (Zn)	mg/l	0,001	—
15	Biochemical Oxygen Demand (BOD)	mg/l	1,55	—
16	Chemical Oxygen Demand (COD)-Mn	mg/l	1,96	—
17	Total Coliform	MPN/100ml	72	0
18	E-Coli	MPN/100ml	0	0

---: មិនមានបញ្ជាក់

[a]សដទផ = ស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹក (ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល2004)

ND = Not Detected (<0,0001mg/l)

ND = Not Detected (<0,0002mg/l)

ND = Not Detected (<0,0005mg/l)

រាល់ប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកស្ទើរតែទាំងអស់នៅក្នុងទីតាំងគំរោងដូចជា pH, Total Hardness, Fe, AS, Pb, Hg ជាដើមស្ថិតនៅក្នុងស្តង់ដាគុណភាពទឹកផឹករបស់ក្រសួងឧស្សាហកម្ម រ៉ែ និងថាមពល (2004)។ ដោយឡែកប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកដូចជា Turbidity និង Total Coliform មានកំរិតលើសពីស្តង់ដាទឹកផឹក។ ការកើនឡើងលើសពីកំរិតស្តង់ដានៃប៉ារ៉ាម៉ែត្រគុណភាពទឹកទាំងនេះ អាចបណ្តាលមកពីការធ្លាក់ភ្លៀង និងការហូរច្រោះនាំមកនូវទឹកដី និងកំទេចកំទីផ្សេងៗដូចជា សំបកស្លឹករុក្ខជាតិអាចម៍ដី និងកំទេចកំទីថ្ម (ដែលមានផ្ទុកទៅសារធាតុផ្សេងៗដោយសារតំបន់នេះជាតំបន់ព្រៃឈើ-ភ្នំ) ដែលអាចបណ្តាលឱ្យមានភាពខ្វះពន្លឺសំរាប់ធ្វើរស្មីសំយោគ និងការខ្វះអនាម័យនៅជុំវិញអណ្តូង។

ទោះបីជាយ៉ាងណា ដើម្បីឱ្យទទួលបាននូវទិន្នន័យច្បាស់លាស់បន្ថែមទៀតអំពីសណ្ឋាននៃការប្រែប្រួលនៃប៉ារ៉ា-ម៉ែត្រគុណភាពទឹក ក៏ដូចជាដើម្បីធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងធានាឱ្យបានថាតើសកម្មភាពគំរោង អាច ឬនឹងបង្កឱ្យមានការប៉ះពាល់ដល់គុណភាពទឹក ឬអត់ ការយកសំណាកទឹកមកធ្វើការវិភាគនៅពេលបន្តបន្ទាប់ៗទៀត នឹងត្រូវបានធ្វើឡើងនៅក្នុងកម្មវិធីត្រួតពិនិត្យបរិស្ថានរបស់ផែនកាគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន។

៤.២. ធនធានជីវសាស្ត្រ

៤.២.១. ព្រៃឈើ

ព្រៃឈើ គឺជាប្រព័ន្ធបរិស្ថានមួយសាំញ៉ាំ ដោយសារមានដំណុះរុក្ខជាតិច្រើនស្រទាប់ សមាសភាព ប្រភេទ និងអាយុផ្សេងៗគ្នា ដែលបង្កើតបានជាសហគមន៍រុក្ខជាតិមួយស្មុគស្មាញ និងធំធេង។ ព្រៃឈើត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថា ជាសម្បត្តិធម្មជាតិដ៏មានតំលៃ ដោយសារវាផ្តល់នូវផលិតផលជាច្រើន និងមានតួនាទីក្នុងកិច្ចការពារបរិស្ថានដែលមានសារៈសំខាន់បំផុតសំរាប់ការរស់នៅរបស់មនុស្ស និងសត្វគ្រប់ប្រភេទ។ ការទទួលបាននូវព័ត៌មានអំពីស្ថានភាព និងប៉ារ៉ាម៉ែត្រផ្សេងៗរបស់ព្រៃឈើក្នុងតំបន់ណាមួយ គឺជាមូលដ្ឋានគ្រឹះក្នុងការវាយតំលៃពីការប៉ះពាល់ផ្សេងៗលើព្រៃឈើដែលអាចបង្កឡើងដោយសកម្មភាពគំរោងអភិវឌ្ឍន៍នានានៅក្នុងតំបន់នោះ។

ការសិក្សាអំពីព្រៃឈើនៅក្នុងរបាយការណ៍នេះផ្តោតសំខាន់លើស្ថានភាពព្រៃ ប្រភេទរុក្ខជាតិ មាឌឈើឈរ និងប្រភេទសត្វដែលមានវត្តមាននៅក្នុងតំបន់គំរោង។ ព័ត៌មានទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ពីរយ៉ាង គឺជាមូលដ្ឋានក្នុងការវាយតំលៃពីការប៉ះពាល់លើព្រៃឈើ ដោយសារសកម្មភាពគំរោងវិនិយោគរ៉ែដែករបស់ក្រុមហ៊ុន Hoang Anh Rattanakiri Co., Ltd. និងទុកជាព័ត៌មានគោល (Baseline Information) សំរាប់ធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់ឡើងវិញនូវការប្រែប្រួលស្ថានភាព និងប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីព្រៃឈើនៅពេលអនាគត (ក្រោយពេលប្រតិបត្តិគំរោង)។

៤.២.១.១. ស្ថានភាពព្រៃ

ផែនទីគំរបព្រៃឆ្នាំ2006របស់រដ្ឋបាលព្រៃឈើ (រូបភាព16) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ទីតាំងគំរោង (4.862ហ.ត.) ត្រូវបានបែងចែកជា ព្រៃស្រោង (Evergreen Forest) ព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោង (Semi Evergreen Forest) ព្រៃល្បោះ (Deciduous Forest) ព្រៃផ្សេងៗ (Other Forests) និងដីមិនមែនព្រៃ (Non-Forest)។ ការគណនានៅលើផែនទីគំរបព្រៃនេះតាមកម្មវិធី ArcGIS 9.3 បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា នៅក្នុងទីតាំងគំរោងនេះមានព្រៃស្រោងទំហំ1.252ហ.ត. (25,75%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងទំហំ1.826ហ.ត. (37,56%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃល្បោះទំហំ619ហ.ត. (12,73%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃផ្សេងៗទំហំ07ហ.ត. (0,14%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) និងដីមិនមែនព្រៃទំហំ1.158ហ.ត. (23,82%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) (រូបភាព17)។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ការសិក្សាជាក់ស្តែង និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ភាគច្រើននៃព្រៃស្រោងនេះគឺស្ថិតក្នុងស្ថានភាពជាព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងរេចរិល។

Draft

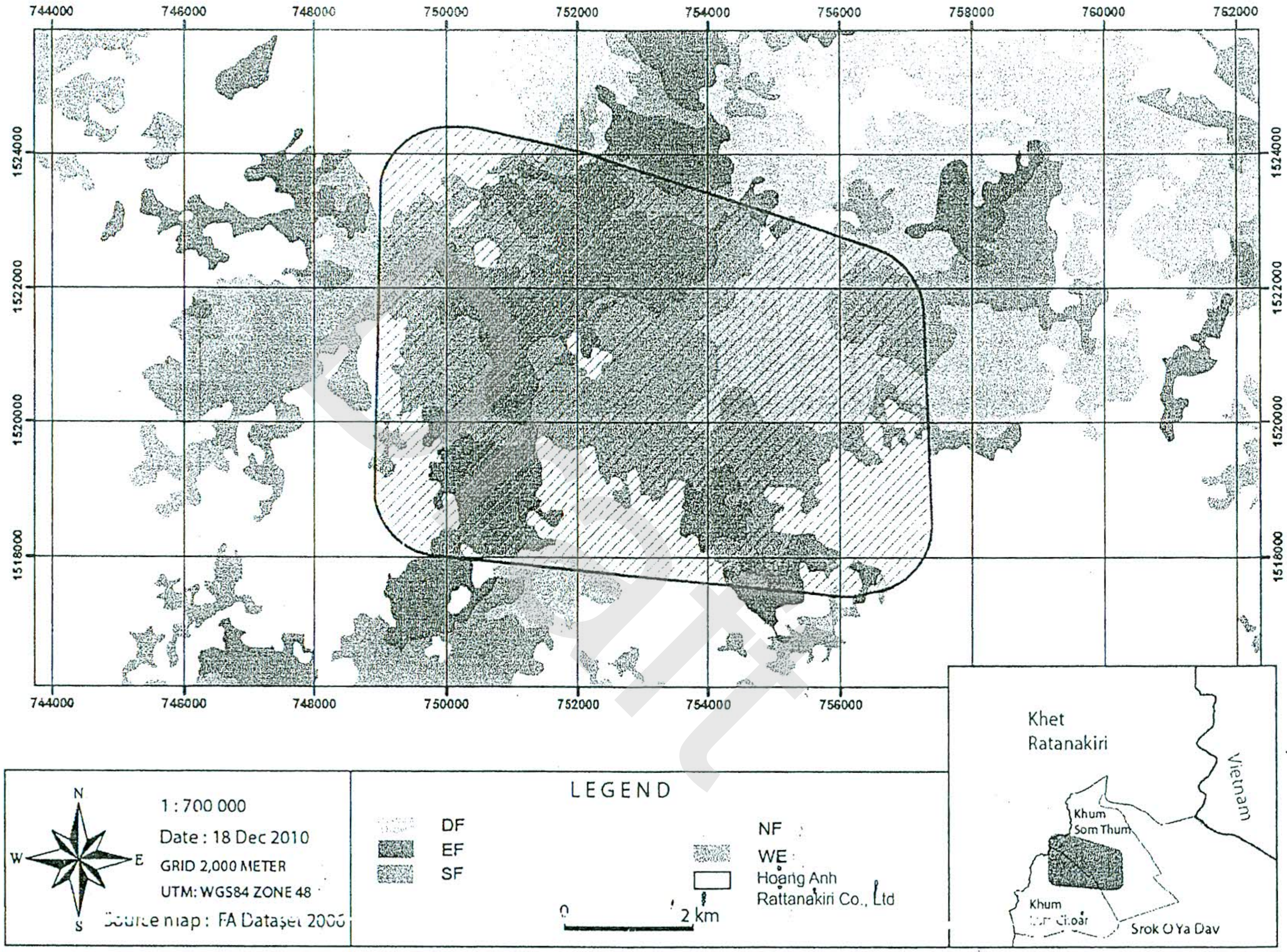

រូបភាព16. ផែនទីគំរបព្រៃនៅក្នុងតំបន់ និងទីតាំងគំរោង (រដ្ឋបាលព្រៃឈើ2006)

ការគណនានៅលើផែនទីគំរបព្រៃនេះតាមកម្មវិធី ArcGIS 9.3 បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា នៅក្នុងទីតាំងគំរោងនេះមានព្រៃស្រោងទំហំ1.252ហ.ត. (25,75%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងទំហំ1.826ហ.ត. (37,56%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃល្បោះទំហំ619ហ.ត. (12,73%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) ព្រៃផ្សេងៗទំហំ07ហ.ត. (0,14%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) និងដីមិនមែនព្រៃទំហំ1.158ហ.ត. (23,82%នៃផ្ទៃដីគំរោងសរុប) (រូបភាព17) ។

គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ការសិក្សាជាក់ស្តែង និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ភាគច្រើននៃព្រៃស្រោងនេះ គឺស្ថិតក្នុងស្ថានភាពជាព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងរេចរឹល ។

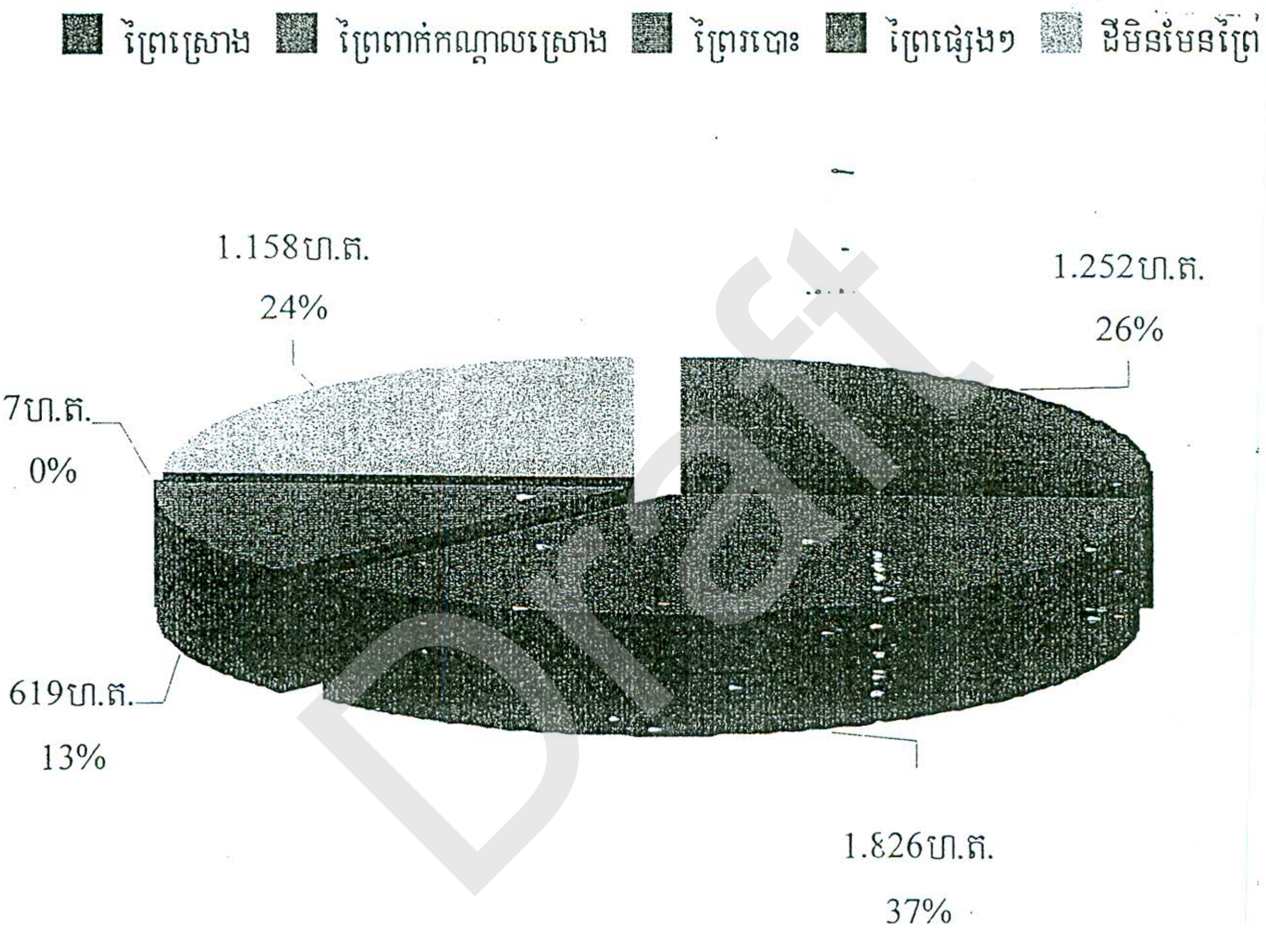

Draft

រូបភាព17. ផ្ទៃដីប្រភេទព្រៃនៅក្នុងទីតាំងគំរោង (ផែនទីគំរបឆ្នាំ2006)

ផ្អែកតាមរូបភាព16–17 ទីតាំងគំរោងនៅឆ្នាំ2006 គឺគ្របដណ្តប់ទៅដោយព្រៃប្រហែល75%នៃផ្ទៃដីសរុបនៅក្នុងតំបន់នេះ ហើយ25%ទៀត គឺជាដីមិនមែនជាព្រៃ។ តាមការចុះអង្កេតពិនិត្យជាក់ស្តែង និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈទៅលើស្ថានភាពព្រៃឈើក្នុងទីតាំងគំរោងក្នុងពេលថ្មីៗនេះបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ព្រៃឈើទាំងនេះមានការប្រែប្រួលយ៉ាងខ្លាំង ជាពិសេសតំបន់ព្រៃនៅក្នុងតំបន់នេះបានបាត់បង់យ៉ាងច្រើន ហើយបានកំពុងតែប្រែក្លាយទៅជាតំបន់

ដីព្រៃរេចរិល ។ មូលហេតុដែលធ្វើឱ្យតំបន់ព្រៃក្លាយទៅជាបែបនេះ គឺដោយសារតែព្រៃបានទទួលរងគ្រោះយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរពីការទន្ទ្រានយកដីមកធ្វើជាស្រែ-ចំការ (ជាលក្ខណៈពនេចរ) ជាពិសេសធ្វើជាដីដាំដំឡូង និងដោយសារការកាប់ឈើ (លក្ខណៈបែបអនាធិបតេយ្យ ដែលជាក់ស្តែងប្រភេទឈើពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងទីតាំងគំរោងពុំឃើញមានច្រើនដូចមុនទេ)) និងការកាប់-ដុតព្រៃដើម្បីចាប់សត្វជាដើម (រូបភាព18) ។ ដើមឈើទាំងនេះភាគច្រើនប្រទះឃើញនៅតាមទ្រនាប់ដងអូរ ។ ផ្អែកតាមគំហើញនេះអាចធ្វើការប៉ាន់ស្មានបានថា ស្ថានភាពព្រៃឈើនៅក្នុងទីតាំងគំរោងជាក់ស្តែង គឺបាននឹងកំពុងតែប្រែក្លាយទៅជាតំបន់ដីព្រៃរេចរិល ដែលខុសពីស្ថានភាពគំរបព្រៃដូចមានបង្ហាញនៅក្នុងផែនទី (រូបភាព16) ។

៤.២.១.២. ប្រភេទរុក្ខជាតិ និងមាឌឈើឈរ

✧ វិធីសាស្ត្រនៃការសិក្សា

ការសិក្សាអំពីប្រភេទរុក្ខជាតិ និងមាឌឈើឈរ ត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការធ្វើសារពើភ័ណ្ឌព្រៃឈើនៅលើផ្ទៃដី 1.304ហ.ត. ដែលជាផ្ទៃដីដែលនឹងធ្វើការជីកយកល្បាយអាចម៍រ៉ែ ដើម្បីឱ្យលទ្ធផលដែលទទួលបានអាចឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីស្ថានភាពព្រៃឈើនៅក្នុងទីតាំងជាក់ស្តែង ។ ឡូតិ៍គំរូសំរាប់ការសិក្សាត្រូវបានជ្រើសរើសយកចំនួន11ឡូតិ៍គំរូ (01ឡូតិ៍គំរូ = 30ម. × 250ម.) ហើយការបកស្រាយលំអិតមានបង្ហាញនៅក្នុងឧបសម្ព័ន្ធ04 ។ ទីតាំង និងចំនួនឡូតិ៍គំរូទាំងអស់នេះត្រូវបានជ្រើសរើសជាលក្ខណៈចៃដន្យ (ប្លង់ជំរើសដោយចៃដន្យ ដោយដកចេញនូវផ្ទៃដីមិនមែនជាព្រៃ និងព្រៃផ្សេងៗ) ដោយប្រើកម្មវិធី AcrGIS 9.3 ហើយចំណុចនិយាមកានៃទីតាំងឡូតិ៍គំរូនីមួយៗត្រូវបានកំណត់ចំណុចដោយស្វ័យប្រវត្តិដោយកម្មវិធីនេះដែរ (រូបភាព19) ។ ការវាស់វាប់ទិន្នន័យរុក្ខជាតិនៅក្នុងឡូតិ៍គំរូនីមួយៗរួមមានឈ្មោះរុក្ខជាតិ ប្រភេទរុក្ខជាតិ អង្កត់ផ្ចិតកំពស់ស្មើទ្រូង (01,3ម.ពីដី) និងកំពស់ប៉ាន់ស្មានកំពស់ត្រឹមមែកទី01 (ឧបសម្ព័ន្ធ04) ។

✧ ប្រភេទរុក្ខជាតិ

ក្នុងកំឡុងពេលសិក្សាស្រាវជ្រាវ ភាគច្រើននៃប្រភេទរុក្ខជាតិស្រទាប់ក្រោមនៅក្នុងព្រៃឈើតំបន់សិក្សា ត្រូវបានគ្របដណ្តប់ទៅដោយរុក្ខជាតិតូចៗដែលពួកវាជាតំណពូជរបស់ឈើនៅក្នុងតំបន់ (រូបភាព20) ។ ម៉្យាងទៀត ឈើដែលមានវត្តមាននៅក្បែរមាត់អូរ ភាគច្រើនជាប្រភេទសុក្រម និងស្រឡៅ ប៉ុន្តែដើមឈើទាំងនេះមានលក្ខណៈដុះមិនត្រង់-វៀច ដែលពុំសូវមានប្រយោជន៍ជាឈើពាណិជ្ជកម្ម ។

Draft

ការធ្វើស្រែ-ចំការជាលក្ខណៈពនេចរ

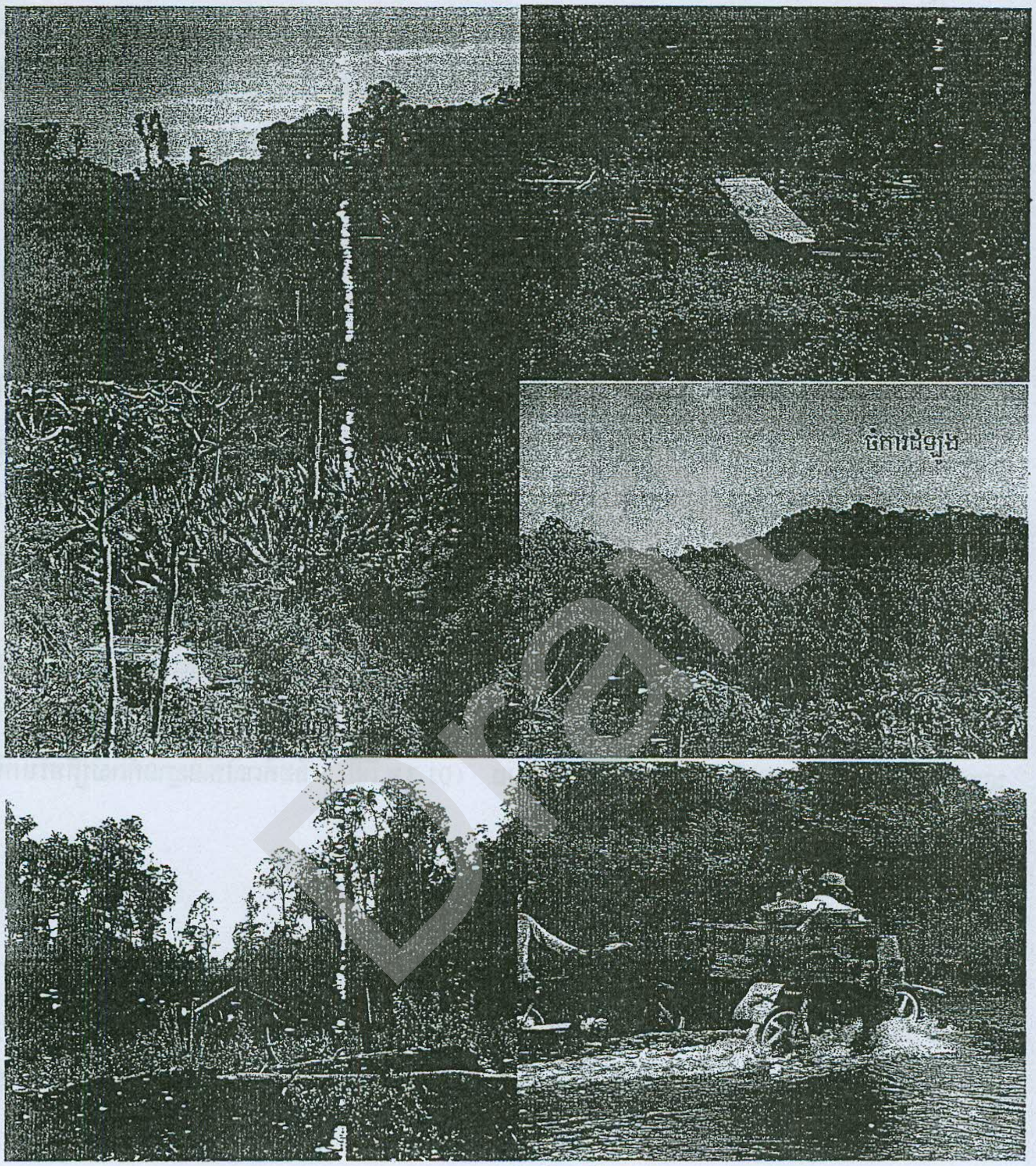

ការកាប់ និងដឹកឈើ

រូបភាព18. ទិដ្ឋភាពទូទៅនៅក្នុងទីតាំងគំរោង (កាប់ឈើរានព្រៃធ្វើស្រែ-ចំការ) ដែលបានជួបប្រទះនៅពេលសិក្សា

Draft

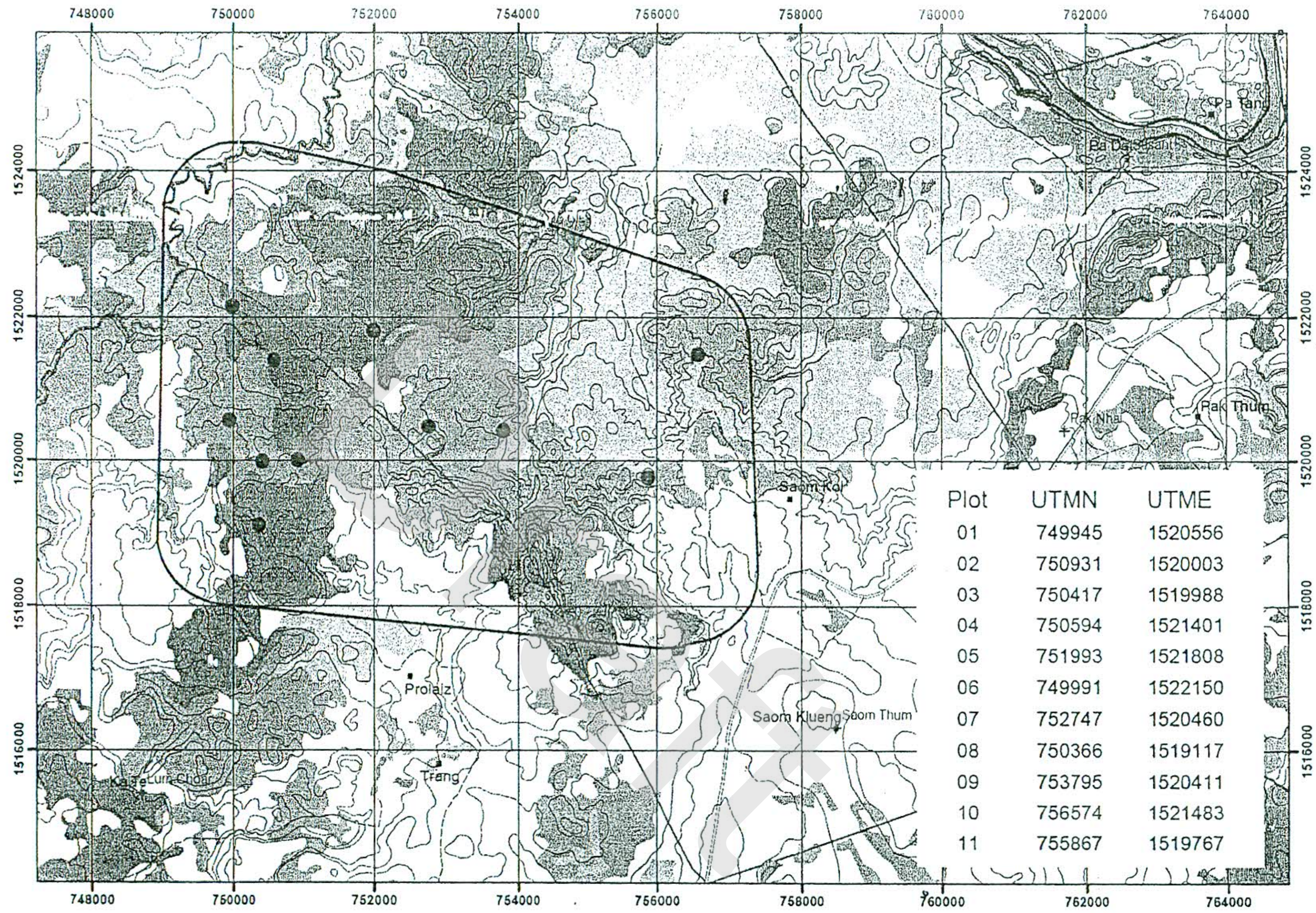

Plot	UTMN	UTME
01	749945	1520556
02	750931	1520003
03	750417	1519988
04	750594	1521401
05	751993	1521808
06	749991	1522150
07	752747	1520460
08	750366	1519117
09	753795	1520411
10	756574	1521483
11	755867	1519767

រូបភាព19. ផែនទីបង្ហាញអំពីទីតាំងឡូតិ៍គំរូ ដែលបានជ្រើសរើសដោយចៃដន្យ

Draft

រូបភាព20. ស្ថានភាព និងប្រភេទរុក្ខជាតិ ដែលបានជួបប្រទះនៅក្នុងកំឡុងពេលសិក្សា

តារាង18បង្ហាញអំពីប្រភេទឈើដែលបានជួបប្រទះក្នុងពេលសិក្សាដែលមានចំនួន67ប្រភេទ (ស្មើនឹងចំនួនសរុប1,043ដ.) ហើយក្នុងនោះរុក្ខជាតិដែលជួបប្រទះច្រើនជាងគេ គឺជាប្រភេទឈើលេខ01ដូចជា ដើមស្រឡៅ (370ដ. = 35,47% នៃចំនួនរុក្ខជាតិសរុប) សុក្រម (174ដ. = 16,68% នៃចំនួនរុក្ខជាតិសរុប) និងពពូល (81ដ. = 07,77% នៃចំនួនរុក្ខជាតិ សរុប)។

ផ្អែកតាមប្រកាសស្តីពីផល អនុផលផលព្រៃឈើដែលត្រូវហាមឃាត់ការប្រមូលផល (2005) ប្រភេទឈើដែលជាប់ក្នុងលំដាប់ថ្នាក់ប្រទះឃើញនៅក្នុងពេលសិក្សាមានចំនួន28ប្រភេទ ដែលក្នុងនោះឈើប្រណិតមានចំនួន02ប្រភេទ (ចំនួន12ដ.) ឈើលេខ01មានចំនួន11ប្រភេទ (ចំនួន693ដ.) ឈើលេខ02មានចំនួន06ប្រភេទ (ចំនួន61ដ.) ឈើលេខ03មានចំនួន09ប្រភេទ (ចំនួន51ដ.) ហើយក្រៅពីនោះជាប្រភេទឈើមិនជាប់ក្នុងលំដាប់ថ្នាក់ (តារាង18)។

❖ មាឌឈើឈរ

តារាង19បង្ហាញអំពីដង់ស៊ីតេ (ដ./ហ.ត.) និងមាឌឈើឈរ (ម.^{3}/ហ.ត.) តាមលំដាប់ថ្នាក់ប្រភេទឈើដែលបានជួបប្រទះនៅក្នុងទីតាំងគំរោងក្នុងកំឡុងពេលសិក្សា។ លទ្ធផលនៃការគណនាដោយផ្អែកលើទិន្នន័យដែលបានវាស់រាប់ទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់អង្កត់ផ្ចិតបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា មាឌឈើឈរដែលមាននៅក្នុងព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងរេចរិលសរុបចំនួន201,65ម.^{3}/ហ.ត. ដែលក្នុងនោះរួមមាន: (i) មាឌឈើក្នុងអង្កត់ផ្ចិត<15ស.ម. ចំនួន05,51ម.^{3}/ហ.ត. (ii) ឈើក្នុងអង្កត់ផ្ចិត15–19ស.ម. ចំនួន6,74ម.^{3}/ហ.ត. (iii) ឈើក្នុងអង្កត់ផ្ចិត20–30ស.ម. ចំនួន28,21ម.^{3}/ហ.ត. និង (iv) ឈើក្នុងអង្កត់ផ្ចិត>30ស.ម. ចំនួន161,19ម.^{3}/ហ.ត.។

ជាមួយគ្នានេះដែរ ការគណនាដោយផ្អែកលើទិន្នន័យដែលបានវាស់រាប់ទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់ឈើពាណិជ្ជកម្មបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា មាឌឈើឈរដែលមាននៅក្នុងព្រៃពាក់កណ្តាលស្រោងរេចរិលនេះរួមមាន: (i) មាឌឈើឈរប្រណិតចំនួន01,32ម.^{3}/ហ.ត. (ii) ឈើលេខ01ចំនួន1380,43ម.^{3}/ហ.ត. (iii) ឈើលេខ02ចំនួន14,63ម.^{3}/ហ.ត. (iv) ឈើលេខ03ចំនួន08,79ម.^{3}/ហ.ត. និង (v) ឈើក្រៅចំណាត់ថ្នាក់ចំនួន38,47ម.^{3}/ហ.ត.។

តារាង20បង្ហាញអំពីមាឌឈើសរុប (ម.^{3}/ហ.ត.) និងសមាសភាគ (%) និងគុណភាពឈើទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់អង្កត់ផ្ចិតនីមួយៗ។ លទ្ធផលបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ឈើនៅក្នុងទីតាំងគំរោង គឺគ្របដណ្តប់ទៅដោយប្រភេទឈើដែលមានគុណភាព **b**។ ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើសរុប (201,65ម.^{3}/ហ.ត. ឬ324ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព **a** មានចំនួន18,31ម.^{3}/ហ.ត. (09,08%) ឈើដែលមានគុណភាព **b** មានចំនួន148,76ម.^{3}/ហ.ត. (73,77%) និងឈើដែលមានគុណភាព **c** មានចំនួន34,58ម.^{3}/ហ.ត. (17,15%) ហើយក្នុងនោះ:

Draft

តារាង18. ប្រភេទរុក្ខជាតិ ដែលបានជួបប្រទះនៅក្នុងកំឡុងពេលសិក្សា

ល.រ	ប្រភេទឈើ*	ឈ្មោះខ្មែរ*	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ*	អំបូរ*	ចំនួនដើម	បរិមាណភាគ (%)
1	ប្រណិត	ធ្នង់	*Pterocarpus pedatus*, Pierre	Papilionaceae	10	0.96
2	ប្រណិត	នាងនួន	*Dalbergia bariensis*, Pierre	Papilionaceae	2	0.19
3	លេខ01	ពពូល	*Vitex* sp.	Verbenaceae	81	7.77
4	លេខ01	កកោះ	*Sindora cochinchinensis*, Pierre	Caesalpiniaceae	9	0.86
5	លេខ01	ផ្ចិក	*Shorea obtuse*, Woll	Dipterocarpaceae	25	2.40
6	លេខ01	ឈ្លីក	*Terminalia alata*, F.Heyne ex Roth	Combretaceae	24	2.30
7	លេខ01	សុក្រំ	*Xylia dolabriformis*, Benth	Mimosaceae	174	16.68
8	លេខ01	ស្រឡៅ	*Lagerstroemia* sp.	Lythraceae	370	35.47
9	លេខ01	មៃសាក់	*Tectona grandis*, L.f.	Verbenaceae	1	0.10
10	លេខ01	ក្រឡាញ់	*Dialium cochinchinensis*, Pierre	Caesalpiniaceae	1	0.10
11	លេខ01	ត្រសេក	*Peltophorum dasyrachis(Miq.)* Kurz	Caesalpiniaceae	4	0.38
12	លេខ01	រាំងភ្នំ	*Shorea siaensis*, Miq.	Dipterocarpaceae	2	0.19
13	លេខ01	ពពេល	*Shorea roxburgshii*, G.Don.	Dipterocarpaceae	2	0.19
14	លេខ02	ខ្វាវ	*Adina cordifolia*, Hook.f.	Rubiaceae	55	5.27
15	លេខ02	ខ្លុង	*Dipterocarpus intricatus*, Dyer.	Dipterocarpaceae	1	0.10
16	លេខ02	ផ្ដៀក	*Anisoptora costata*, Korth	Dipterocarpaceae	1	0.10
17	លេខ02	នាងផ្អែក	*Hassia cuneata*, Blume	Lauraceae	1	0.10
18	លេខ02	ច្រម៉ាស់	*Vatica astrotricha*, Dyer	Dipterocarpaceae	1	0.10
19	លេខ02	ត្រាច	*Dipterocarpus dyeri*, Pierre	Dipterocarpaceae	2	0.19
20	លេខ03	ល្ងៀង	*Cratoxylon prunifolium*, Dyer.	Hypericaceae	9	0.86

ល.រ	ប្រភេទឈើ*	ឈ្មោះខ្មែរ*	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ*	អំបូរ*	ចំនួនដើម	បរិមាណភាគ (%)
21	លេខ03	កណ្តោល	*Careya sphaerica,* Pierre	Moraceae	11	1.05
22	លេខ03	កំពីងរាជ	*Sandoricum indicum,* Cav.	Meliaceae	1	0.10
23	លេខ03	ព្រីង	*Eugenia* spp.	Myrtaceae	8	0.77
24	លេខ03	ត្រមូង	*Garcinia oliveri,* Pierre	Guttiferae	8	0.77
25	លេខ03	ខ្នុរព្រៃ	*Artocarpus asperula,* Gagn.	Moraceae	8	0.77
26	លេខ03	រទាំង	*Homalium brevidens,* Gagnep	Flacourtiaceae	2	0.19
27	លេខ03	សំពង់	*Tetrameles nudiflora,* R.Br.	Datiscaceae	3	0.29
28	លេខ03	ស្វាយព្រៃ	*Mangifera duperreana,* Pierre	Anacardiaceae	1	0.10
29	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	បាយក្តាំង	—	—	8	0.77
30	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ប៊ក	—	—	34	3.26
31	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ព័រ	—	—	13	1.25
32	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ពភ្លា	—	—	6	0.58
33	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ពង្រូល	—	—	1	0.10
34	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ចំបក់	—	—	11	1.05
35	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ពេរ	—	—	3	0.29
36	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ជើងគោ	—	—	12	1.15
37	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ស្បៀវ	—	—	9	0.86
38	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	កញ្ចាស់	—	—	3	0.29
39	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ល្វា	—	—	11	1.05

ល.រ	ប្រភេទឈើ*	ឈ្មោះខ្មែរ*	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ*	អំបូរ*	ចំនួនដើម	បរិមាណភាគ (%)
40	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ណាត់	—	—	40	3.84
41	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ព្រះភ្លៅ	—	—	8	0.77
42	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	គ្រួចព្រៃ	—	—	4	0.38
43	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ស្ទួល	—	—	6	0.58
44	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ស្គារ	—	—	5	0.48
45	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ស្វិត	—	—	6	0.58
46	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ខ្ញុំ	—	—	3	0.29
47	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ប៉ិដាក	—	—	3	0.29
48	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ដង្ហៀបក្តាម	—	—	5	0.48
49	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ពោន	—	—	4	0.38
50	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ឆ្កែស្រែង	—	—	2	0.19
51	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ជ្រៃ	—	—	1	0.10
52	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ហ្គារ	—	—	1	0.10
53	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	កាប៉ង់	—	—	1	0.10
54	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	កាតាង	—	—	1	0.10
55	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ភ្លូង	—	—	1	0.10
56	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ប្រមៀ	—	—	1	0.10
57	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ប្រមាត់មនុស្ស	—	—	4	0.38
58	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	រកា	—	—	5	0.48

ល.រ	ប្រភេទឈើ*	ឈ្មោះខ្មែរ*	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ*	អំបូរ*	ចំនួនដើម	បរិមាណភាគ (%)
59	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ស្រម៉	—	—	1	0.10
60	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	សំបកថ្ម	—	—	3	0.29
61	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	សំរោង	—	—	4	0.38
62	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ដើមយក្ស	—	—	1	0.10
63	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ហ្លៀង	—	—	1	0.10
64	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ល្វៃ	—	—	1	0.10
65	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ភ្សៀវ	—	—	1	0.10
66	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ងំ	—	—	1	0.10
67	ក្រៅលំដាប់ថ្នាក់	ឈ្លួស	—	—	1	0.10
សរុប					1,043	100

*ផ្អែកតាមប្រកាសស្តីពីផល អនុផលព្រៃឈើដែលត្រូវហាមឃាត់ការប្រមូលផល (2005)

—: មិនមានបញ្ជាក់នៅក្នុងប្រកាសខាងលើ

Draft

តារាង19. ដង់ស៊ីតេ (ដ./ហ.ត.) និងមាឌឈើឈរ (ម.^{3}/ហ.ត.) ទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់អង្កត់ផ្ចិត និងឈើពាណិជ្ជកម្ម

ថ្នាក់អង្កត់	ឈើប្រណិត		ឈើលេខ01		ឈើលេខ02		ឈើលេខ03		ឈើក្រៅលំដាប់ថ្នាក់		សរុប	
ផ្ចិត(ស.ម.)	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.	ដ/ហ.ត.	ម.^{3}/ហ.ត.
<15	01,21	0,03	54,55	03,00	0	0	01,21	0,07	52,12	02,41	109,09	05,51
15–19	0,61	0,01	22,42	03,67	0	0	01,82	0,30	16,97	02,66	41,82	06,74
20–30	0	0	50,30	17,32	01,21	0,28	06,67	02,23	24,24	08,38	82,42	28,21
>30	01,21	01,20	64,00	114,45	07,15	14,35	4,36	06,19	13,94	25,01	90,67	161,19
សរុប	03,03	01,32	191,27	138,43	08,36	41,63	14,06	08,79	107,27	38,47	324,00	201,65

- ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើប្រណិតសរុប (01,32ម.^{3}/ហ.ត. ឬ03,03ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព a មានតែចំនួន0,31ម.^{3}/ហ.ត. (0,16%) និងឈើដែលមានគុណភាព b មានចំនួន01,01ម.^{3}/ហ.ត. (0,50%)
- ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើលេខ01សរុប (138,43ម.^{3}/ហ.ត. ឬ191,27ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព a មានចំនួន10,03ម.^{3}/ហ.ត. (04,97%) ឈើដែលមានគុណភាព b មានចំនួន111,68ម.^{3}/ហ.ត. (55,39%) និងឈើដែលមានគុណភាព c មានចំនួន16,72ម.^{3}/ហ.ត. (08,29%)
- ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើលេខ02សរុប (14,63ម.^{3}/ហ.ត. ឬ 08,36ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព a មានចំនួន03,78ម.^{3}/ហ.ត. (01,87%) និងឈើដែលមានគុណភាព b មានចំនួន09,19ម.^{3}/ហ.ត. (04,56%)
- ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើលេខ03សរុប (08,79ម.^{3}/ហ.ត. ឬ14,06ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព a មានចំនួន01,92 ម.^{3}/ហ.ត. (0,95%) ឈើដែលមានគុណភាព b មានចំនួន05,05ម.^{3}/ហ.ត. (02,51%) និងឈើដែលមានគុណភាព c មានចំនួន01,82ម.^{3}/ហ.ត. (0,90%) និង
- ក្នុងចំណោមប្រភេទឈើក្រៅលំដាប់ថ្នាក់សរុប (38,47ម.^{3}/ហ.ត. ឬ107,27ដ./ហ.ត.) ឈើដែលមានគុណភាព a មានចំនួន02,28ម.^{3}/ហ.ត. (01,13%) ឈើដែលមានគុណភាព b មានចំនួន21,82ម.^{3}/ហ.ត. (10,82%) និងឈើដែលមានគុណភាព c មានចំនួន14,38ម.^{3}/ហ.ត. (07,13%) ។

ទោះបីជាលទ្ធផលខាងលើបង្ហាញឱ្យឃើញថា មាឌឈើឈរតាមលំដាប់ថ្នាក់អង្កត់ផ្ចិតសរុបនៅក្នុងព្រៃពាក់កណ្ដាលស្រោងរេចរិលមានចំនួន201,65ម.^{3}/ហ.ត.ក៏ដោយ ជាក់ស្ដែងឈើទាំងនេះ មានគុណភាពមិនសូវជាសមស្របសំរាប់ប្រើប្រាស់ជាឈើសំណង់ទេ (វាមានលក្ខណៈប្រើការពុំសូវកើតដោយសារឈើមានសភាពប្រហោងក្នុង និងកោងវៀច និងដើមមិនត្រង់) ហើយភាគច្រើនជាប្រភេទឈើគុណភាព b និង c និងប្រភេទក្រៅលំដាប់ថ្នាក់ (រូបភាព20) ។ ម៉្យាងទៀតទោះបីជាប្រភេទឈើលេខ01 (អង្កត់ផ្ចិត>30ស.ម.) ដែលមានមាឌសរុបច្រើនជាងប្រភេទផ្សេងទៀតក៏ដោយ ជាក់ស្ដែងប្រភេទឈើលេខ01នេះ គឺលប់ទៅដោយប្រភេទឈើស្រឡៅ និងសុក្រមដែលជាប្រភេទឈើសំណង់ ប៉ុន្ដែវាពុំសូវអាចយកមកប្រើប្រាស់ធ្វើជាឈើសំណង់បានល្អទេ ដោយសារវាប្រភេទឈើទាំងពីប្រភេទនេះខ្លះមានព្រីងខ្ពស់ ខ្លះប្រហោងក្នុង និងមួយចំនួនទៀតដុះមិនសូវត្រង់ ។ ចំណែកឯប្រភេទឈើប្រណិតទាំងឈើ ដែលមានអង្កត់ផ្ចិតធំ និងតូច (<30ស.ម.) មាន ចំនួនតែ01,32ម.^{3}/ហ.ត ឬ03,03ដ./ហ.ត ប៉ុណ្ណោះ ។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ព្រៃនៅក្នុងទីតាំងគំរោង (ព្រៃពាក់កណ្ដាលស្រោង) ជាព្រៃដែលធ្លាប់ទទួលរងនូវការទន្ទ្រានយកដីព្រៃមកធ្វើជាស្រែ-ចំការ (ពនេចរ) យ៉ាងច្រើន និងធ្លាប់មានសកម្មភាពកាប់ឈើជាលក្ខណៈអនាធិបតេយ្យជាយូរមកហើយ ដែលទាំងនេះជាមូលហេតុធ្វើឱ្យប្រភេទឈើមានតំលៃពាណិជ្ជកម្ម និងគុណភាពល្អត្រូវបានបាត់បង់ ហើយបន្សល់ទុកនូវប្រភេទឈើដែលមានគុណភាពមិនសូវសមស្រប ឬប្រើការមិនសូវកើត (រូបភាព20) ។

Draft

តារាង20. មាឌឈើសរុប (ម.^{3}/ហ.ត.) និងសមាសភាគ (%) និងគុណភាពឈើទៅតាមចំណាត់ថ្នាក់អង្កត់ផ្ចិតនីមួយៗ

អង្កត់ផ្ចិត	មាឌ	ភាគរយ	សរុប			គុណភាពឈើប្រណិត			គុណភាពឈើលេខ01			គុណភាពឈើលេខ02			គុណភាពឈើលេខ03			ឈើក្រៅលំដាប់ថ្នាក់		
(ស.ម.)	ម.^{3}/ហ.ត	%	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
<15	05,51	—	0,28	02,05	03,18	0,03	0	0	0,25	01,20	01,55	0	0	0	0	0,07	0	0	0,78	01,64
	—	02,73	0,14	01,02	1,58	0,01	0	0	0,12	0,59	0,77	0	0	0	0	0,04	0	0	0,39	0,81
15–19	06,74	—	0	04,51	02,22	0	0,10	0	0	02,84	0,83	0	0	0	0	0,20	0,11	0	01,38	01,28
	—	03,34	0	02,24	01,10	0	0,05	0	0	01,41	0,41	0	0	0	0	0,10	0,05	0	0,68	0,64
20–30	28,21	—	01,71	19,02	07,48	0	0	0	01,32	13,41	02,59	0	0,28	0	0,22	0,99	01,02	0,16	04,35	03,87
	—	13,99	0,85	09,43	03,71	0	0	0	0,66	05,65	01,28	0	0,14	0	0,11	0,49	0,50	0,08	02,16	01,92
>30	161,19	—	16,33	123,17	21,70	0,28	0,91	0	08,45	94,24	11,76	03,78	08,91	01,67	01,70	03,80	0,69	02,12	15,31	07,58
	—	79,94	08,10	61,08	10,76	0,14	0,45	0	04,19	46,73	05,83	01,87	04,42	0,83	0,84	1,88	0,34	01,05	07,59	03,76
សរុប	201,65	—	18,31	148,76	34,58	0,31	01,01	0	10,03	111,68	16,72	03,78	09,19	01,67	01,92	05,05	01,82	02,28	21,82	14,38
%	—	100	09,08	73,77	17,15	0,16	0,50	0	04,97	55,39	08,29	01,87	04,56	0,83	0,95	02,51	01,90	01,13	10,82	07,13

*ដើមឈើដែលអាចផ្តល់ឈើហ៊ុប ដោយគ្មានការខូចខាតដែលយ៉ាងហោចណាស់មានប្រវែង០៦ម. ((a) ដើមត្រង់ល្អ (b) តែមានការខូចខាតតិចតួច ដែលអាចយកទៅប្រើប្រាស់បាន-ដើមមានកំណោងស្រាល និង (c) ដើមឈើដែលមិនអាចផ្តល់ជាឈើហ៊ុប ដែលអាចប្រើប្រាស់បាននៅក្នុងរោងចក្រអារឈើ ឬឧស្សាហកម្មក្តារបន្ទះ ពីព្រោះវាមានការខូចខាតច្រើន(ដើមវៀច កោង ស្រួយ និងដើមកំបុតចុងជាដើម)

—: មិនមានន័យ

៤.២.២. សត្វលើគោក/សត្វព្រៃ

នៅក្នុងតំបន់គំរោង គឺពុំទាន់មានអង្គការ ឬស្ថាប័នណាមួយបានចុះមកធ្វើការ សិក្សាស្រាវជ្រាវឱ្យបានច្បាស់លាស់នៅឡើយទេអំពីធនធានសត្វលើគោក និងសត្វក្នុងទឹក។ ដោយសារហេតុនេះ ការសិក្សាអំពីសត្វទាំងនេះនៅក្នុងតំបន់គំរោងត្រូវបានធ្វើឡើងដោយតាមរយៈការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈជាមួយអាជ្ញាធរដែនដី និងប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋាន (ឧ. ការមើលឃើញដោយផ្ទាល់ ដានជើង សំរែក ឬសំលេង លាមកសត្វ ចំណីអាហារដែលវាស៊ីសល់ សំបុក ឬជំរក ស្នាមខាំ ឬត្រដុសលើដើមឈើ ស្នាមក្រចកនៅលើដើមឈើ រុក្ខជាតិដែលសត្វព្រៃអាចស៊ីបានជាដើម) និងតាមការចុះអង្កេតជាក់ស្តែងក្នុងកំឡុងពេលសិក្សាថ្មីៗនេះ ដែលជាលទ្ធផលបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សត្វលើគោក និងសត្វក្នុងទឹកដែលធ្លាប់មាន និងមានវត្តមាននៅក្នុងតំបន់នេះមានចំនួន82ប្រភេទ (តារាង21–24)។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា សត្វទាំងអស់នេះបានបាត់បង់ស្ទើរតែទាំងស្រុងទៅហើយនៅពេលបច្ចុប្បន្ន ដោយសារតែជុំវិញតំបន់មានគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ដំណាំកសិ-ឧស្សាហកម្ម (កៅស៊ូ) ជាច្រើន។

៤.២.២.១. ថនិកសត្វ

ការពិភាក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សត្វព្រៃសំខាន់ៗដែលធ្លាប់មានពីមុនពេលព្រៃ-ឈើត្រូវបានបាត់បង់មានដូចជា ឈ្លូស ជ្រូកព្រៃ រញ្ជីប្រផេះ ស្វាត្រោស ស្វាក្តាម ទោចថ្គាល់លឿង កំប្រុកធំ កំប្រុកស្លាបធំ កង្ហិច កង្ហែន កណ្តុរប្រែង ប្រម៉ា ប្រម៉ោយ ប្រចៀវ ជ្រើងមធ្យម ជ្រើងធំ ជ្រើងអង្កាម ឆ្មាព្រៃ ឆ្កែព្រៃជាដើម (តារាង21)។

៤.២.២.២. ឧរង្គសត្វ

ការពិភាក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ឧរង្គសត្វសំខាន់ៗដែលនៅមានសេសសល់ និងនៅមានជួបប្រទះនៅពេលបច្ចុប្បន្នរួមមាន សត្វពស់ព្រៃ ពស់វែកក្របី ពស់វែករនាម ពស់វែកស្រង៉ែ ពស់វែកថ្ម អន្សង បង្កួយ ត្រកួត ថ្លែន ជៀសជាដើម (តារាង22)។

៤.២.២.៣. សត្វស្លាប

ការពិភាក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សត្វស្លាបសំខាន់ៗដែលនៅមានសេសសល់ និងនៅមានជួបប្រទះនៅពេលបច្ចុប្បន្នរួមមាន កេងកងតូច គ្រលីងគ្រលោង ចាបកន្លង់ ចាបកន្លង់ខ្នងក្រហម ចាបដង្កូវទ្រូងប្រផេះ ចាបដង្កូវលឿង ចាបកន្លង់តូចពីងពាង ចាបតេតព្រៃ ចាបកន្លង់ទ្រូងភ្លើង ចាបកន្លង់ខៀវ ចេកទុំ ចេកទេសធំ ចេកចៅស្លាបខ្មៅ-ស ត្រដេវតូច ត្រចៀកកាំព្រៃ ត្រសេះបៃតងក្បាលខ្មៅ ត្រសេះធំពោះស ត្រដេវក្បាលត្នោតខ្ចី

តារាង21: វត្ថុមានថនិកសត្វ ដែលធ្លាប់បានជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់គំរោង

ល.រ	ឈ្មោះខ្មែរ	ឈ្មោះអង់គ្លេស	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ
1	កំប្រុកធំ	Black giant squirrel	*Ratufa bicolor*
2	កំប្រុកស្លាបធំ	Particoloured flying squirrel	*Hylopetes alboniger*
3	កង្ហិះ	Cambodian striped squirrel	*Tamiops roolphi*
4	កង្កែន	Berdmore's squirrel	*Menetes berdmorei*
5	កណ្តុរប្រែង	Large bandicoot rat	*Bandicota indica*
6	ប្រមា	East Asian porcupine	*Hystrix brachyuran*
7	ឈ្លូស	Red muntjac	*Muntiacus muntjak*
8	ជ្រូកព្រៃ	Wild pig	*Suss scrota*
9	រំពឹប្រផេះ	Northern slow loris	*Nycticebu coucang*
10	ស្វាត្រោស	Pig-tailed macaque	*Macaca nemestrina*
11	ស្វាក្តាម	Long tailed macaque	*Macaca fascicularis*
12	ទោចថ្ពាល់លឿង	Yellow-cheeked Crested Gibbon	*Nomascus gabriellae*
13	ប្រម៉ាញ	Asian brush-tailed porcupine	*Atherurus macrourus*
14	ប្រចៀវ	Thick-thumbed whiskered bat	*Muotis rosseti*
15	ជ្រឹងមផ្សម	Lyle's flying-fox	*Pteropus lylei*
16	ជ្រឹងធំ	Large flying-fox	*Pteropus vampyrus*
17	ជ្រឹងអង្កាម	Greater long- tongued fruit bat	*Macroglossus sobrinus*
18	ឆ្កែព្រៃ	Dhole	*Cuon alpines*
19	ឆ្មាព្រៃ	Jungle cat	*Felis chaus*

តារាង22: វត្តមានឧរង្គសត្វ ដែលធ្លាប់បានជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់គំរោង

ល.រ	ឈ្មោះខ្មែរ	ឈ្មោះអង់គ្លេស	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ
1	អន្សង	Water monitor	*Vararus salvator*
2	បង្កួយ	Lizard	NA
3	ថ្លែន	N/A	NA
4	ត្រកួត	N/A	NA
5	ជៀស	N/A	NA
6	ពស់ព្រៃ	Common rat snake	*Ptyas mucosus*
7	ពស់វែក (ក្របី)	Monocle cobra	*Naja kaouthia*
8	ពស់វែក (វនាម)	King cobra	*Ophiophagus hannah*
9	ពស់វែក (ស្រវែង)	Indochinese spitting cobra	*Naja siamensis*
10	ពស់វែក	N/A	NA
11	ពស់វែកថ្ម	N/A	NA

NA: មិនមានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់

Draft

បាគូ ពពូលក្បាលបៃតង ពពូលបំពង់កលឿង មៀមតូចព្រៃ មាន់ព្រៃ ល្វាចេកព្រៃ លលកបាយ សេកសក សេកសោម សារិកាកែវវង ស្ទាំងស្លាបផែក អកពស់ព្រៃ អន្ទេបខ្មៅជាដើម (តារាង23) ។

តារាង23: វត្តមានសត្វស្លាប ដែលធ្លាប់ជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់គំរោង

ល.រ	ឈ្មោះជាភាសាខ្មែរ	ឈ្មោះជាភាសាអង់គ្លេស	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ
01	ចេកទុំ	Black-naped Oriole	*Oriolus chinensis*
02	ចេកទេសធំ	Scarlet Minivet	*Perirocotus flammeus*
03	ចេកចៅស្លាបខ្មៅ-ស	Common Iora	*Aegithina tiphia*
04	ត្រដេវតូច	Green Bee-eater	*Merops orientalis*
05	ត្រចៀកកាំព្រៃ	Crested Treeswift	*Hemiprocne coronate*

06	ត្រសេះបៃតងក្បាលខ្មៅ	Black-headed Woodpecker	*Picus erythropyius*
07	ត្រសេះធំពោះស	White-bellied Woodpecker	*Dryocopus javensis*
08	ត្រដេវក្បាលត្នោតខ្ចី	Chestnut-headed Bee-eater	*Merops leschenaultia*
09	កេងកងតូច	Oriental Pied Hornbill	*Anthracoceros albirostris*
10	គ្រលីងគ្រលោង	Black-collared Starling	*Sturnus nigricol'is*
11	ចាបកន្ទង់	Olive-backed Sunbird	*Nectarinia jugularis*
12	ចាបកន្ទង់ខ្នងក្រហម	Scarlet-backed Flowerpecker	*Dicaeum cruentatum*
13	ចាបដង្កូវទ្រូងប្រផេះ	Grey-breasted Prinia	*Prinia hodgsonii*
14	ចាបដង្កូវលឿង	Yellow-bellied Prinia	*Prinia flaviventris*
15	ចាបកន្ទង់តូចពីងពាង	Little Spiderhunter	*Aracnothera longirostru*
16	ចាបតេតព្រៃ	Dark-necked Tailorbird	*Orthotomus atrogularis*
17	ចាបកន្ទង់ទ្រូងភ្លើង	Fire-breasted Flowerpecker	*Dicaeum ignipectus*
18	ចាបកន្ទង់ខៀវ	Purple Sunbird	*Nectarinia asiatica*
19	បាគូ ឬ កាពុតញើង	Common Hoopoe	*Upupa epops*
20	ពពូលក្បាលបៃតង	Orange-breasted Green Pigeon	*Treron bichincta*
21	ពពូលបំពងកលឿង	Pompadour Green Pigeon	*Treron phoenicoptera*
22	មៀមតូចព្រៃ	Asian Barred Owlet	*Glaucidium cucoloides*
23	មាន់ព្រៃ	Red Junglefowl	*Gallus gallus*
24	ល្វាចេកព្រៃ	White-rumped Shama	*Copsychus malabaricus*
25	លលកបាយ	Spotted Dove	*Streptopelia chinensis*
26	ស្ទាំងស្ទាបឆែក	Shikra	*Accipite badius*
27	អកពស់ព្រៃ	Crested Serpent Eagle	*Spilorni cheela*
28	អន្ទេបខ្មៅ	Black Drongo	*Dicrurus macrocercus*
29	សេកសក	Red-breasted Parakeet	*Psittacula alexandri*
30	សេកសោម	Alexandrine Parakeet	*Psittacula alexandri*
31	សារិកាកែវវង	Hill Myna	*Gracula religiosa*

៤.២.៣. សត្វក្នុងទឹក/មច្ឆាជាតិ

មច្ឆាជាតិនៅមានជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់គំរោងនៅពេលបច្ចុប្បន្នមានចំនួនតិចតួច ដែលក្នុងនោះរួមមាន ត្រីរ៉ស់ ត្រីឆ្តោរ ត្រីអណ្តែង ត្រីឆ្កិន ត្រីចង្វារ ត្រីឆ្លូង ត្រីខ្ចងជាដើម (តារាង24) ។ ប្រភេទត្រីទាំងនេះរស់នៅតាមប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកនានាក្នុងតំបន់គំរោង ជាពិសេសនៅក្នុងអូរកប ។ ដោយសារប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកដែលមាននៅក្នុងតំបន់គំរោងទទួលរងនូវភាពស្ងួតស្ទើរតែទាំងស្រុងនៅរដូវប្រាំង ដូច្នេះវត្តមាននៃប្រភេទត្រីទាំងនេះពុំមានទេនៅក្នុងរដូវនេះ ។ ទោះបីជានៅពេលដែលប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកមានទឹកឡើងវិញនៅរដូវវស្សា វត្តមាននៃប្រភេទត្រីទាំងនេះក៏កើតមានឡើងវិញមួយចំនួនដែរ ដោយសារការបំលាស់ទីមកតាមខ្សែទឹក ។ បន្ថែមពីលើនេះទៀត ប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកតូចៗមួយចំនួននៅជុំវិញតំបន់គំរោង ត្រូវបាននឹងកំពុងទទួលរងនូវការហូរច្រោះលប់ដី ដោយសារគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ផ្សេងៗទៀត និងដោយសារការច្រោះជាលក្ខណៈធម្មជាតិ ដែលទាំងនេះជាមូលហេតុធ្វើឱ្យបាត់បង់ប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកធម្មជាតិតូចៗ និងបាត់បង់ត្រីជាដើម ។

តារាង24: វត្តមានមច្ឆាជាតិ និងសត្វក្នុងទឹក ដែលធ្លាប់បានជួបប្រទះនៅក្នុងតំបន់គំរោង

ល.រ	ឈ្មោះខ្មែរ	ឈ្មោះអង់គ្លេស	ឈ្មោះវិទ្យាសាស្ត្រ
1	ត្រីក្រុស	NA	*Labiobarbus lineata*
2	ត្រីចង្វាអង្គរ	NA	*Garra cambodgiensis*
3	ត្រីចង្វាមូល	Myer's silver rasbora	*Rasbora myersi*
4	ត្រីចង្វារនោង	NA	*Garra fasciacauda*
5	ត្រីកាហែក្រហម	Red tailed tinfoil	*Barbonymus altus*
6	ត្រីកាហែ	Goldfoil/Tinfoil barb	*Barbonymus altus*
7	ត្រីស្រកាក្តាម	Beardless barb	*Cyclocheilichthys apogon*
8	ត្រីក្តោរ	NA	*Tor tambroides*
9	ត្រីខ្ជឹងផ្កា	Fire ell	*Mastacembelus erythrotaenia*
10	ត្រីឆ្លូញ	NA	*Macrognathus taeniagaster*
11	ត្រីឈ្វាត	NA	*Pangasius macronema*
12	ត្រីឆ្លាំង	NA	*Hemibagrus spilopterus*
13	ត្រីកញ្ចុះ	NA	*Mystus albolineatus*
14	ត្រីកំភ្លៀង	NA	*Kryptopterus hexapterus*
15	ត្រីអណ្តែងទន់	Broadhead catfish	*Clarias macrocephalus*
16	ត្រីអណ្តែងរឹង	Walking catfish	*Clarias batrachus*
17	ត្រីកំភ្លៀងប្រាក់	NA	*Kryptopterus limpok*

Draft

18	ត្រីខ្ចឹងភ្លើង	NA	*Macrognathus circumcinctus*
19	ត្រីខ្ចឹង	NA	*Macrognathus semiocellatus*
20	ត្រីចង្វាឆ្នូត	Sidestripe rasbora	*Rasbora paviei*
21	អន្ទង់	Swam ell	*Moncpterus albus*

NA: មិនមានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់

៤.២.៤. ប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី

ធនធានរូបសាស្ត្របរិស្ថានដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុង**ចំណុច4.1.1.** និងធនធានព្រៃឈើដូចមានរៀបរាប់នៅក្នុង**ចំណុច 4.2.1.** គឺជាទីជំរកដ៏សំខាន់សំរាប់ពពួកសត្វព្រៃដូចមានរាប់រៀបនៅក្នុង**ចំណុច4.2.2.** និងសត្វមានជីវិតគ្រប់ប្រភេទ។ អន្តរទំនាក់ទំនងរវាងសមាសភាគទាំងនេះនៅក្នុងបរិស្ថាននៃតំបន់នេះ បង្កើតបានជាប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីធម្មជាតិមួយដែលដំណើរការរបស់វាមានជានិរន្តប្រសិនបើពុំមានការរំខាន និង/ឬការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយបាតុភូតធម្មជាតិ និង/ឬសកម្មភាពមនុស្សនោះទេ។ ដំណើរការប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីនេះក៏ជាផ្នែកមួយនៃប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីធំធេងនៃទីតាំងតំបន់គំរោង ហើយបានធ្វើឱ្យតំបន់នេះសំបូរទៅដោយធនធានជីវៈចំរុះគ្រប់ប្រភេទ និងផ្តល់នូវសេវាកម្មប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីជាច្រើនដែលមានសារៈសំខាន់សំរាប់ការរស់នៅរបស់មនុស្សជាតិទាំងនៅថ្នាក់តំបន់ ជាតិ និងពិភពលោក។ សេវាកម្មអេកូឡូស៊ីសំខាន់ៗមានដូចជាៈ (i) ជាប្រភពនៃចំណីអាហារ ទឹក ឧបករណ៍ប្រើប្រាស់ (ឧ. ឈើ និងអនុផលព្រៃឈើជាដើម) ឱសថបុរាណ ថាមពល (ii) និយតកម្មទឹកជំនន់ និងអាកាសធាតុ បន្សុទ្ធទឹក-ខ្យល់ ការពារ ការហូរច្រោះដី និងព្យុះ ផ្ទុក-ស្រូបកាបូន និង (iii) ផ្តល់នូវតំលៃវប្បធម៌ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវផ្នែកវិទ្យាសាស្ត្រ ការអប់រំ និងកំសាន្ត។ ផលិតផល និងសេវាកម្មប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ីទាំងនេះមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់សហគមន៍មូលដ្ឋាន និងមនុស្សជាតិទូទៅ ប៉ុន្តែផលិតផលនិងសេវាកម្មទាំងនេះបាននឹងកំពុងទទួលរងការបំផ្លិចបំផ្លាញយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ និងអាចឈានទៅរកការសឹករេចរឹល/បាត់បង់ស្ទើរតែទាំងស្រុងក្នុងពេលអនាគត ដោយសារសកម្មភាពកាប់ឈើ (លក្ខណៈបែបអនាធិបតេយ្យ) ការរានដីព្រៃធ្វើស្រែ-ចំការ និងការកាប់-ដុតព្រៃដើម្បីចាប់សត្វជាដើម។

ការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា សកម្មភាពទាំងអស់នេះបាននឹងកំពុងកើតមានឡើងគួរឱ្យកត់សំគាល់ ដែលសកម្មភាពទាំងនេះមិនត្រឹមតែធ្វើឡើងដោយប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានបុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែដោយអ្នកមកពីខាងក្រៅជាច្រើនទៀតផង។ តាមការប៉ាន់ស្មាន ក្នុងស្ថានភាពបែបនេះធនធានព្រៃឈើក្នុងតំបន់នេះអាចនឹងបាត់បង់ក្នុងរយៈពេលដ៏ខ្លីខាងមុខនេះ ប្រសិនបើពុំមានវិធានការទប់ស្កាត់ដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពនោះទេ។

Draft

៤.៣. ធនធានសេដ្ឋកិច្ច-សង្គម

ទីតាំងគំរោងអភិវឌ្ឍន៍ធ្វើអាជីវកម្មរ៉ែដែករបស់ក្រុមហ៊ុន Hoang Anh Rattanakiri Co., Ltd. ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ខេត្តរតនគិរី។ ផ្អែកលើផែនទីរដ្ឋបាល (រូបភាព21) ភូមិ-ឃុំដែលពាក់ព័ន្ធ និងនៅក្បែរទីតាំងគំរោងជាងគេ គឺឃុំកិចុង (ភូមិក្រៀល) និងឃុំកក់ (ភូមិកាចក) នៃស្រុកបរកែវ និងឃុំលំជ័រ (ភូមិប្រឡៅ) និងឃុំសោមធំ (ភូមិសោមគល់) នៃស្រុកអូរយ៉ាដាវ (តារាង25)។

៤.៣.១. ប្រជាសាស្ត្រ និងការតាំងទីលំនៅ

ការមកតាំងទីលំនៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងភូមិសាស្ត្រនៃឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ ភាគច្រើនមានចាប់តាំងពីមុនទសវត្ស50មកម្ល៉េះ។ ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំទាំងនេះ (2010) និងការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈក៏បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ចំនួនប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំទាំង04នេះ មានការកើនឡើងជាបន្តបន្ទាប់ស្ទើរតែទាំងអស់ជារៀងរាល់ឆ្នាំចាប់ពី2007–2009។ ការកើនឡើងនេះបណ្តាលមកពីកំនើនប្រជាពលរដ្ឋជាលក្ខណៈធម្មជាតិនៃការបែកចេញពីគ្រួសារបន្ទាប់ពីបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រួច ការកើនឡើងបន្ថែមនូវទំហំការងារ និងមុខរបរ និងការធ្វើចំណាកស្រុករបស់ប្រជាពលរដ្ឋមកពីតំបន់ផ្សេង (ចំនួនតិចតួច) ក្នុងគោលបំណងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងមកប្រកបមុខរបរអាជីវកម្ម និងសេវាកម្មផ្សេងៗ (រានដីព្រៃធ្វើស្រែ-ចំការ ដាំដំណាំ ដងជ័រ កាប់ឈើ បរបាញ់សត្វ អនុផលព្រៃឈើជាដើម)។

Draft

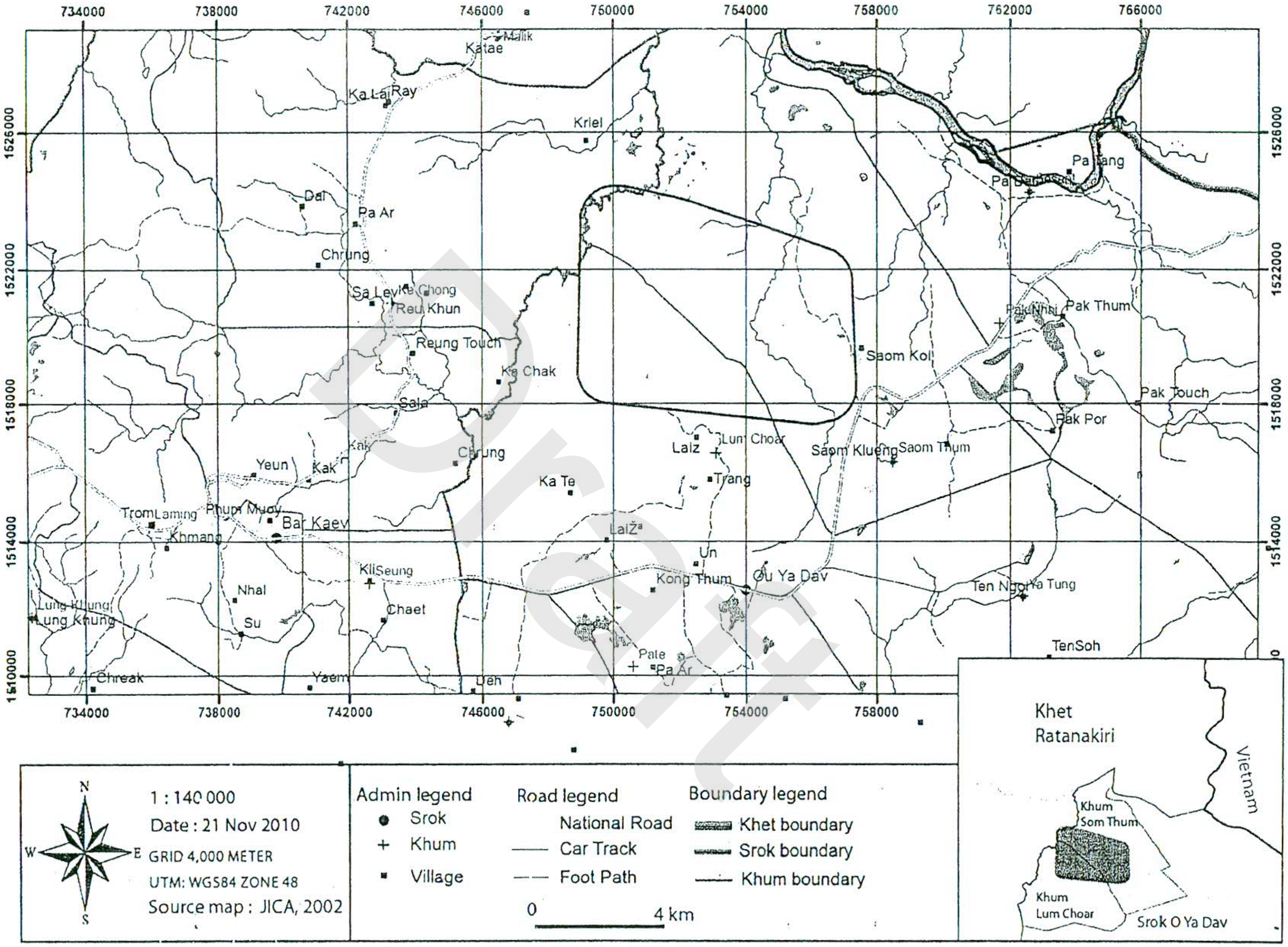

រូបភាព21. ផែនទីរដ្ឋបាលបង្ហាញអំពីភូមិ-ឃុំដែលនៅក្បែរ និងក្នុងតំបន់តំរោង

តារាង25. ឈ្មោះឃុំ និងភូមិ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតំបន់តំរោង

ឈ្មោះស្រុក	បរកែវ		អូរយ៉ាដាវ	
ឈ្មោះឃុំ	កិចុង	កក់	លំជ័រ	សោមធំ
ឈ្មោះភូមិ	ក្រៀល	កាចក	ប្រឡៃ	សោមគល់

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

ការចុះសិក្សាទីតាំងជាក់ស្តែងបង្ហាញឱ្យឃើញថា ភូមិដែលមានប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅពាក់ព័ន្ធ និងនៅក្បែរទីតាំងតំរោងច្រើនជាងគេ គឺភូមិក្រៀល ភូមិកាចក ភូមិប្រឡៃ និងភូមិសោមគល់ ហើយផ្អែកតាមឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំទាំងនេះ (2010) ស្ថិតនៅស្ថិតិប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅនៅក្នុងឆ្នាំ2009នៅក្នុងភូមិក្រៀលមានចំនួន773នាក់ ភូមិកាចកមានចំនួន487នាក់ ភូមិប្រឡៃមានចំនួន498នាក់ និងភូមិសោមគល់មានចំនួន617នាក់ (រូបភាព22–23)។ ភាគច្រើននៃប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងភូមិទាំងនេះ មានលំនៅដ្ឋាននៅក្រៅទីតាំងតំរោង និងនៅតាមតាមសងខាងប្រព័ន្ធផ្លូវគមនាគមន៍នៅក្នុងភូមិ-ឃុំ ប៉ុន្តែភាគច្រើននៃដីធ្លីស្រែ-ចំការរបស់ពួកគាត់ ស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងតំរោង។

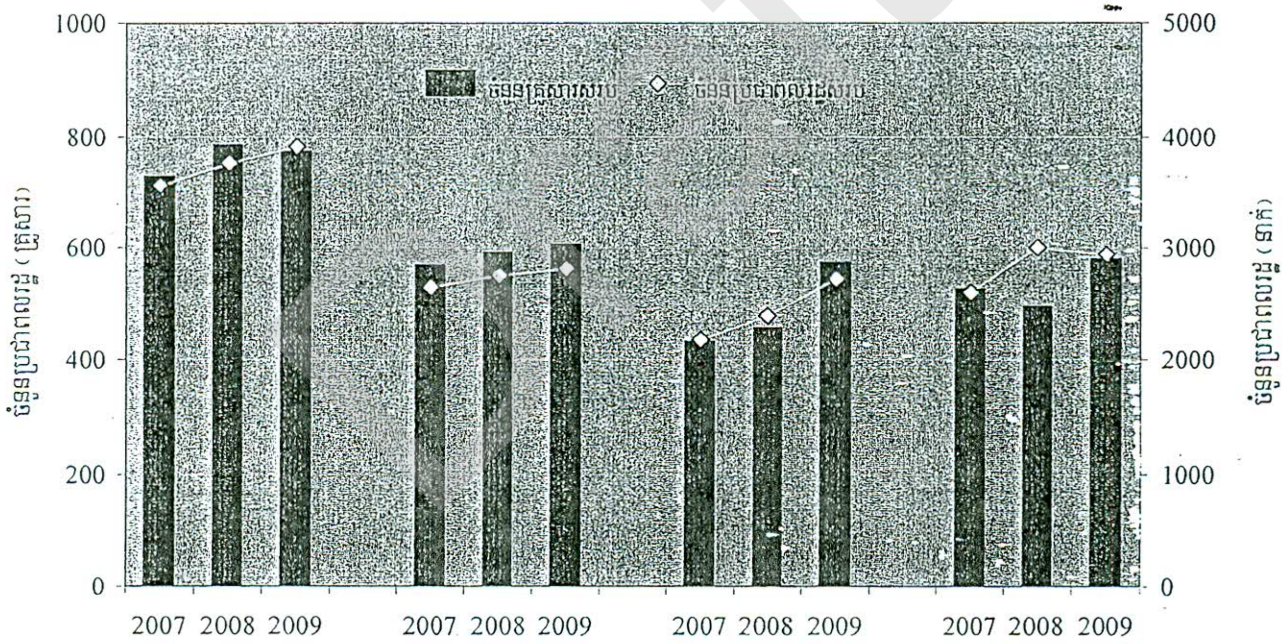

រូបភាព22. ស្ថិតិចំនួនប្រជាពលរដ្ឋ នៅក្នុងឃុំដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតំរោងក្នុងកំឡុងឆ្នាំ2007–2009

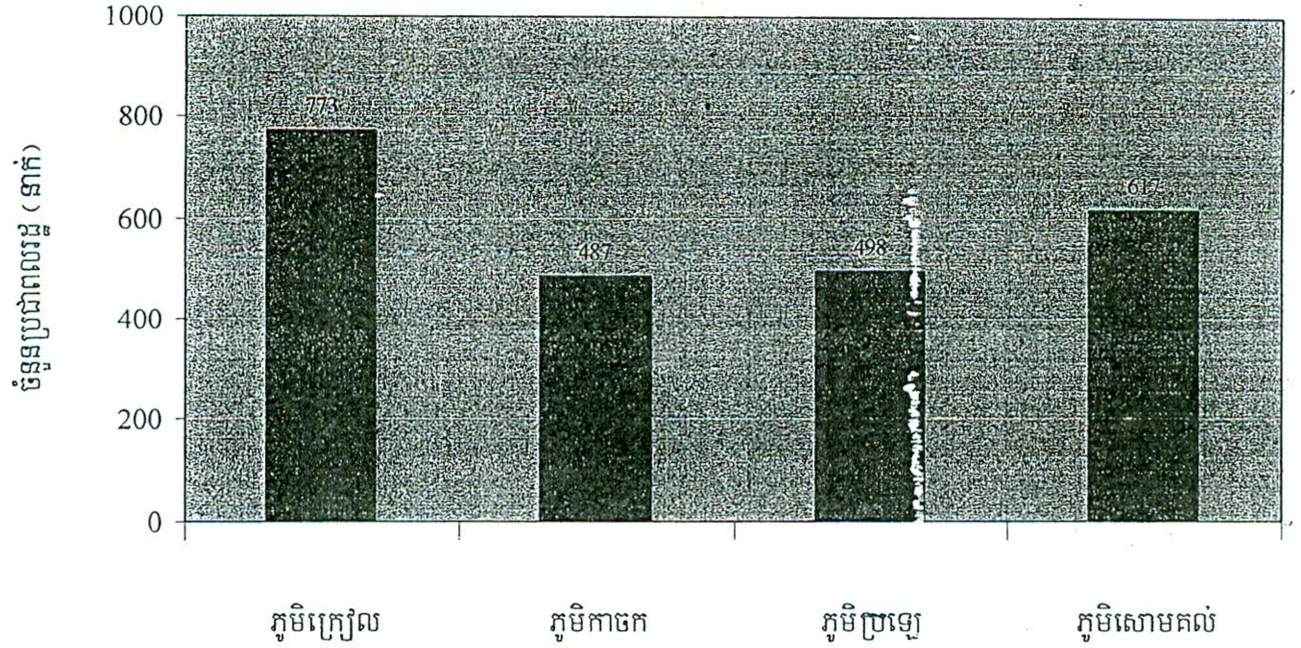

រូបភាព23. ស្ថិតិចំនួនប្រជាពលរដ្ឋ នៅក្នុងភូមិដែលពាក់ព័ន្ធនឹងគំរោង

៤.៣.២. ស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ច

៤.៣.២.១ មុខរបររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ

ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010) បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ប្រជាពលរដ្ឋស្ទើរតែទាំងអស់ (83–99%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប) ប្រកបរបរកសិកម្មជារបរចំបង ចំណែកឯប្រជាពលរដ្ឋមួយចំនួនតិចផ្សេងទៀតប្រកបរបរផ្នែកសេវាកម្ម សិប្បកម្ម និងចំរុះ (តារាង26)។

តារាង26. ស្ថានភាពមុខរបររបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងតំបន់គំរោង

មុខរបរចំបង	កសិកម្ម	សិប្បកម្ម	សេវាកម្ម	ចំរុះ
ឃុំកិចុង	99,35%	0	0,65%	0
ឃុំកក់	98,35%	0	0,17%	01,49%
ឃុំលំជ័រ	82,84%	0,53%	12,43%	04,43%
ឃុំសោមធំ	98,61%	0	0	1,39%

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

ការប្រកបរបរកសិកម្មរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំទាំង04នេះ ផ្តោតសំខាន់ទៅលើការបង្កបង្កើនផលស្រូវវស្សា (ទិន្នផលជាមធ្យមប្រមាណ01 ត./ហ.ត.) ពោត (ទិន្នផលជាមធ្យម01 ត./ហ.ត.) សណ្តែកសៀង (ទិន្នផលជាមធ្យម

Draft

01–01,50ត./ហ.ត.) សណ្តែកបាយ (ទិន្នផលជាមធ្យម01ត./ហ.ត.) សណ្តែកដី (ទិន្នផលជាមធ្យម01ត./ហ.ត.) ដំឡូងមី (ទិន្នផលជាមធ្យម02–05ត./ហ.ត.) ដំឡូងជ្វា (ទិន្នផលជាមធ្យម01ត./ហ.ត.) និងល្ង (ទិន្នផលជាមធ្យម 01ត./ហ.ត.) (តារាង27)។ លើសពីនេះ ប្រជាពលរដ្ឋក៏បានប្រកបរបរចិញ្ចឹមសត្វពាហនៈ (គោ ក្របី) បក្សី (មាន់ ទា) និងមច្ឆាជាតិ (ត្រី)។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ប្រមាណ20–35%នៃគ្រួសារប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំទាំងនេះមាន ចិញ្ចឹមគោ-ក្របីដែលសរុបមានចំនួន1.741ក្បា. (ស្មើនឹង02,40–03.30ក្បា./គ្រួសារ) (តារាង27)។

ការចុះសង្កេតផ្ទាល់ និងពិភាក្សាជាមួយប្រជាពលរដ្ឋក្នុងកំឡុងពេលសិក្សាបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ក្រៅពីមុខរបរដូចរាប់រៀបខាងលើ ប្រជាពលរដ្ឋក៏មានប្រកបមុខរបរផ្សេងទៀតដូចជា កាប់ឈើ បរបាញ់ រករ៉ែត្បូង ប្រមូលអនុផលផ្សេងៗ។ ប៉ុន្តែមុខរបរទាំងនេះមិនបានលើកឡើងនៅក្នុងឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំទាំងអស់នេះទេ។ ជាទូទៅ ការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋភាគច្រើនមានលក្ខណៈជាសេដ្ឋកិច្ចជនបទ ដោយត្រូវពឹងផ្អែកយ៉ាងច្រើនទៅលើធនធានធម្មជាតិ ហើយត្រូវធ្វើឡើងបន្តគ្នាជាដំណាក់ៗពេញ01ឆ្នាំ (រូបភាព24)។

តារាង27. ស្ថានភាពបង្កបង្កើនផលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងតំបន់គំរោងនៅឆ្នាំ2009

ឃុំ	កិចុង	កក់	លំជ័រ	សោមធំ
ផលស្រូវវស្សា (ត./ហ.ត.)	01	01	01	01
ស្រូវចំការ (ត./ហ.ត.)	01	01	01	01
ពោត (ត./ហ.ត.)	01	—	01	—
សណ្តែកសៀង (ត./ហ.ត.)	01	—	01	01,50
សណ្តែកបាយ (ត./ហ.ត.)	01	—	—	—
សណ្តែកដី (ត./ហ.ត.)	01	—	01	—
ដំឡូងមី (ត./ហ.ត.)	02	—	05	04
ដំឡូងជ្វា (ត./ហ.ត.)	01	—	—	—
ល្ង (ត./ហ.ត.)	01	—	—	—

*ទិន្នន័យនៃការបង្កបង្កើនផលនៅក្នុងឃុំទាំងអស់ខាងលើ គឺជាការប៉ាន់ស្មាន

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

Draft

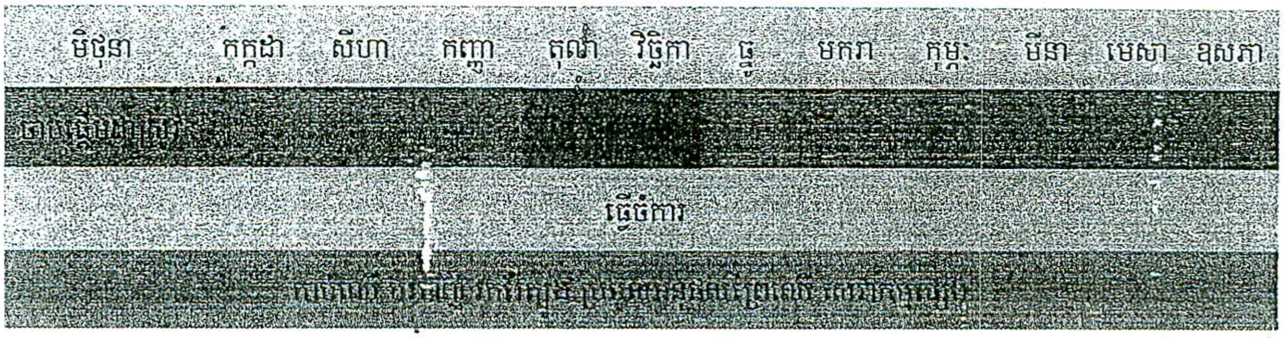

រូបភាព2.. វដ្តនៃការប្រកបរបររបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុង01 ឆ្នាំ

ចំណាំៈ ការប្រកបរបរនេសាទ ឬចាប់ត្រីជាលក្ខណៈអាជីវកម្ម ឬសំរាប់គ្រួសាររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ គឺមានចំនួនតិចតួចបំផុត ហើយប្រព័ន្ធផ្លូវទឹកធំៗនៅក្នុងតំបន់ក៏មិនមានដែរ (គោកស្ទើរតែទាំងអស់នៅរដូវប្រាំង)។ ទោះប៉ុជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្រុមហ៊ុននៅតែលើកទឹកចិត្ត និងជំរុញឱ្យមានការចិញ្ចឹមត្រីនៅក្នុងសហគមន៍មូលដ្ឋានដើម្បីជួយបង្កើនចំណូលដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ក៏ដូចជាជួយកាត់បន្ថយការធ្វើស្រែ-ចំការ កាប់អុស ការបរបាញ់ និងការរកអនុផលដែលសកម្មភាពទាំងបានប៉ះពាល់ដល់ធនធានធម្មជាតិក្នុងតំបន់។

៤.៣.២.២ ព័ត៌មានអំពីភាពក្រីក្រ

អត្រាគ្រួសារមានភាពក្រីក្រប៉ាន់ស្មានត្រូវបានគណនាឡើងផ្អែកតាមរូបមន្តគំរូស្ថិតិមួយ (ដែលជាអនុគមន៍មានមេគុណរួមកត្តាចំរុះគ្នា – Robust Multilevel Mixed Effect Regression) គិតត្រឹមកំរិតភូមិដែលបង្កើតឡើងដោយផ្អែកតាមដាន និងវាយតំលៃនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (គ.ជ.អ.ប.) ទិន្នន័យIDPoorរបស់GTZ និងប្រើប្រាស់ទិន្នន័យមូលដ្ឋានឃុំក្នុងការប៉ាន់ស្មានអត្រាភាពក្រីក្រសំរាប់ឆ្នាំខាងមុខ ដោយប្រើប្រាស់ឆ្នាំបច្ចុប្បន្ន (នេះ គឺជាសមាមាត្រនៃគ្រួសារសរុបក្នុងស្រុក ឬឃុំ ដែលចាត់ទុកថាជាគ្រួសារក្រីក្រ)។ លទ្ធផលនៃការសិក្សាបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា អត្រាភាពក្រីក្រនៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ មានភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា និងមានការថយចុះមួយចំនួនដែលក្នុងនោះអត្រាភាពក្រីក្រនៅក្នុងឆ្នាំ 2004មានចំនួន54.20%នៅក្នុងឃុំកិចុង 54.60%នៅក្នុងឃុំកក់ 43.10%នៅក្នុងឃុំលំជ័រ និង51.40%នៅក្នុងឃុំសោមធំ (គ.ជ.អ.ប. 2009 និងឧបសម្ព័ន្ធ05)។ នៅក្នុងឆ្នាំ2009 អត្រានេះបានថយចុះមកមានចំនួន42.50%នៅក្នុងឃុំកិចុង 43.80%នៅក្នុងឃុំកក់ 35.30%នៅក្នុងឃុំលំជ័រ និង39.80%នៅក្នុងឃុំ សោមធំ។

៤.៣.៣. ការប្រើប្រាស់ដី

ក្រៅពីផ្ទៃដីព្រៃឈើ សំណង់លំនៅដ្ឋាន ប្រព័ន្ធស្រោចស្រព និងប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ការប្រើប្រាស់ដីនៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ គឺផ្តោតសំខាន់ទៅលើផ្ទៃដីធ្វើកសិកម្មដែលមានចំនួនសរុប14.049ហ.ត. (តារាង28)។

ការចុះសង្កេតជាក់ស្តែង និងការពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា ផ្ទៃដីកសិកម្មទាំងនេះ គឺស្ថិតនៅរាយប៉ាយក្នុងឃុំដែលមួយចំនួនស្ថិតនៅក្បែរភូមិ និងមួយចំនួនទៀតស្ថិតនៅឆ្ងាយពីភូមិ ប៉ុន្តែក្នុងនោះមួយចំនួនស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងគំរោង (រូបភាព25)។ លទ្ធផលនៃការសិក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបង្ហាញឱ្យឃើញថា ផ្ទៃដីចំការដាំដុះជាក់ស្តែង យ៉ាងហោចណាស់ប្រមាណ149,40ហ.ត. របស់ប្រជាពលរដ្ឋចំនួន28គ្រួសារ ស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងគំរោង។ ដំណោះស្រាយសំរាប់ការប៉ះពាល់ទាំងនេះមានបង្ហាញជូននៅក្នុង**ជំពូកទី06 (ការប៉ះពាល់បរិស្ថាន-សង្គម និងវិធានការកាត់បន្ថយ)** និង**ជំពូកទី07 (ផែនការគ្រប់គ្រងបរិស្ថាន)** ហើយមកទល់បច្ចុប្បន្ន ក្រុមហ៊ុនបានធ្វើការដោះស្រាយ និងសងជាសំណងទៅលើប្រជាពលរដ្ឋចំនួន30គ្រួសារ រួចហើយ ដែលចំណាយថវិកាអស់ចំនួន4.673ដុល្លារអាមេរិក និងទៅលើដីស្រែ-ចំការប្រមាណ72ហ.ត. ដែលចំណាយថវិកាអស់ចំនួន5.055ដុល្លាអាមេរិក (ឧបសម្ព័ន្ធ02-05)។

៤.៧.៤. ការប្រើប្រាស់ទឹក

ការប្រើប្រាស់ទឹករបស់ប្រជាពលរដ្ឋចែកចេញជាពីរផ្នែកសំខាន់ៗ គឺការប្រើប្រាស់ទឹកនៅក្នុងលំនៅដ្ឋាន និងការប្រើ-ប្រាស់សំរាប់វិស័យកសិកម្ម។ ប្រមាណ93–100%នៃទឹកប្រើប្រាស់នៅក្នុងលំនៅដ្ឋាន មានប្រភពមកពីទឹកក្រោមដី (ឧ. អណ្តូងស្នប់ អណ្តូងចំរុះ អណ្តូងលូ អណ្តូងជីកដៃជាដើម) ចំណែកឯប្រមាណ03%ទៀត មានប្រភពមកទន្លេ ស្ទឹង បឹង ត្រពាំង និងអាងទឹក។ ដោយឡែក100%នៃទឹកប្រើប្រាស់សំរាប់វិស័យកសិកម្មនៅក្នុងឃុំទាំង04 មានប្រភពមកពីទឹកភ្លៀង (ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំទាំងបួន 2010)។

តារាង28. ការប្រើប្រាស់ដីកសិកម្មនៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជរ និងឃុំសោមធំ

ប្រភេទបង្កបង្កើនផល	ការប្រើប្រាស់ដីកសិកម្ម (ហ.ត.)*			
	ឃុំកិចុង	ឃុំកក់	ឃុំលំជរ	ឃុំសោមធំ
ស្រូវប្រាំង	0	0	0	0
ស្រូវវស្សា	02	1.800	492	1.400
ស្រូវចំការ	4.252	415	248	4.150
ពោត	32	0	50	0
សណ្តែកសៀង	851	0	74	06
សណ្តែកបាយ	37	0	0	0
សណ្តែកដី	24	0	06	0
ដំឡូងមី	45	0	68	39

Draft

ដំឡូងជ្វា	15	0	0	0
ល្ង	43	0	0	0
សរុប	5.301	2.215	938	5.595
សរុបរួម	14.049			

*ទិន្នន័យនៃការប្រើប្រាស់ដីនៅក្នុងឃុំទាំងពីរខាងលើ គឺជាការប៉ាន់ស្មានដោយធ្វើការបូកបញ្ចូលនូវផ្ទៃដីដែលបានបង្កបង្កើនផលដូច មានបង្ហាញនៅក្នុងឯកសារព័ត៌មានស្ដីពីស្ថានភាពរបស់ឃុំទាំងបួន (2010)

Draft

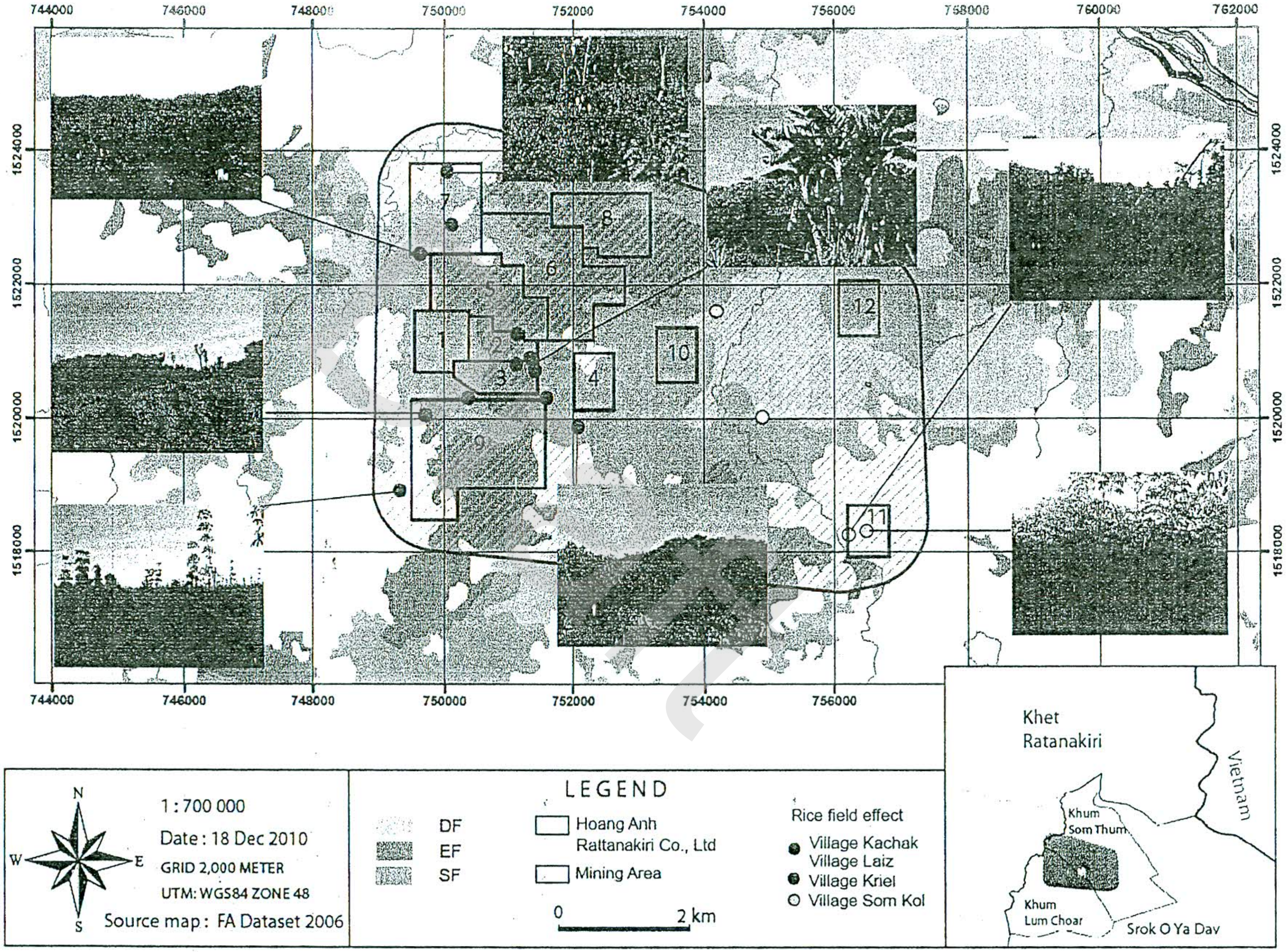
744000
746000
748000
750000
752000
754000
756000
758000
760000
762000
1524000
1522000
1520000
1518000
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
Khet
Ratanakiri
Vietnam
Khum
Som Thum
Khum
Lum Choar
Srok O Ya Dav
N
S
E
W
1 : 700 000
Date : 18 Dec 2010
GRID 2,000 METER
UTM: WGS84 ZONE 48
Source map : FA Dataset 2006
LEGEND
DF
EF
SF
Hoang Anh
Raltanakiri Co., Ltd
Mining Area
0
2 km
Rice field effect
Village Kachak
Village Laiz
Village Kriel
Village Som Kol

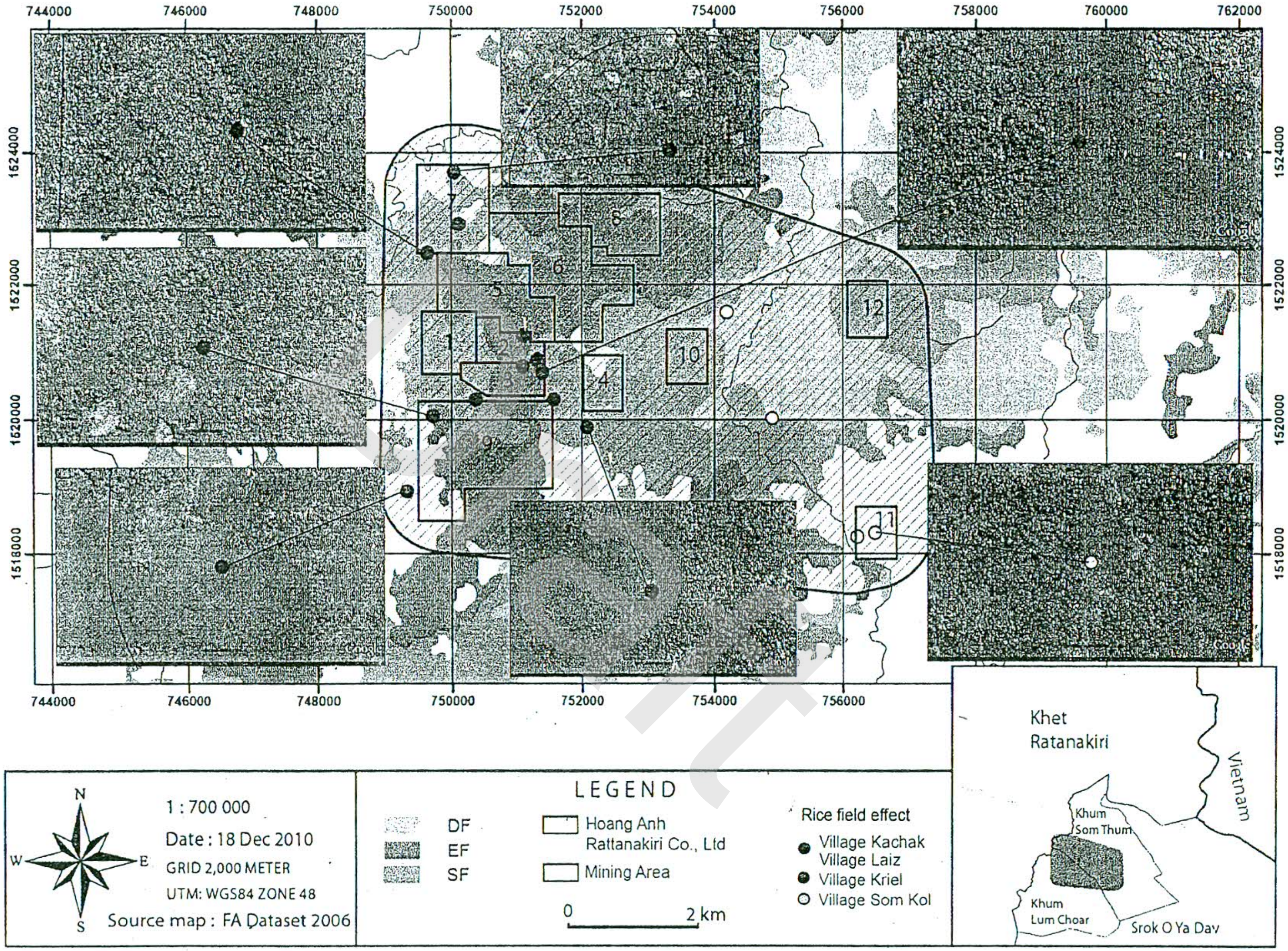

744000
746000
748000
750000
752000
754000
756000
758000
760000
762000
1524000
1522000
1520000
1518000
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
Khet
Ratanakiri
Vietnam
Khum
Som Thum
Khum
Lum Choar
Srok O Ya Dav
N
S
W
E
1 : 700 000
Date : 18 Dec 2010
GRID 2,000 METER
UTM: WGS84 ZONE 48
Source map : FA Dataset 2006
LEGEND
DF
EF
SF
Hoang Anh Rattanakiri Co., Ltd
Mining Area
0
2 km
Rice field effect
Village Kachak
Village Laiz
Village Kriel
Village Som Kol

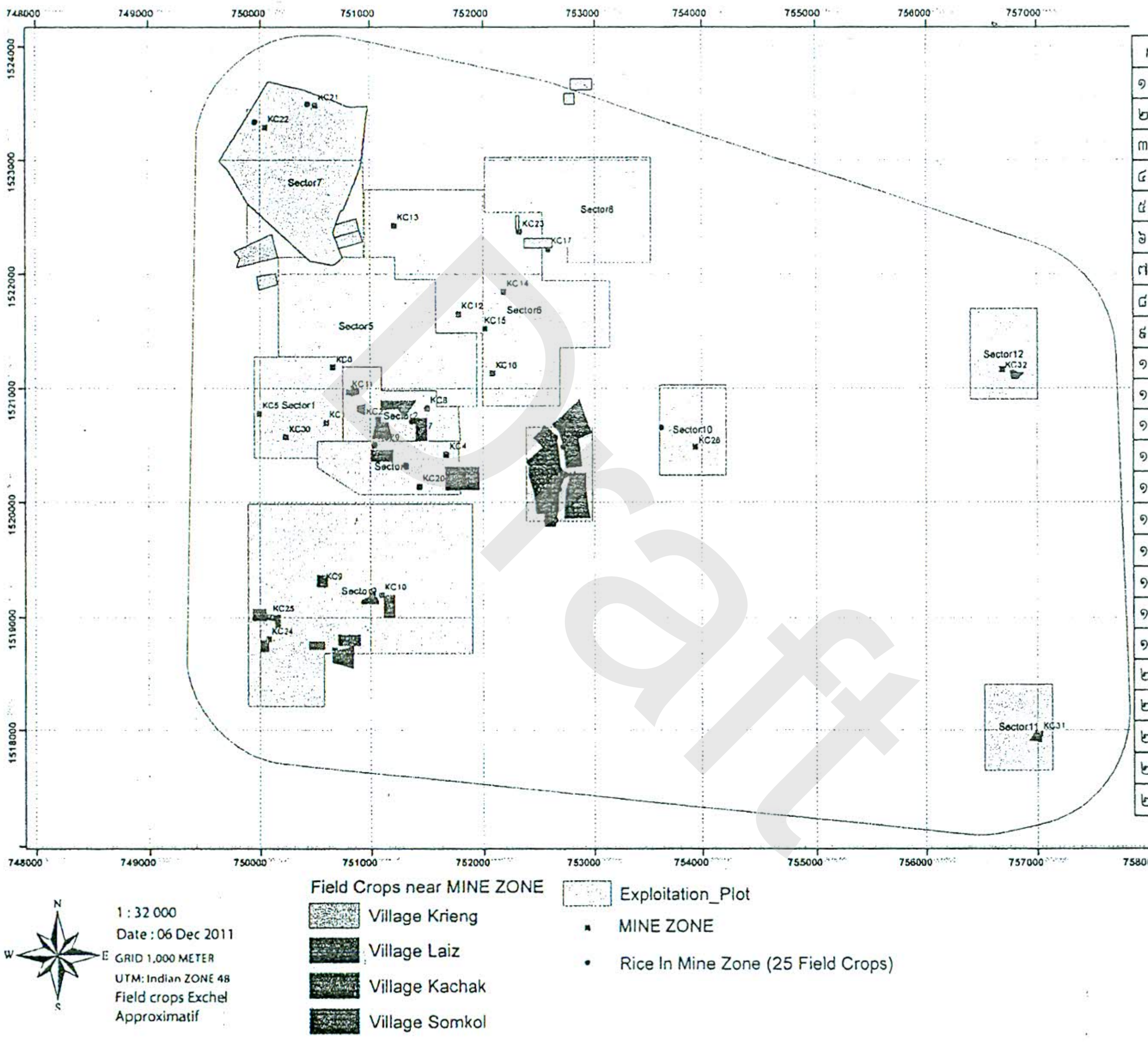

បញ្ជីរាយនាមឈ្មោះប្រជាជនដែល
មានដីស្រែស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងយករ៉ែ

N	Name	X	Y
១	សេវ ហ្លេត	751668	1520416
២	រម៉ាម ជុញ	751312	1520319
៣	សេវ ហ្វេន	751434	1520135
៤	សេវ ឌន	751037	1520496
៥	ពាយ ហ្វែត	751069	1520724
៦	ក្លាន ថៃល	751372	1520709
៧	រម៉ាស លិក	751503	1520824
៨	រចំ ចង	750019	1523092
៩	រចំ លើម	752643	1519838
១០	រម៉ាស ថ្វេង	752649	1519934
១១	សេវ ហិត	752673	1520110
១២	រម៉ាស់ ធឿង	752677	1520277
១៣	រចំ យេះ	752651	1520419
១៤	រម៉ាស់ ធឿង	752639	1520557
១៥	សេវ ឌននិងក្លានហើញ	752540	1520641
១៦	រម៉ាម ជឿន	752649	1519934
១៧	រម៉ាម ហ្យាង	752735	1520237
១៨	រចំ យេះ	752735	1520237
១៩	រចំ ទង	752710	1520482
២០	សេវ ឌន	752698	1520648
២១	រចំ យ៉ាត	753629	1520648
២២	Name1	757033	1517981
២៣	Name2	756776	1521084
២៤	រម៉ាម ជុញ	751312	1520319

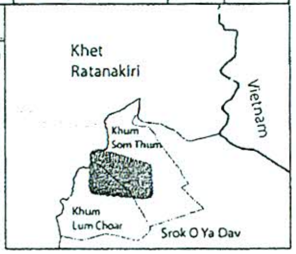

រូបភាព25. ផែនទីបង្ហាញអំពីទីតាំងដីស្រែ-ចំការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលស្ថិតនៅក្នុងទីតាំងគំរោង

Draft

៤.៣.៥. ការប្រើប្រាស់ថាមពល

ដោយសារតំបន់គំរោង គឺជាតំបន់មួយនៅឆ្ងាយពីទីរួមស្រុក ទីរួមខេត្ត និងទីប្រជុំជន ប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងតំបន់នេះ បានប្រើប្រាស់ភ្លើងអាគុយ ចង្កៀងប្រេងកាត និងទៀន ជាប្រភពថាមពលសំរាប់បំរើឱ្យការបំភ្លឺនៅពេលយប់ និងបានប្រើប្រាស់អុស ដែលកាប់មកពីព្រៃជាប្រភពថាមពលសំរាប់ផ្គត់ផ្គង់ការដាំស្ល។ បច្ចុប្បន្ន មិនមានបណ្ដាញចរន្តអគ្គិសនីរដ្ឋ ឬឯកជនត្រូវបានតភ្ជាប់ និងបង្កើតឡើងសំរាប់ឱ្យប្រជាពលរដ្ឋប្រើប្រាស់បានតាមតំរូវការនៅឡើយទេ លើកលែងតែតំបន់នៅតាមបណ្ដោយផ្លូវជាតិលេខ78បានឡុង-វៀតណាម ដែលឃើញមានបណ្ដាញចរន្តអគ្គិសនីតភ្ជាប់ពីប្រទេសវៀតណាមមកក្រុងបានឡុងនៃប្រទេសកម្ពុជា។ ទោះបីជាយ៉ាងការតភ្ជាប់បណ្ដាញចរន្តអគ្គិសនីនេះ មិនទាន់បានបញ្ចប់ជាស្ថាពរនៅឡើយទេ។

៤.៣.៦. ប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម

មកទល់បច្ចុប្បន្ន ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គមត្រូវបានអភិវឌ្ឍន៍មួយចំនួនគួរកត់សំគាល់ទាំងប្រព័ន្ធផ្លូវគមនាគមន៍ និងសេវាកម្មសាធារណៈ (ឧ. ទីប្រជុំជន ទីផ្សារ ប្រព័ន្ធទូរស័ព្ទជាដើម)។ ក្រៅពីផ្លូវជាតិលេខ78បានឡុង-វៀតណាម ឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ នៅមានផ្លូវលំមួយចំនួនទៀតដូចជា ផ្លូវលំក្រាលគ្រួសក្រហម ផ្លូវលំដីស និងផ្លូវលំធម្មតា។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ឃុំទាំងពីរនេះក៏មានការរៀបចំឱ្យមាននូវសំណង់រំដោះទឹក (ប្រព័ន្ធលូ) ផងដែរ។ ព័តិមានលំអិតអំពីការអភិវឌ្ឍន៍ផ្លូវគមនាគមន៍ និងសំណង់រំដោះទឹកមានបង្ហាញនៅក្នុងតារាង29។

៤.៣.៧. ការអប់រំ

ដោយសារសង្គ្រាមដ៏ច្រើនឆ្នាំនៅក្នុងតំបន់ និងដោយសារតំបន់នេះស្ថិតនៅឆ្ងាយពីប្រជុំជនដែលមិនមានប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ-សង្គមល្អ បានធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋស្ទើរតែទាំងអស់បាត់បង់ឱកាសក្នុងការក្រេបយកចំណេះដឹង និងការអប់រំផ្សេងៗ។

ឯកសារព័តិមានស្ដីពីស្ថានភាពឃុំឆ្នាំ2010បានបង្ហាញឱ្យឃើញថា: i). នៅក្នុងឃុំកិចុង ប្រមាណ83,50%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប (អាយុ15–60ឆ្នាំ) មិនចេះអក្សរ ដែលក្នុងនោះស្ត្រីមានចំនួន44,10% និងបុរសមានចំនួន39,40% ii). នៅក្នុងឃុំកក់ ប្រមាណ71,70%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប (អាយុ15–60ឆ្នាំ) មិនចេះអក្សរ ដែលក្នុងនោះស្ត្រីមានចំនួន37,40% និងបុរសមានចំនួន34,30% iii). នៅក្នុងឃុំលំជ័រ ប្រមាណ53,20%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប (អាយុ15–60ឆ្នាំ) មិនចេះអក្សរ ដែលក្នុងនោះស្ត្រីមានចំនួន29,00% និងបុរសមានចំនួន24,20% និង iv). នៅក្នុងឃុំសោមធំ ប្រមាណ35,20%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប (អាយុ15–60ឆ្នាំ) មិនចេះអក្សរ ដែលក្នុងនោះស្ត្រីមានចំនួន21,60% និង

Draft

បុរសមានចំនួន13,60%។ លទ្ធផលនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា ប្រជាពលរដ្ឋមិនចេះអក្សរច្រើនជាងគេ គឺឃុំកិចុង ហើយស្ត្រីមិនចេះអក្សរមានចំនួនច្រើនជាងបុរសនៅគ្រប់ឃុំទាំងអស់ (រូបភាព26)។

តារាង29. ស្ថានភាពប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម (ឆ្នាំ2010)

	ប្រវែង (ម.)			
ប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម	ឃុំកិចុង	ឃុំកក់	ឃុំលំជ័រ	ឃុំសោមធំ
ស្ថានភាពផ្លូវគមនាគមន៍				
ផ្លូវបេទីមឺណី	0	0	0	0
ផ្លូវលំក្រាលគ្រួសក្រហម-ខ្សាច់ភ្នំ	1.600ម.	0	0	4.000
ផ្លូវលំដីសរ (លើកដីសរួច)	0	0	0	3.000
ផ្លូវលំធម្មតា (មិនទាន់លើកដី)	0	0	0	13.000
សំណង់រំដោះទឹក				
លូទោល	0	0	06ម. (02កន្លែង)	0
លូភ្លោះ	0	0	06ម. (01កន្លែង)	0
ស្ពានឈើ	0	0	0	0
ស្ពានបេតុង	0	0	20ម. (01កន្លែង)	0
ស្ពានដែក	0	0	0	0
សំណង់ផ្លូវបង្ហូរទឹក	0	0	0	0

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

វិស័យអប់រំត្រូវបានអភិវឌ្ឍន៍មួយកំរិតនៅក្នុងតំបន់ដែលមកដល់បច្ចុប្បន្ន: i). ឃុំកិចុង មានសាលាបឋមសិក្សាចំនួន04 (បន្ទប់រៀនចំនួន17 និងគ្រូបង្រៀនចំនួន16នាក់) ii). ឃុំកក់ មានសាលាបឋមសិក្សាចំនួន04 (បន្ទប់រៀនចំនួន09 និងគ្រូបង្រៀនចំនួន09នាក់) iii). ឃុំលំជ័រ មានសាលាបឋមសិក្សាចំនួន03 (បន្ទប់រៀនចំនួន11 និងគ្រូបង្រៀនចំនួន10នាក់) និងអនុវិទ្យាល័យចំនួន01 (បន្ទប់រៀនចំនួន04 និងគ្រូបង្រៀនចំនួន10នាក់) និង iv). ឃុំសោមធំ មានសាលាបឋមសិក្សាចំនួន07 (បន្ទប់រៀនចំនួន18 និងគ្រូបង្រៀនចំនួន14នាក់) (តារាង30)។ គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា សាលាមត្តេយ្យ និងវិទ្យាល័យពុំមានទេនៅក្នុងឃុំទាំងបួននេះ លើកលែងតែអនុវិទ្យាល័យដែលមានតែមួយគត់នៅក្នុងឃុំលំជ័រ។

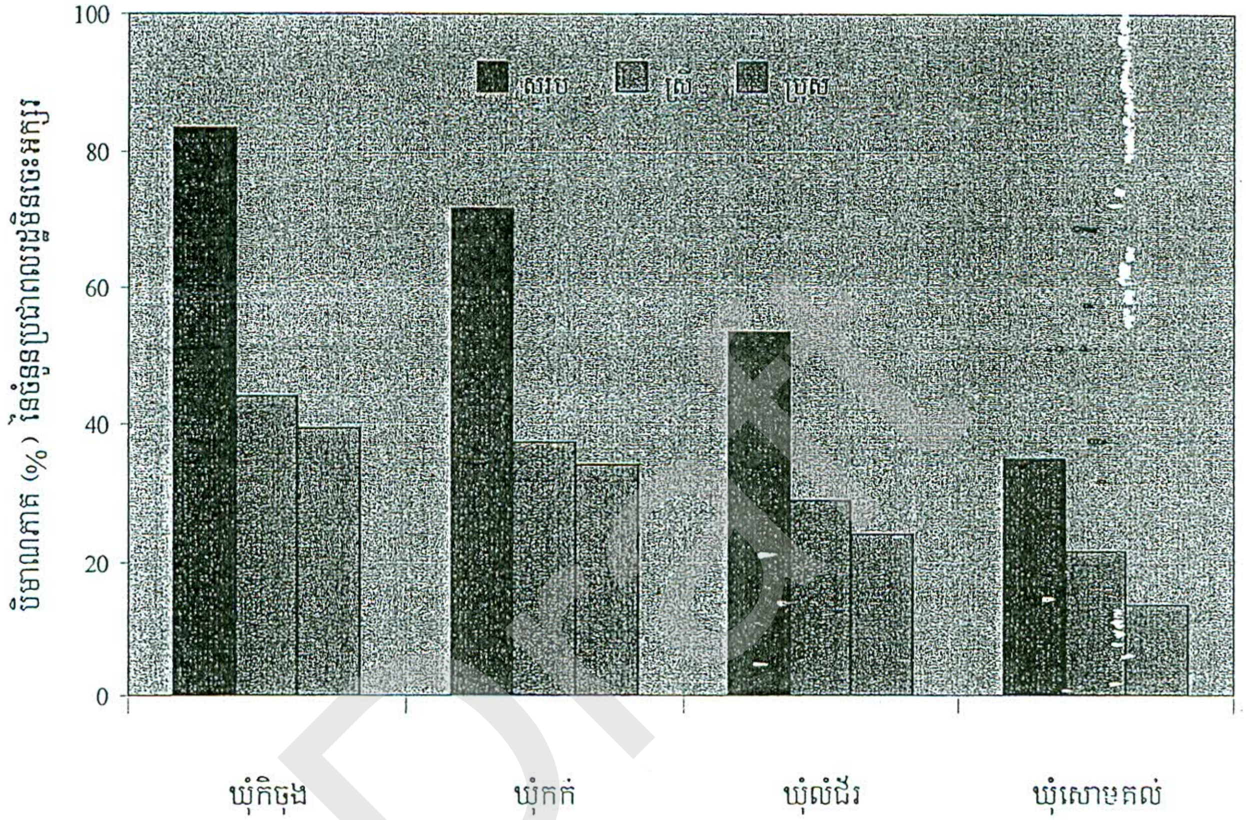

រូបភាព26. អត្រាអ្នកមិនចេះអក្សរដែលមានអាយុ15–60ឆ្នាំ នៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំតោមគល់

តារាង30. ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់វិស័យអប់រំនៅក្នុងឃុំទាំងបួន

ឃុំកិចចុង	ចំនួន	ឃុំកក់	ចំនួន
ចំនួនសាលាបឋមសិក្សា	04សាលា	ចំនួនសាលាបឋមសិក្សា	04សាលា
ចំនួនបន្ទប់រៀន	17បន្ទប់	ចំនួនបន្ទប់រៀន	09បន្ទប់
ចំនួនគ្រូបង្រៀន	16នាក់	ចំនួនគ្រូបង្រៀន	09នាក់
ចំនួនអនុវិទ្យាល័យ	0	ចំនួនអនុវិទ្យាល័យ	0
ចំនួនបន្ទប់រៀន	0	ចំនួនបន្ទប់រៀន	0
ចំនួនគ្រូបង្រៀន	0	ចំនួនគ្រូបង្រៀន	0
ឃុំលំជ័រ		ឃុំសោមធំ	
ចំនួនសាលាបឋមសិក្សា	03សាលា	ចំនួនសាលាបឋមសិក្សា	07សាលា
ចំនួនបន្ទប់រៀន	11បន្ទប់	ចំនួនបន្ទប់រៀន	18បន្ទប់
ចំនួនគ្រូបង្រៀន	10នាក់	ចំនួនគ្រូបង្រៀន	14នាក់
ចំនួនអនុវិទ្យាល័យ	01សាលា	ចំនួនអនុវិទ្យាល័យ	0
ចំនួនបន្ទប់រៀន	04បន្ទប់	ចំនួនបន្ទប់រៀន	0
ចំនួនគ្រូបង្រៀន	11នាក់	ចំនួនគ្រូបង្រៀន	0

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

ការអភិវឌ្ឍន៍ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសំរាប់វិស័យអប់រំ បានបង្កលក្ខណៈឱ្យកុមារនៅក្នុងឃុំទាំងបួននេះមានឱកាសបានចូលរៀនសូត្រ: i). នៅក្នុងឃុំកិចចុង កុមារអាយុ06–11ឆ្នាំចំនួន763នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតបឋមសិក្សា ចំណែកឯកុមារអាយុ12–14ឆ្នាំចំនួន446នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតអនុវិទ្យាល័យ ii). នៅក្នុងឃុំកក់ កុមារអាយុ06–11ឆ្នាំចំនួន295នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតបឋមសិក្សា ចំណែកឯកុមារអាយុ12–14ឆ្នាំចំនួន170នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតអនុវិទ្យាល័យ iii). នៅក្នុងឃុំលំជ័រ កុមារអាយុ06–11ឆ្នាំចំនួន488នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតបឋមសិក្សា ចំណែកឯកុមារអាយុ12–14ឆ្នាំចំនួន446នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតអនុវិទ្យាល័យ និង iv). នៅក្នុងឃុំសោមធំ កុមារអាយុ06–11ឆ្នាំចំនួន243នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតបឋមសិក្សា ចំណែកឯកុមារអាយុ12–14ឆ្នាំចំនួន271នាក់ បាននឹងកំពុងរៀនក្នុងកំរិតអនុវិទ្យាល័យ (រូបភាព27) ។

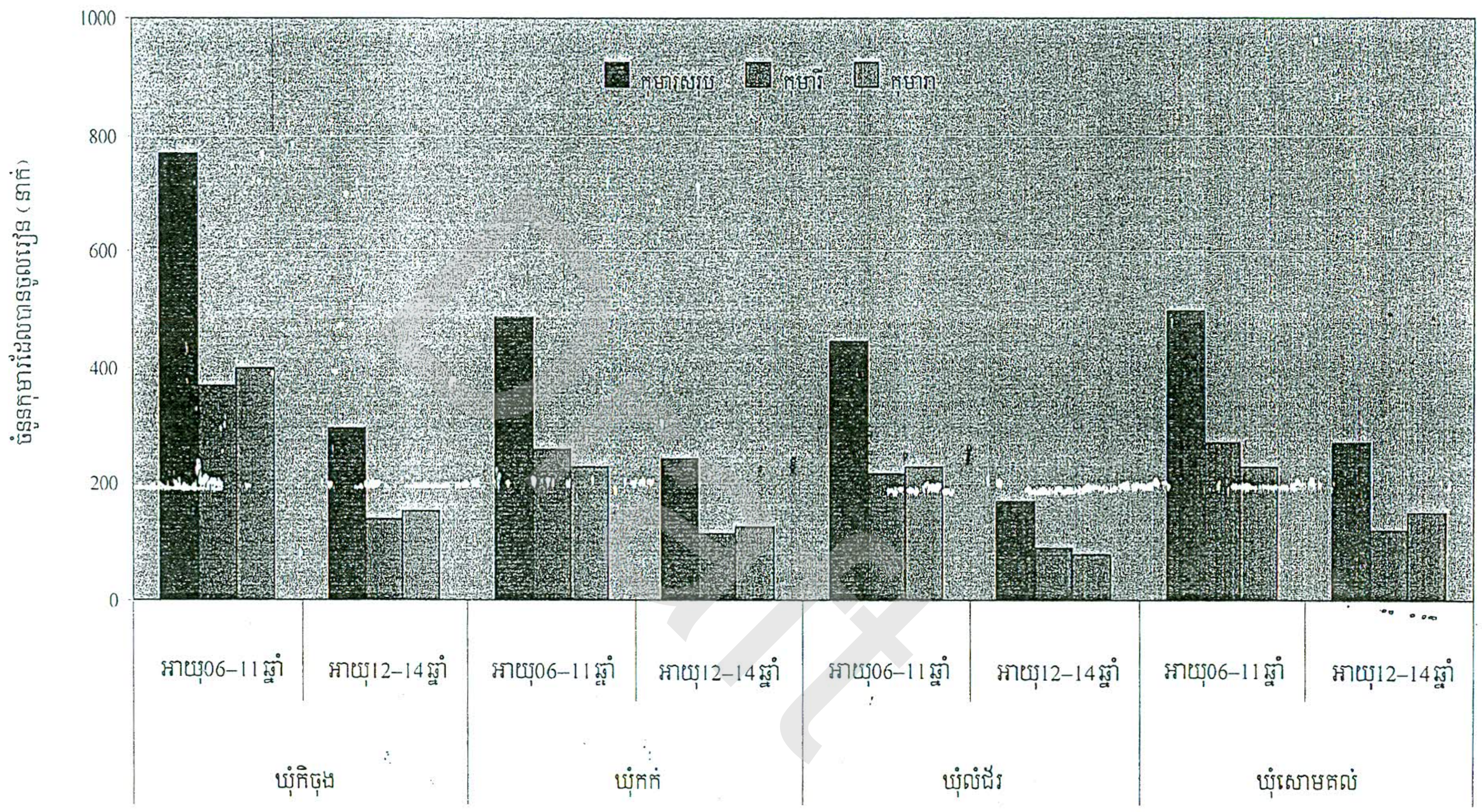

រូបភាព27. ស្ថិតិកុមារ (អាយុ06–14ឆ្នាំ) នៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ ដែលបានចូលរៀន

៤.៣.៤. សុខភាព និងសុខមាលភាពសាធារណៈ

ព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងសេវាកម្មសាធារណៈដូចជាចំនួនមណ្ឌលសុខភាព និងមន្ទីរពេទ្យនៅតាមបណ្ដាភូមិ-ឃុំ នៃស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ មិនមានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ទេនៅពេលបច្ចុប្បន្ន ប៉ុន្តែក្នុងកំឡុងពេលសិក្សាយើងសង្កេតឃើញថា ទោះបីជាមានប៉ុស្តិ៍សុខភាពមួយចំនួន (ប៉ុស្តិ៍សុខភាពកិចុង) ក៏ដោយ ក៏វត្តមានមណ្ឌលសុខភាព ឬប៉ុស្តិ៍សុខភាពទាំងនេះ មិនអាចបំរើសេវាបើកចាក់ថ្នាំ និងពិនិត្យសុខភាពជូនប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងតំបន់បានពេញលេញ និងល្អត្រឹមត្រូវដែរ ដោយសារកង្វះខាតថវិកា ឧបករណ៍ សំភារៈ និងបុគ្គលិក-កម្មករ។ ជាទូទៅមន្ទីរពេទ្យ បង្អែកស្រុក-ក្រុងរបស់រដ្ឋ និងឯកជនដែលស្ថិតនៅក្នុងទីរួមស្រុក-ក្រុង តែងមានការបំពាក់ឧបករណ៍ សំភារៈ និងមានបុគ្គលិក-កម្មករបំរើសេវាកម្មបានល្អ ហើយប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានក៏ធ្លាប់បានទៅពិនិត្យព្យាបាលនៅទីនោះដែរ។

ការសិក្សា និងពិគ្រោះយោបល់ជាសាធារណៈបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា បញ្ហាសុខភាព និងសុខមាលភាពចំបងកើតឡើងទៅលើប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងឃុំទាំងអស់នេះមានដូចជា ជំងឺគ្រុនចាញ់ ជំងឺគ្រុនឈាម គ្រុនផ្ដាសាយ គ្រុនពោះវៀន ជំងឺផ្លូវដង្ហើម និងរាករូសជាដើម។ មូលហេតុដែលបង្កឱ្យមានបញ្ហាសុខភាពទាំងនេះ គឺបណ្ដាលមកពីសត្វមូស ការប្រើប្រាស់ទឹកពីប្រភពមិនស្អាត បរិភោគចំណី អាហារគ្មានអនាម័យ និងខ្វះបង្គន់អនាម័យជាដើម។

តារាង31បង្ហាញឱ្យឃើញថា i). នៅក្នុងឃុំកិចុង យ៉ាងហោចណាស់នៅរដូវប្រាំងមានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន660 គ្រួសារ (85,27%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប) បរិភោគទឹកពីប្រភពមិនស្អាត ii). នៅក្នុងឃុំកក់ យ៉ាងហោចណាស់នៅរដូវប្រាំងមានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន506គ្រួសារ (83,50%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប) បរិភោគទឹកពីប្រភពមិនស្អាត iii). នៅក្នុងឃុំលំជ័រ យ៉ាងហោចណាស់នៅរដូវប្រាំងមានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន361 គ្រួសារ (63,22%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប) បរិភោគទឹកពីប្រភពមិនស្អាត និង iv). នៅក្នុងឃុំសោមធំ យ៉ាងហោចណាស់នៅរដូវប្រាំងមានប្រជាពលរដ្ឋចំនួន576គ្រួសារ (99,83%នៃប្រជាពលរដ្ឋសរុប) បរិភោគទឹកពីប្រភពមិនស្អាត។ អ្វីដែលគួរឱ្យកត់សំគាល់នោះ គឺប្រមាណពី75–100%នៃប្រជាពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងឃុំទាំងអស់នេះ នៅមិនទាន់មានបង្គន់អនាម័យត្រឹមត្រូវប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ខ្លួននៅឡើយទេ។ លទ្ធផលទាំងនេះបង្ហាញឱ្យឃើញថា បញ្ហាទឹកស្អាត និងអនាម័យ គឺជាកត្តាសំខាន់ទាក់ទងនឹងសុខភាព និងសុខមាលភាពសាធារណៈ។

Draft

តារាង31. ស្ថិតិប្រជាពលរដ្ឋ ដែលមានទឹកស្អាតទទួលទាន និងមានបង្គន់អនាម័យប្រើប្រាស់

ឃុំ	មិនមានទឹកស្អាតសំរាប់ទទួលទាននៅរដូវប្រាំង		មិនមានបង្គន់អនាម័យ	
	គ្រួសារ	%/ប្រជាពលរដ្ឋសរុប	គ្រួសារ	%/ប្រជាពលរដ្ឋសរុប
កិចុង	660	85,27	768	99,22
កក់	506	83,50	606	100
លំជ័រ	361	63,22	577	100
សោមធំ	576	99,83	433	75,83

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ (2010)

៤.៣.៥. សម្បត្តិវប្បធម៌

ការសិក្សាបង្ហាញឱ្យឃើញថា តំបន់គំរោងមិនមានវត្តមានសម្បត្តិវប្បធម៌សំខាន់ៗដែលគួរឱ្យកត់សំគាល់ដូចជា សំណង់ប្រវត្តិសាស្ត្រ ឬប្រភេទបុរាណនោះទេ លើកលែងតែវត្តមានជនជាតិដើមភាគតិចមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ។ តារាង32បង្ហាញឱ្យឃើញថា ជនជាតិដើមភាគតិចនៅក្នុងតំបន់ឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ គឺជនជាតិទំពួន និងចារាយ ដែលសរុបមានចំនួនប្រមាណ2.242គ្រួសារ ឬ11.212នាក់។ ចំណែកឯជនជានដើមភាគតិច (ខ្មែរឥស្លាម វៀតណាម ឡាវ) មានចំនួនសរុបប្រមាណ54គ្រួសារ ឬ244នាក់។

តារាង32. របាយជនជាតិដើមភាគតិច* នៅក្នុងតំបន់ឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ

ឃុំ	ជនជាតិដើមភាគតិចទំពួន		ជនជាតិដើមភាគតិចចារាយ		ជនជាតិភាគតិច	
	គ្រួសារ	នាក់	គ្រួសារ	នាក់	គ្រួសារ	នាក់
កិចុង	548	2.827	226	1.085	0	0
កក់	277	1.264	315	1.498	0	0
លំជ័រ	0	0	303	1.555	50	224
សោមធំ	01	02	572	2.981	04	20
សរុប	826	4093	1.416	7.119	54	244
សរុបរួម (គ្រួសារ)		2.242				—
សរុបរួម (នាក់)		11.212				—

*ស្ថិតិចំនួនជនជាតិដើមភាគតិច (ទំពួន ចារាយ) និងជនជាតិភាគតិច (ខ្មែរឥស្លាម វៀតណាម ឡាវ) ជាស្ថិតិបន្ថែមនៅក្នុងសៀវភៅទិន្នន័យភូមិ ហេតុនេះភូមិមួយចំនួនអាចមិនបានស្រង់ស្ថិតិនេះ។

ប្រភព: ឯកសារព័ត៌មានស្តីពីស្ថានភាពឃុំពីរធ្នូ និងឃុំឃ្សឹម(2009)

Draft

គួរកត់សំគាល់ផងដែរថា ប្រពៃណី-វប្បធម៌ជនជាតិដើមភាគតិច និងជនជាតិភាគតិចទាំងនេះ បានទទួលរងនូវឥទ្ធិពលពីមជ្ឈដ្ឋានខាងក្រៅយ៉ាងច្រើន ដែលជាហេតុធ្វើឱ្យមានការសាបរលាបជាបណ្តើរៗ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការសិក្សាបង្ហាញឱ្យដឹងថា បងប្អូនជនជាតិភាគតិចទាំងនេះ មិនបានបង្ហាញពីការមិនពេញចិត្តក្នុងការទទួលយកនូវប្រពៃណីវប្បធម៌ពីខាងក្រៅនោះទេ។ ពោល គឺពួកគាត់បានរស់នៅ និងប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិតដូចជាប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានដទៃជាធម្មតាដែរ។

៤.៣.១០. តំបន់ទេសចរណ៍

តំបន់គំរោង គឺស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ ដែលជាតំបន់សំបូរទៅដោយប្រព័ន្ធធម្មជាតិ និងមានបងប្អូនជនជាតិដើមភាគតិចបន្តការរស់នៅរបស់ពួកគាត់មកដល់បច្ចុប្បន្ន។ ការរស់នៅ និងភូមិកររបស់ពួកគាត់ ជាចំណុចមួយទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍ដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ និងចូលចិត្តការស្វែងយល់ និងយកបទពិសោធន៍អំពីជីវិត និងជីវភាពរបស់មនុស្សផ្សេងគ្នា និងអ្វីផ្សេងៗទៀតជាច្រើន។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ មកទល់បច្ចុប្បន្នតំបន់គំរោងដែលស្ថិតនៅក្នុងស្រុកបរកែវ និងស្រុកអូរយ៉ាដាវ មិនមានសកម្មភាពទេសចរណ៍ខ្លាំងក្លានៅឡើយទេ ដោយសារប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធទាំងសង្គម និងទេសចរណ៍មិនទាន់បានអភិវឌ្ឍន៍ ហើយភាពស្រស់បំព្រងនៃប្រព័ន្ធធម្មជាតិនៅក្នុងតំបន់នេះមិនបានរៀបចំ និងអភិវឌ្ឍន៍ឱ្យបានល្អ។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ភាពស្រស់បំព្រងទាំងនេះ ក៏បានការបាត់បង់បណ្តើរៗដែរដោយសារសកម្មភាពធម្មជាតិ និងមនុស្ស។

៤.៣.១១. ចំនីមានអំពីភាពក្រីក្រ

អត្រាគ្រួសារមានភាពក្រីក្រប៉ាន់ស្មានត្រូវបានគណនាឡើងផ្អែកតាមរូបមន្តគំរូស្ថិតិមួយ (ដែលជាអនុគមន៍មានមេគុណរួមកត្តាចំរុះគ្នា – Robust Multilevel Mixed Effect Regression) គិតត្រឹមកំរិតភូមិដែលបង្កើតឡើងដោយផ្អែកតាមដាន និងវាយតំលៃនៃគណៈកម្មាធិការជាតិសំរាប់ការអភិវឌ្ឍន៍តាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (គ.ជ.អ.ប.) ទិន្នន័យIDPoorរបស់GTZ និងប្រើប្រាស់ទិន្នន័យមូលដ្ឋានឃុំក្នុងការប៉ាន់ស្មានអត្រាភាពក្រីក្រសំរាប់ឆ្នាំខាងមុខ ដោយប្រើប្រាស់ឆ្នាំបច្ចុប្បន្ន (នេះ គឺជាសមាមាត្រនៃគ្រួសារសរុបក្នុងស្រុក ឬឃុំ ដែលចាត់ទុកថាជាគ្រួសារក្រីក្រ)។ លទ្ធផលនៃការសិក្សាបានបង្ហាញឱ្យឃើញថា អត្រាភាពក្រីក្រនៅក្នុងឃុំកិចុង ឃុំកក់ ឃុំលំជ័រ និងឃុំសោមធំ មានភាពប្រហាក់ប្រហែលគ្នា និងមានការថយចុះមួយចំនួនដែលក្នុងនោះអត្រាភាពក្រីក្រនៅក្នុងឆ្នាំ 2004មានចំនួន54.20%នៅក្នុងឃុំកិចុង 54.60%នៅក្នុងឃុំកក់ 43.10%នៅក្នុងឃុំលំជ័រ និង51.40%នៅក្នុងឃុំសោមធំ (គ.ជ.អ.ប. 2009 និងឧបសម្ព័ន្ធ05)។ នៅក្នុងឆ្នាំ2009 អត្រានេះបានថយចុះមកមានចំនួន42.50%នៅក្នុងឃុំកិចុង 43.80%នៅក្នុងឃុំកក់ 35.30%នៅក្នុងឃុំលំជ័រ និង39.80%នៅក្នុងឃុំ សោមធំ។

Draft

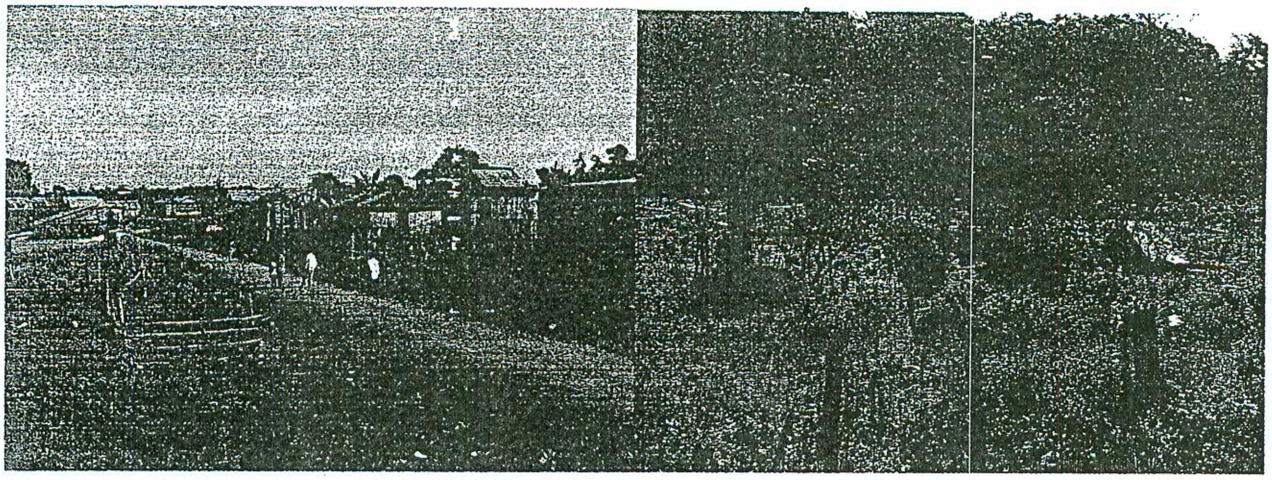

ការតាំងទីលំនៅក្នុងតំបន់ភូមិករ និងឆ្ងាយពីភូមិ

ស្ថានភាពផ្លូវគមនាគមន៍គោកនៅក្នុងតំបន់ និងទីតាំងគំរោង

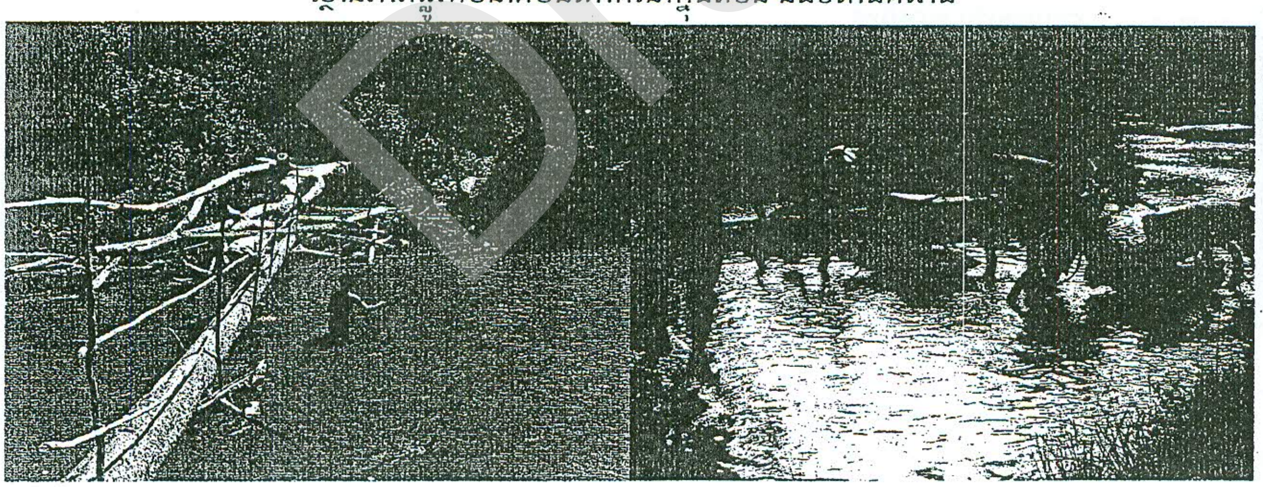

ស្ថានភាពផ្លូវគមនាគមន៍ទឹកនៅក្នុងតំបន់ និងទីតាំងគំរោង

Draft

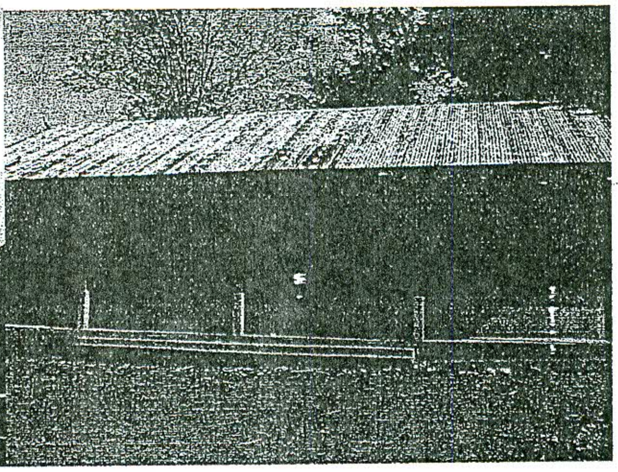

ស្ថានភាពសាលារៀននៅក្នុងតំបន់ និងទីតាំងគំរោង

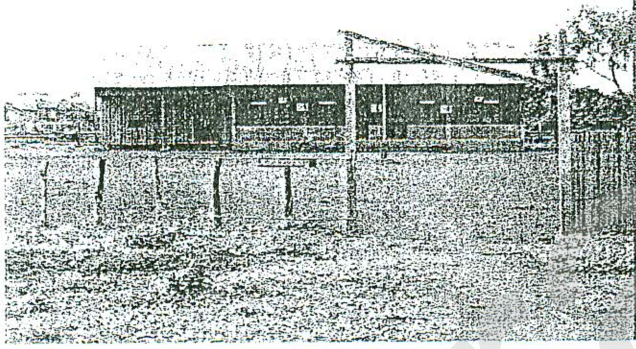

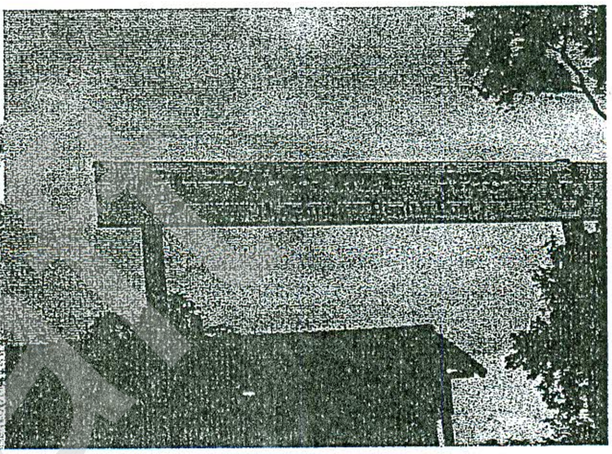

ស្ថានភាពសាលារៀប និងប៉ុស្តិ៍សុខភាពនៅក្នុងតំបន់ និងទីតាំងគំរោង

Draft

រូបភាព28. ស្ថានភាពការតាំងទីលំនៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ និងប្រព័ន្ធហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គមនៅក្នុងតំបន់គំរោង